บัวเหนือน้ำ

สายธารพุทธธรรม
ล้ำเลิศประเสริฐแท้

บัวเหนือน้ำ : สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้

เป็นรูปดอกบัวใหญ่ บานเต็มที่กลางสระ มีหมู่ผึ้งกำลังเข้าบริโภค
รสหวานที่เกิดขึ้น ณ ดอกบัวนั้น และมีหมู่ชนยืนชมอยู่ที่ริมสระ
ที่นี้มีความว่า พระพุทธเจ้าเปรียบดังดอกบัวอันบานแล้ว
พระธรรมเปรียบดังรสหวานเกิดขึ้น ณ ดอกบัวนั้น พระสงฆ์ผู้เข้า
ไปบริโภคพระธรรม เปรียบดังหมู่ผึ้งอันเข้าไปบริโภครสหวานนั้น

ภาพในปกหน้า-หลัง :

ภาพปริศนาธรรม ตามพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
วาดโดยจิตรกรขรัวอินโข่ง ภายในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

บัวเหนือน้ำ

สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้

บัวเหนือน้ำ :

สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ : ISBN 974-90742-7-0

ผู้เขียนและเรียบเรียง : ธัมมสัตติโก ภิกขุ

(พระ พล.อ.ดร. สมศักดิ์ ศัลยกำธร) และคณะ

วัตถุประสงค์ : เพื่อบูชาพระมหากรุณาธิคุณ พระคุณของบรรพชนทั้งหลายไม่มีประมาณ

พิมพ์ครั้งแรก : วันปิยมหาราช 23 ตุลาคม 2545

จำนวน : 27,000 เล่ม

ถ้าท่านผู้ใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน ท่านผู้นั้นกรุณาพิมพ์ได้ตามประสงค์ โดยไม่ต้องขออนุญาตแต่อย่างใด นอกจากพิมพ์จำหน่ายจึงขอสงวนสิทธิ์ เพราะคณะผู้เขียนและเรียบเรียงเจริญรอยตามองค์หลวงตามหาบัว ที่ว่า "ไม่ต้องการอะไรยิ่งกว่าใจที่เป็นสมบัติล้นค่ากว่าสมบัติใด ๆ ในโลก"

ธัมมสัตติโก ภิกขุ และคณะ

พิมพ์ที่ : บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

๔๕ หมู่ ๑ ซอยเพชรเกษม ๖๕ ถนนเลียบคลองภาษีเจริญฝั่งเหนือ

แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร

โทร. ๐-๒๔๔๔-๓๓๕๑-๕ โทรสาร ๐-๒๔๔๔-๐๐๗๘

ธรรมานุโมทนา

"บัวเหนือน้ำ" ที่พระธัมมสัตติโก (พลเอก ดร.สมศักดิ์ ศัลยกำธร) และคณะ ได้ร่วมกันจัดทำขึ้น เพื่อเป็นเครื่องแสดงกตัญญูกตเวทิตาธรรมต่อสมเด็จพระบุรพมหาราช สมเด็จพระบุรพ–กษัตริยาธิราชเจ้า พร้อมทั้งองค์สกลมหาสังฆปริณายกในอดีตทุกพระองค์ ที่ได้ทรงปกปักรักษาประเทศชาติบ้านเมือง และพระพุทธศาสนาด้วยดีมาเป็นลำดับ ทำให้เราทั้งหลายในชั้นหลังได้รับ **"มรดกโลก มรดกธรรม"** อันล้ำค่ายิ่ง

ความเสียสละที่บรรพชนของเราทั้งหลายได้ทรงกระทำและกระทำย่อมส่งผลเป็นความอุดหนุนเกื้อกูลต่อความจำเริญของพระพุทธศาสนา และชาติบ้านเมืองปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นร่องรอยให้ชนในชั้นหลังถือเป็นแบบอย่าง ดั่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ได้ทรงดำเนินตามรอยพระยุคลบาทของสมเด็จพระบุรพมหาราช สมเด็จพระบุรพกษัตริยาธิราชเจ้าในอดีตที่ได้ทรงปกครองพสกนิกรโดยหลักทศพิธราชธรรม มีทานการเสียสละอันเป็นภาคพื้นแห่งทศพิธราชธรรมเป็นต้น นับเป็นแบบอย่างในฝ่ายอาณาจักร

ในฝ่ายพุทธจักร ที่มีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระ–สังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นหลักชัยของคณะสงฆ์ไทย พร้อมพระเถรานุเถระฝ่ายปกครอง ก็ได้ทรงดำเนินตามรอย และดำเนินตามรอยแบบอย่างอันดีที่องค์สกลมหาสังฆปริณายกในอดีต พระเถรานุเถระ ผู้เป็นบูรพาจารย์ อาทิ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) เป็นต้น ได้ทรงประพฤติและประพฤติไว้เป็นแบบอย่างอันดี มุ่งดำเนินตามพระธรรมวินัย อนุวัตรตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีและกฎหมายบ้านเมืองที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย เพื่อให้เป็น **"สังฆโสภณา"** คือยังหมู่สงฆ์ให้งดงามโดยมีพระธรรมวินัยเป็นเครื่องร้อยเรียงให้เป็นระเบียบ

ในฝ่ายปฏิบัติ บรรดาครูบาอาจารย์ พระคณาจารย์กรรมฐานทั้งหลายในอดีต และหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ผู้เป็นเสาหลักพระธุดงค์กรรมฐานในยุคปัจจุบัน ก็ได้พร้อมเพรียงกันดำเนินปฏิปทาตามแบบอย่างปรมาจารย์กรรมฐาน มีอาทิ หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ที่ได้ปฏิบัติดำเนินเป็นแบบอย่างอันดีไว้ให้ประชุมชนในชั้นหลังได้ถือปฏิบัติ ได้รับผลตามสมควรแก่การปฏิบัติไม่ขาดสาย

"บัวเหนือน้ำ" จึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะรวบรวมปฏิปทาและความเสียสละของบรรดาท่านผู้มีคุณูปการต่อชาติบ้านเมืองและพระพุทธศาสนา นับแต่อดีตตราบจนกระทั่งปัจจุบัน ให้ชนในชั้นหลังได้เห็นแบบอย่างทั้งในอดีตที่ผ่านมา ทั้งในปัจจุบันที่ยังคงเป็นไปอยู่ และทั้งจะต้องดำเนินต่อไปในอนาคต คือ

แบบอย่างของท่านผู้เสียสละ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง งานสงเคราะห์โลก สงเคราะห์ธรรมของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ที่องค์ท่านได้เป็นแบบอย่างอันเลิศของการเสียสละให้แก่โลก

นอกจากนี้ เพื่อแสดงถึงความที่ธรรมมีอำนาจเหนือกิเลส *"บัวเหนือน้ำ"* จึงเป็นบุคคลาธิษฐาน เป็นประจักษ์พยานความเป็นผู้เบิกบานแล้วด้วยคุณธรรมทั้งหลายเต็มที่ ความเป็นผู้มีศีล สมาธิ ปัญญา และมีวิมุตติอย่างสมบูรณ์ พ้นจากกองกิเลสและกองทุกข์ทั้งมวล เมื่อเราทั้งหลายได้มาระลึกถึงคุณงามความดีขององค์ท่านดังกล่าว ที่เป็นเสมือนบัวเหนือน้ำ เราทั้งหลายก็จะได้ยกกายวาจาใจของตน ๆ ให้ไกลห่างจากสิ่งชั่วร้ายทั้งปวง ปฏิบัติตน เจริญศีล สมาธิ ปัญญาให้บังเกิดขึ้น ประสบความผุดผ่องและความเบิกบานของจิตได้น้อยหรือมาก ตามควรแก่การปฏิบัติ ซึ่งก็เท่ากับเป็นการดำเนินปฏิปทาตามที่องค์ท่านพาดำเนินตลอดระยะเวลา ๕๐ กว่าปีที่ผ่านมา นั่นเอง

(พระอธิการอินทร์ถวาย สันตุสสโก)
เจ้าอาวาสวัดป่านาคำน้อย

๔ กันยายน ๒๕๔๕

ด้วยสำนึกในหทัยภักดิ์

ความเมตตาและความหวังของบิดามารดาผู้ให้ร่างกายและจิตใจอันบริบูรณ์ ซึ่งท่านได้อบรมปลูกฝังข้าพเจ้ามานานนั้น เป็นเหตุให้ได้หวนรำลึกถึง คำปฏิญาณต่อพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ศาลาวงกลม โรงเรียนนายร้อย จปร. คำปฏิญาณในพิธีสวนสนามบริเวณลานพระราชวังดุสิตต่อเบื้องพระพักตร์องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงเป็นจอมทัพไทยและต่อธงชัยเฉลิมพล ความรู้สึก จิตวิญญาณ เลือดเนื้อ ร่างกาย ชีวิต ล้วนสละแล้วเพื่อชาติไทยมาตุภูมิแห่งนี้

นับแต่นั้นมาสู่วันที่ข้าพเจ้าได้สละตนเพื่ออุทิศต่อพระพุทธศาสนา **"ใช้เวลาที่เหลืออยู่ ทำในสิ่งที่เหลืออยู่"** ตามรอยพระบรมศาสดา และพระอริยสงฆ์ทั้งหลาย ผู้เป็นที่พึ่งอันร่มเย็นแก่โลก สืบทอดพระธรรมวินัยอันเป็นเครื่องช่วยยกมหาชนขึ้นสู่ธรรมนาวาพาให้ข้ามสงสารสาคร หรือเป็นเครื่องรื้อถอนขนส่งสัตว์ออกจากกองทุกข์

"ความเป็นคนไทย" ซึ่งบรรพบุรุษไทยได้สืบทอดมรดกที่ล้ำค่าอันเอนกอนันต์มาเป็นลำดับนั้น ด้วยการเอาเลือดเนื้อชีวิตเป็นหลักประกัน จึงเป็นความทุกข์ยากลำบากแสนสาหัส คนไทยเรามีพระมหากษัตริย์เป็นศูนย์รวมทุกอย่างของความเป็นไทยทรงครองแผ่นดินโดยธรรม และมีสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกเป็นพระประมุขด้านศาสนจักร

เมื่อชาติบ้านเมืองไทยเกิดวิกฤติขึ้นมา มีหลายเรื่องราวที่เกี่ยวโยงกันมาแต่อดีต ถ้าหากไม่เขียนบันทึกไว้ก็คงลบเลือนไปตามกาลเวลา เรื่องราวของบรรพชนที่เชื่อมโยงเป็นมิติ ทั้งด้านอาณาจักรและศาสนจักร มีความเกื้อกูลสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน งานสงเคราะห์โลก หรือ โลกัตถจริยานั้น เป็นสิ่งที่พระบรมศาสดาทรงปฏิบัติให้เป็นแบบอย่าง

พระสงฆ์ไทยได้ดำเนินตามรอยพระบรมศาสดาให้การสงเคราะห์โลกตลอดมาทุกยุคสมัย ยามที่บ้านเมืองไทยเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เป็นปกติสุขเกิดขึ้น พระสงฆ์ผู้ที่ได้บำเพ็ญบุญวาสนาบารมีในระดับที่สามารถช่วยเหลือได้ ก็ออกมาเปิดกระแสธรรมเข้าสู่จิตใจพี่น้องชาวไทยให้ตื่นตัว ทั้งนี้ก็ด้วยจิตสำนึกของความกตัญญูกตเวทีต่อชาติบ้านเมืองมาตุภูมิที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบที่จะต้องแก้ไขให้เป็นปกติสุข

ในยุคปัจจุบัน หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้บำเพ็ญบุญวาสนาบารมีจนประสบผลสูงสุด สืบทอดปฏิปทาจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ปรมาจารย์พระธุดงค์กรรมฐานแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ท่านได้เปิดกระแสธรรมพรั่งพรูออกจากจิตใจอันบริสุทธิ์เข้าสู่จิตใจพี่น้องชาวไทยให้ตื่นตัว ประดุจสายธารธรรมออกจากทะเลหลวง แยกเข้าสู่สายธารต่าง ๆ เพื่อค้ำจุนเศรษฐกิจการเงินการคลังของไทยให้มีความมั่นคง และปกป้องคุ้มครองพระธรรมวินัยเพื่อให้เป็นพระสัทธรรมแท้ ไม่กลายเป็นพระสัทธรรมปฏิรูปไป

สายธารธรรมของพระพุทธเจ้าจากองค์หลวงตาผู้เป็นสาวกเสมือน **"บัวเหนือน้ำ"** ที่ชูช่อตระหง่านแผ่เมตตาบารมีเข้าสู่จิตใจ

พี่น้องชาวไทย ผู้ซึ่งกำลังระส่ำระสายในวังวนแห่งทุกข์ทั้งมวล เมื่อได้รับธรรมะเสมือนน้ำอมฤตเป็นน้ำทิพย์ชะโลมใจให้เย็นฉ่ำ ย่อมมองเห็นแสงสว่างส่องทางชีวิต และเชื่อมั่นว่าชาติไทยของเราอยู่รอดได้แน่ **คนไทยได้แสดงความรักชาติ และความจงรักภักดีอย่างน่าอัศจรรย์**

องค์หลวงตาวัย 90 ปี ได้มอบสิ่งที่ล้ำค่าอันอเนกอนันต์ไว้ให้เป็นมรดกที่เป็น **สินทรัพย์** และ **อริยทรัพย์** สืบทอดต่อไป องค์ท่านไม่ต้องการอะไรยิ่งกว่าใจที่เป็นสมบัติอันล้ำค่ากว่าสมบัติใด ๆ ในโลก ท่านจึงกลายเป็น **"หลวงตาของชาติไทย"** เป็น **"รัฐบุรุษธรรม วีรบุรุษไทย"** คนไทยย่อมมีสิทธิ์แสดงความเคารพยกย่อง รักษาท่านไว้ **เป็นสัญลักษณ์แห่งคุณงามความดีของคนไทยทั้งแผ่นดินให้เป็นประวัติศาสตร์สืบต่อไป**

การแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นคงไม่ลุล่วงไปได้ง่าย ๆ นัก เพราะปัญหาของชาติไทยนั้นสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงเป็นระบบที่หลากหลาย ข้าพเจ้ามุ่งหวังให้คนไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ อันเป็นพื้นฐานที่ทำให้เราดำรงความเป็นไทยอยู่ได้....ร่วมมือร่วมใจแก้ปัญหาเพื่อชาติไทยของเรา.....

ธัมมสัตติโก ภิกขุ

(พระ พล.อ.ดร.สมศักดิ์ ศัลยกำธร)

7 ตุลาคม 2545

บัวเหนือน้ำ

สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้

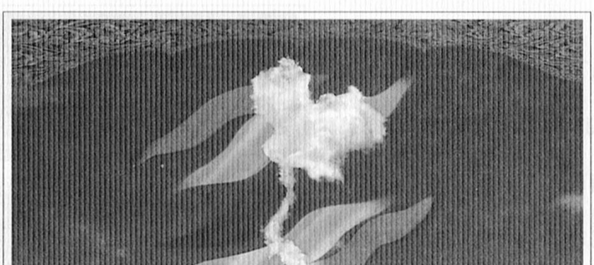
บรรพชนไทยผู้เลิศด้วยปัญญา ธำรงรักษาพุทธศาสน์อันประเสริฐเลิศโลก คู่ชีวิตจิตใจ

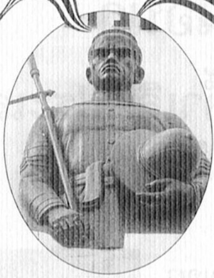
มรดกชาติ พุทธศาสน์ กษัตริย์ สถิตในจิตใจเป็นสมบัติไทยในความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทย

อิสระคือไทย มรดกธรรม อันเป็นพุทธะเกิดจากป่า ธรรมะจากธรรมชาติ คือ แหล่งเกิดแห่งพุทธธรรม

ไทยคือสยามแห่งสุวรรณภูมิ ดินแดนแห่งพุทธะ แผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง

บรรพชนปกป้อง รักษาพัฒนาแผ่นดินไว้ ให้พร้อมพุทธศาสน์ กษัตริย์ แลกความเป็นอิสระภาพไว้ด้วยเลือดเนื้อชีวิต

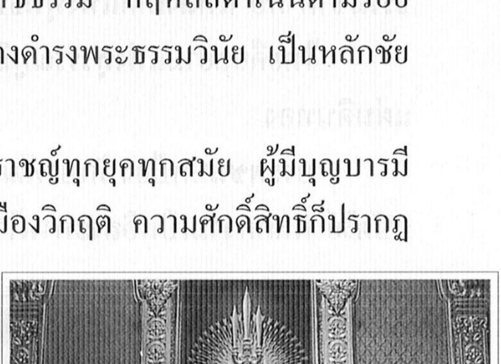
พ่อแม่มอบมรดกกายใจให้บำรุงตน บรรพชนมอบมรดกแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง ความเป็นไทย พึงรำลึกนึกถึงบุญคุณท่านและตอบแทนคุณ

ความสามัคคีของคนในชาติ เป็นสันติธรรมนำสันติสุข ทุกข์ของประชาชน คือทุกข์ของพระองค์ เป็นน้ำพระทัยผู้ทรงเป็นจอมทัพแห่งกองทัพพัฒนาเพื่อชัยชนะ พร้อมมีหลักธรรมของผู้นำสังฆบิดรผู้เป็นสกลมหาสังฆปริณายก

กษัตริย์ทรงดำรงทศพิธราชธรรม คฤหัสถ์ดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท บรรพชิตมั่นคงดำรงพระธรรมวินัย เป็นหลักชัยให้ชาติ ศาสน์ กษัตริย์

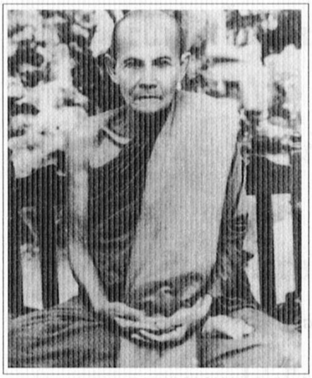
ใต้ร่มพุทธศาสน์ เกิดปราชญ์ทุกยุคทุกสมัย ผู้มีบุญบารมีอยู่คู่กับความเป็นไทย ยามบ้านเมืองวิกฤติ ความศักดิ์สิทธิ์ก็ปรากฏให้เห็น

ความสงบสุขร่มเย็นด้วยพุทธธรรมนำไทย พระกรรมฐานในป่าพิทักษ์บ้าน ประสานเมืองสืบต่อเนื่องพระธรรมวินัยให้มั่นคง

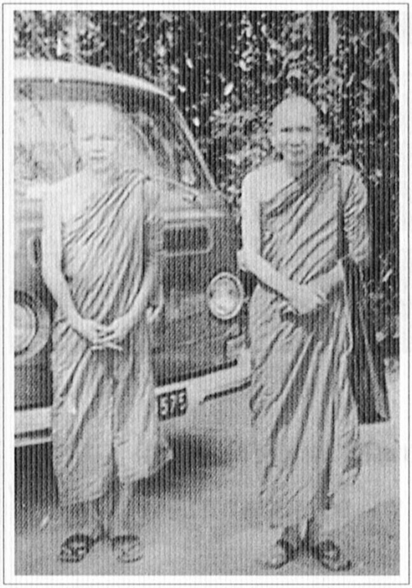
จงทำประโยชน์ตน ประโยชน์ท่าน (ชาติ ศาสน์ กษัตริย์) ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาท พระพุทธเจ้าจอมปราชญ์ ตรัสไว้เป็นสาระคุณค่าชีวิตอันประเสริฐ

ความเลิศของคน อยู่ที่ผล คือ อรหันต์ สู่เป้าหมายสูงสุด คือ นิพพาน อันเป็นสุขอย่างยิ่ง ทำทุกสิ่งเพื่อความไม่มีอะไร

สู่หนทางไป คือ อริยสัจ อรหัตต-มรรค อรหัตตผล ต่อสู้พญามารพลพรรค ตัดวัฏฏะสงสาร ด้วยศีล สมาธิ ปัญญา มีทานเป็นเสบียงอยู่เบื้องหน้า สุดสิ้นมรรคาก็ทิ้งทั้งหมดไม่เหลืออะไร

ก่อนจากโลกนี้ไป หลวงตามหาบัวเล็งดูถ้วนทั่ว เห็นสรรพสัตว์ขุ่นมัวทุกข์ทรมาน เมตตาสงสารจึงสงเคราะห์วัตถุทานและธรรมทาน บรรเทาทุกข์ให้เบาบาง **มรดกโลกมรดกธรรมค้ำจุนบ้านเมือง** เป็นผู้อยู่เบื้องเหนือน้ำ

มรดกธรรมค้ำแผ่นดิน ไม่สูญสิ้นความเป็นไทย รักษาเอกราชไว้ให้ไทยมีศักดิ์ศรี พุทธธรรมนำไทยแผ่ไพศาล ลูกหลานเห็นคุณค่ามรดกสำคัญอย่างไร หวังให้มีปัญญารับรักษามรดกธรรมอันล้ำค่าสืบสานต่อมาให้ลูกหลานไทยต่อไป

บัวเหนือน้ำ : สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้ ย่อมเกิดแก่ลูกหลานเหลนไทยนั้นเป็นคุณ บุญ บาป ดี ชั่ว ฯลฯ เกลือกกลั้วอยู่ด้วยกัน ใครฉลาดเห็นพลัน รู้ทัน เลือกเอาของดี ชีวิตนี้สั้นนัก...

ปัญญายังไม่ฉลาด แต่ก็ขอให้เฉลียว...ศึกษาพิจารณาต่อไป ยังไม่ถึงเป้าหมาย แต่รู้ทางไปคืออริยมรรค...ต้องเพียรต่อไปสักวันเวลาหนึ่งคงถึงแน่...ถ้าขยันหมั่นเพียร...โดยไม่ประมาท

แม้ไม่ใช่เป็นเช่นนักปราชญ์ แต่จิตใจองอาจเขียนบันทึกด้วยสำนึกในพระคุณบรรพชน แห่งแผ่นดินมาตุภูมิที่ดี กตัญญูกตเวทีด้วยภูมิธรรมภูมิจิต จึงลิขิตนี้ไว้ให้แผ่นดิน

ธัมมสัตติโก ภิกขุ และคณะ

สารบัญ

บทที่ 1
มรดกธรรมนำวิถีไทย

1. มรดกธรรมเกิดขึ้นในป่า

คนไทยสมควรจะต้องกราบระลึกถึงบุญคุณของบรรพบุรุษไทย ที่ได้เลือกรับนับถือเอาพระพุทธศาสนามาไว้ประจำจิตประจำใจ เป็นสมบัติอันล้ำค่าของคนไทยให้ได้รักษาสืบทอดเป็นมรดกกันมา มรดกธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้มานั้น พระองค์ได้ประจักษ์แจ้งทั้งสามโลก เอาชนะกิเลสอวิชชาที่มีอำนาจครอบครองโลกมานับกัปนับกัลป์ไม่ถ้วน พระองค์ได้รู้รอบรู้ทั้งทางโลกทั้งทางธรรม ถ้าไม่รู้ทางโลกที่เป็นกิเลสอวิชชาแล้วก็คงเอาชนะไม่ได้ จึงเป็นพระศาสดาองค์เอกที่ประกาศก้องให้โลกรู้

พระพุทธองค์ประสูติในป่า พระสิทธัตถะกุมารได้ทรงเปล่งอาสภิวาจา คือ วาจาอาจอันหาญว่า "อัคโคหะมัสมิ โลกัสสะ, เชฎโฐหะมัสมิ โลกัสสะ, เสฏโฐหะมัสมิ โลกัสสะ" แปลว่า *"เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก เราเป็นพี่ใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐแห่งโลก"* พระองค์หนีจากเมืองออกบวชในป่า เรียนรู้วิชาธรรมเบื้องต้นในป่า บำเพ็ญเพียรในป่า วิจัยธรรมในป่า ชนะมารตรัสรู้ธรรมในป่า แสดงพระธัมมจักกัปปวัตนสูตร ประกาศศาสนาในป่า เกิดพระสงฆ์องค์แรกในป่า มีพระรัตนตรัยครบถ้วนในป่า แสดงอนัตตลักขณสูตร เกิดพระอรหันต์สาวกชุดแรกในป่า ปลงพระชนมายุสังขารในป่า ปรินิพพาน

ในป่า ธรรมมากหลายล้วนเกิดในป่า จึงเรียกได้ว่าป่าคือ **"มหาวิทยาลัยแห่งธรรม"** เพื่อสงเคราะห์โลก เมื่อพระองค์ได้ตรัสรู้แล้ว เสวยวิมุตติสุข ณ โคนไม้และสถานที่ต่าง ๆ พอสมควรแล้ว และได้ทรงรำพึงถึงธรรมที่พระองค์ได้ตรัสรู้แล้วว่า **เป็นธรรมอันลึกซึ้งอันสัตว์อื่นจะเห็นด้วยได้ยากยิ่งนัก ยากที่สัตว์จะตรัสรู้ตาม เป็นธรรมอันสงบระงับและประณีต ไม่เป็นวิสัยที่จะหยั่งลงได้ด้วยความตรึก เป็นธรรมอันละเอียด**

จงทำประโยชน์ตน และประโยชน์ท่าน
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเถิด

ในที่สุด ด้วยพระมหากรุณาธิคุณพระองค์ทรงพิจารณาเห็นว่าเป็นวิสัยที่บัณฑิตชาติจะรู้ตามได้ จึงทรงเลือกเอาธรรมที่ผู้อื่นพึงรู้ได้ออกมาสงเคราะห์โลก สอนโดยภาษาโลกที่สมมุติบัญญัติให้พอรู้พอเข้าใจ เป็นแนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติจนถึงขั้นรู้แจ้งประจักษ์

ได้ด้วยตนเอง คือ **ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ พระพุทธศาสนาจึงเป็นสมบัติอันศักดิ์สิทธิ์ทรงคุณค่ามหาศาลต่อมวลเวไนยสัตว์ที่ต้องข้องอยู่ในกระแสแห่งโลก** ถ้าหากจะเปรียบเทียบให้เข้าใจง่ายก็คือ กระแสโลกเป็นเสมือนไฟที่เผาผลาญโลกให้ร้อน กระแสธรรมอันเป็นเสมือนน้ำดับไฟลงได้ก็จะทำให้โลกเย็นลงสงบลง ถ้าหากไฟมีอำนาจเหนือธรรม โลกก็จะร้อนระอุจนถึงขั้นสลายไปในที่สุด ถ้าหากธรรมเหนือโลก ก็จะนำความร่มเย็นสงบสุขมาให้หมู่เวไนยสัตว์ทั้งมวล

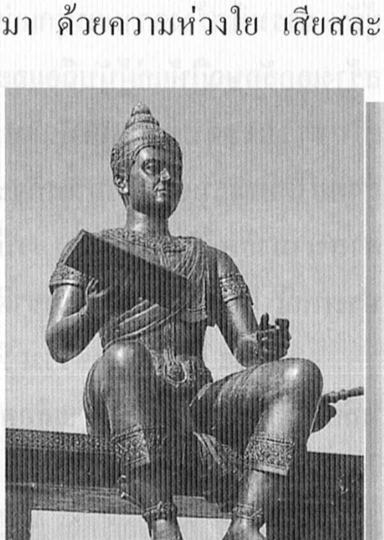
2. วิถีพุทธ วิถีไทย

พระพุทธศาสนา มีธรรมะมากมายหลายระดับ ผู้ศึกษาต้องเลือกศึกษา ผู้สอนก็ต้องเข้าใจเลือกธรรมะเหล่านั้นให้เหมาะสมกับผู้รับ ธรรมที่สร้างความผาสุกแก่ชนผู้อยู่ร่วมกัน เป็นธรรมที่เข้าใจง่าย **สร้างเอกลักษณ์ให้แก่ผู้นับถือและปฏิบัติตาม ก็คือ พรหมวิหารธรรม** เป็นธรรมระดับที่บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจได้ง่ายปฏิบัติได้ง่าย สังคมใดมีธรรมอยู่สังคมนั้นก็จะสงบสุข การที่คนไทยนำพระพุทธศาสนามายึดถือปฏิบัตินั้น เมื่อนานไปก็กลายเป็น **วัฒนธรรมประเพณี เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยสืบทอดกันมา**

อิสระ คือ มรดกธรรม ที่แปลว่า **ไทย** หรือ **ไท** ที่บรรพบุรุษหล่อหลอมกันมาอยู่ในสายเลือด ด้วยจิตวิญญาณ **จนเป็นวิถีชีวิตไทย** โดยมีเอกลักษณ์ในความเป็นพุทธะด้วยจิตใจ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เมตตา กรุณา กตัญญูรู้คุณ จงรักภักดี สืบต่อกันมา นับตั้งแต่ไทยยุคน่านเจ้า ซึ่งอยู่ระหว่างแม่น้ำสาละวินและแม่น้ำโขง ได้อพยพ

มาสู่แคว้นโยนก แคว้นล้านนา จนมาถึงยุคสุโขทัย กิจการพระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองมาก มีทั้งพระสงฆ์ฝ่ายคามวาสีและฝ่ายอรัญวาสี เป็นยุคที่พระสงฆ์ชอบอยู่ในป่า เป็นพระป่า ต่อมา สมัยอยุธยายังคงสืบทอดการพระพุทธศาสนาจากสุโขทัย จนกระทั่งเกิดศึกสงคราม ผู้ชายไทยต้องไปเป็นทหาร การจะเข้ามาอุปสมบทเป็นพระสงฆ์ก็ลดน้อยลง **คราวใดที่บ้านเมืองไม่มีศึกสงคราม พระมหากษัตริย์ก็ทรงทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาเพื่อให้เป็นหลักใจแก่พสกนิกร ทำให้มีความสงบร่มเย็น ต่อมาถึงสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ทรงเทิดทูนให้พระพุทธศาสนาเป็นหลักชัยหลักใจของคนไทยในชาติ**

นักรบเป็นกษัตริย์ กษัตริย์ต้องเป็นนักรบ เป็นผู้นำไทยให้รวมตัวกันเป็นชาติประเทศ สู้รบป้องกันแผ่นดินแสวงหาผืนแผ่นดินอันสมบูรณ์ เพื่อทำมาหากินอยู่อาศัยทำนุบำรุงรักษาให้ลูกหลานเหลนได้อยู่อาศัยดำรงชีพสืบต่อกันมา ด้วยความห่วงใย เสียสละอย่างพลีชีพ นี่คือจิตวิญญาณของบรรพบุรุษไทยที่เราควรเทิดทูนยกย่องบูชาคุณงามความดีของท่านเหล่านั้น

พ่อขุนรามคำแหงมหาราช
(เสวยราชย์ พ.ศ. 1822–1842)
ผู้ทรงประดิษฐ์อักษรไทย

“พระมหากษัตริย์ไทย ยังทรงเป็นศูนย์รวมแห่งความสามัคคี และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งราชการแผ่นดินทั้งมวลและทรงเป็นศูนย์รวมแห่งวิทยาการระดับชาติ ทั้งนี้ เพราะพระมหากษัตริย์ทรงเป็นของคนทุกคนในชาติ ทรงเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว ความภูมิใจและความมั่นใจ หนึ่งในสามสิ่งคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ที่ทุกคน ทุกฐานะ ทุกความคิดเห็นต่างยึดมั่นร่วมกัน”

สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
(เสวยราชย์ พ.ศ. 2133-2148)

พระมหากษัตริย์ไทย กับพระพุทธศาสนาได้หล่อหลอมเข้าอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อความเป็นชาติประเทศในความเป็นไทยเรียกว่า ความเป็นคนไทย โดยมีชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งสามสถาบันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อย่างผสมกลมกลืนเสมือนเนื้อเดียวกัน มีความสืบสานต่อเนื่องกันมาจนเป็นวิถีไทย ถ้าหากกล่าวว่า **“วิถีไทย”** หรือ **“ความเป็นไทย” ก็จะเข้าใจความหมายว่ารวมเอาสถาบันหลักทั้งสามเข้าไว้ด้วยกันในความเป็นชาติไทย**

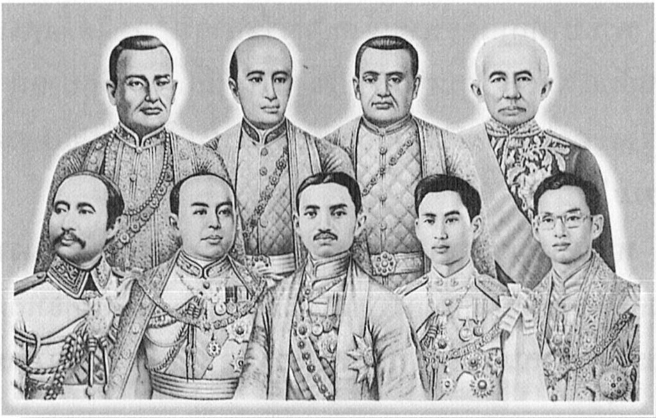
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
(ครองราชย์ พ.ศ. 2313–2325)

ยุคกรุงรัตนโกสินทร์ขอย้อนกล่าวถึง องค์ปฐมกษัตริย์แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงตั้งพระราชปณิธานไว้ ว่า

"ตั้งใจจะอุปถัมภก ยอยกพระพุทธศาสนา
ป้องกันขอบขัณฑเสมา รักษาประชาชนและมนตรี"

ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 3 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประยุกต์แนวพุทธศาสน์เข้ากับราชการงานเมือง เช่น ชื่อเรือก็ได้พระราชทานชื่อว่า "บำรุงศาสนา" "พุทธอำนาจ" "วัฒนาราม" พระราชทานชื่อปืนใหญ่ว่า "ปืนรักษาศาสนา" "ปืนสัมมาทิษฐิ" **นี่คือน้ำพระทัยแห่งองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก ที่ทรงมีพระทัยยอยกพระพุทธศาสนา** ในกิจการทั้งปวง

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาล

พระบรมราชจักรีวงศ์

ที่ 8 โดยรัฐบาลซึ่งมี ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศใช้ **รัฐนิยม** เพื่อมุ่งส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นมั่นคง และความกลมเกลียวสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชนชาติไทย ให้มีความภูมิใจในความเป็นไทย การเคารพธงชาติไทย การร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี ให้นิยมของไทย ให้ร่วมกันสร้างชาติ

ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม และผู้นำเหล่าทัพ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ตั้งพระราช–ปณิธานอันเป็นพระปฐมบรมราชโองการ เมื่อ 9 มิถุนายน 2489 ว่า ***"เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม"***

หมายถึง แนวทางที่พระองค์ยึดถือมั่นในการดำเนินงานของพระองค์ที่ทรงมีต่อพสกนิกร ต่อประเทศชาติ โดยอาศัยหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติ เพื่อความสงบสุขร่มเย็น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสให้เห็นความสำคัญของชาติว่า

"ธงเป็นเครื่องหมายเตือนใจเราว่าเรามีชาติ....เครื่องหมายนี้แสดงให้เห็นว่า **ทุกคนมีความเป็นไทย** แต่คนไทยทุกคนไม่ใช่อยู่ที่ธงที่จะปลิวสะบัดอยู่ข้างหน้า อยู่ที่ใจเป็นไทย รู้ว่าประเทศมีความสำคัญอย่างไร ได้อยู่เป็นเอกราชมาเป็นเวลานับร้อย ๆ ปี และอำนวยให้เรามีความสุข มีเกียรติ ขอให้ทุกคนระลึกถึงว่าทุกคนมีหน้าที่ทั้งนั้นที่จะ **รักษาความเป็นไทยไว้ในใจ ทั้งหมู่คณะ ทั้งชาติ"** (พระราชดำรัส, 2518)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแบบชุดไทยเรียกว่า **"ชุดไทยพระราชทาน"** หรือ **"ชุดไทยรัชนิยม"** เพื่อแสดงเอกลักษณ์ของคนไทย ได้แก่ ชุดไทยแขนสั้น ชุดไทยแขนยาว และชุดไทยแขนยาวคาดเอว ซึ่ง ฯพณฯ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ อดีตนายกรัฐมนตรี ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ นิยมสวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอ และโดยทั่วไปคนไทยก็นิยมสวมใส่ เพราะสะดวกสบาย มีความสง่างามใช้ได้หลายโอกาสด้วย

ฯพณฯ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี
แต่งกายชุดพระราชทานรับแขกชาวต่างประเทศ

ดังนั้น ความเป็นชาติไทย หรือ ความเป็นไทย จึงหมายรวมถึง ชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ หลอมรวมกันเป็นหนึ่งเดียว แยกกันไม่ได้ หากกระทบสถาบันใดย่อมส่งผลกระทบถึงกันหมด เกี่ยวเนื่องผูกพันกันทั้งหมด จึงเป็นวิถีไทย เป็นเอกลักษณ์ไทย

ด้วยความเป็นพุทธะ คือ ความดีงาม จิตใจมีเมตตา กรุณา อิสระ วิถีไทยนี้เองจึงเป็นความภาคภูมิใจ แม้แต่ชาวต่างชาติที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยังรู้สึกซาบซึ้งใจ ผสมกลมกลืนอยู่ในวิถีไทย ซึ่งแท้จริงก็คือ **"พุทธมรดก"** นั่นเอง

3. ธุดงค์กรรมฐาน มรดกวิถีชาวพุทธ

คำว่า ธุดงค์กรรมฐาน มิใช่เป็นคำใหม่ หรือสิ่งใหม่แต่อย่างใด ธุดงค์กรรมฐานเป็นเรื่องที่พระพุทธเจ้าได้อบรมสั่งสอนและประพฤติปฏิบัติมาแต่ครั้งพุทธกาลมีปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎก ว่าพระองค์ทรงบิณฑบาต ฉันภัตตาหารวันละครั้งเดียวในบาตร อยู่

ป่าอันสงัดวิเวก พุทธสาวกก็ประพฤติปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรม-วินัย เป็นที่ศรัทธาเคารพนับถือ

ครั้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ครั้งยังทรงผนวชเป็นพระภิกษุอยู่ ทรงเห็นพระสงฆ์ไทยส่วนใหญ่ยังระส่ำระสายต่อการประพฤติปฏิบัติในพระธรรมวินัย ได้ทรงเห็นพระภิกษุมอญ วัดบวรมงคล (วัดลิงขบ) ปฏิบัติเคร่งครัดต่อพระธรรมวินัย จึงโปรดให้พระภิกษุ ถือปฏิบัติให้เคร่งครัดขึ้นตามพระธรรมวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้แล้ว ต่อมามีพระภิกษุปฏิบัติตามจำนวนมากจึงกลายมาเป็น *"คณะธรรมยุต หรือ คณะธรรมยุติกนิกาย"* และต่อมา ได้มีนักปราชญ์ที่สำคัญยิ่ง คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นผู้วางรากฐานและแนวทางการศึกษาและการปฏิบัติให้แก่คณะสงฆ์ไทยให้ถูกต้องมั่นคงตราบจนปัจจุบันนี้

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4

ในสมัยรัชกาลที่ 4 ได้เกิดนักปราชญ์ขึ้น คือ พระอุบาลี-คุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) (พ.ศ. 2399–2475) องค์ท่านมีความรู้ความสามารถทั้งทางคันถธุระและทางวิปัสสนาธุระ เป็นผู้วางรากฐานคณะธรรมยุตในภาคเหนือ ศิษย์ของท่านที่มีชื่อเสียงต่อมา เช่น สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (อ้วน

ติสโส) พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (พิมพ์ ธัมมธโร) เป็นต้น

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2411-2453) ได้เกิดวีรบุรุษแห่งธรรมขึ้นคือ ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต (พ.ศ. 2413-2492) พ่อแม่ครูอาจารย์พระกรรมฐาน เป็นแม่ทัพใหญ่ แห่งกองทัพธรรมพระกรรมฐาน ผู้เป็นเหมือน "ปุโรหิตาจารย์" ผู้ที่สมควรเป็น ***"รัฐประสาสนภิกษุ"*** หรือ ***"รัฐภิกษุ"*** มีชีวิตอยู่ถึง 5 รัชกาลแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และในช่วงเวลาต่อมา เกิดนักปราชญ์เมืองเหนือ คือครูบาศรีวิชัย (พ.ศ. 2421-2481) **นักบุญแห่งล้านนาไทย** หรือ **ตนบุญ** เป็นพระโพธิสัตว์มาบำเพ็ญบารมี เพื่อเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต

พระอุบาลีคุณูปมาจารย์
(จันทร์ สิริจันโท)

พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

ครูบาศรีวิชัย
นักบุญแห่งล้านนา

องค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ธำรงรักษาพระธรรมวินัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว ได้ศึกษาแล้วปฏิบัติตามแล้ว รู้ได้แล้วด้วยตนเอง อย่างประจักษ์แจ้ง เป็นเนื้อนาบุญอันยิ่งใหญ่ สืบทอด

มรดกธรรมอันประเสริฐล้ำเลิศนั้นมาสู่ยุคปัจจุบัน พระธุดงค์กรรมฐานชอบอยู่ในป่าเขา แสวงหาสถานที่สงบทำความเพียร เพื่อขัดเกลากิเลสหาทางพ้นทุกข์ แต่ถ้ายามใดที่มรดกพุทธวิถีไทยมีปัญหาและเกิดมีผลกระทบต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พระกรรมฐานเหล่านั้นผู้เป็นเจ้าของมรดกพุทธวิถีไทยและเป็นคนไทยอาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทย ก็จะต้องออกมาช่วยชาติบ้านเมืองตามขีดความสามารถของตน

พุทธศาสนิกชนคนไทย ถ้ายังไม่รู้จัก หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หรือรู้จักโดยผิวเผินแล้วละก็ ควรรีบเร่งแสวงหาอ่านศึกษาประวัติปฏิปทา และธรรมะที่องค์หลวงปู่ได้เทศนาโดยด่วน แล้วท่านจะไม่พลาดหวังในชีวิตนี้ที่เกิดมาเป็นคนไทยและนับถือศาสนาพุทธ องค์หลวงปู่ท่านเป็นเพชรน้ำหนึ่งแห่งสายธารธรรมพระกรรมฐาน ศิษย์พระตถาคตพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประจักษ์แจ้งในธรรมที่ประเสริฐเลิศโลก

หลวงปู่เสาร์ กันตสีโล และหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต อาศัยมหาวิทยาลัยป่า ดำเนินตามรอยบาทของพระบรมศาสดาที่ได้ทรงแสดงมรรควิธีนำสู่โมกขธรรม จนบรรลุธรรมขั้นสูงสุด หลวงปู่**ทั้งสองได้บำเพ็ญสะสมบุญกุศลวาสนาบารมี แล้วผลิตทายาททางธรรมแนวพระธุดงค์กรรมฐานจำนวนมากตามความสามารถของตนด้วยปัญญา ญาณทัศนะที่มองการณ์ไกล ทายาทเหล่านั้นได้สร้างคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองไทยต่อไปภายภาคหน้าอีกมากมาย** บรรดาพระภิกษุสามเณรที่ต้องการศึกษาปฏิบัติธรรมแนวพระธุดงค์กรรมฐาน ก็จะแสวงหาครูอาจารย์ให้ช่วย

บูรพาจารย์พระธุดงค์กรรมฐาน

แนะนำวิธีการประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ เพื่อให้เกิดผลทางสติ สมาธิ ปัญญาสูงยิ่งขึ้นไป

ป่าเขาและสถานที่อันห่างไกล จึงเป็นแหล่งดึงดูดพระภิกษุสามเณรผู้แสวงหาโมกขธรรม มุ่งออกไปแสวงหาความวิเวกในสถานที่สัปปายะเหมาะแก่การพากเพียรภาวนาหาทางพ้นทุกข์ ติดตามไปศึกษาฟัง **"ธรรมะป่า"** ธรรมภาคปฏิบัติจากพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต มากมายอย่างน่าอัศจรรย์ บรรดาศิษย์ขององค์ท่านก็ได้เจริญรุ่งเรืองในธรรมโดยลำดับมา ล้วนเป็นเนื้อนาบุญ ที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนสงเคราะห์ทั้งทางโลกและทางธรรม จึงเป็น **กองทัพธรรมพระกรรมฐาน หรือ พระป่า** ออกมาช่วยประเทศชาติในยามบ้านเมืองคับขันเดือดร้อน ช่วยเหลือบรรเทาความทุกข์ยากของประชาชน เพื่อให้บ้านเมืองเกิดความมั่นคงขึ้นโดยลำดับ.

บทที่ 2
กองทัพธรรม ค้ำบ้านเมือง

1. คนดีไม่สิ้นจากแผ่นดินไทย

ในยุคสุโขทัย เราได้รับแบบแผนพระพุทธศาสนาส่วนหนึ่งจากประเทศศรีลังกา ซึ่งคตินิยมนั้นแบ่งเป็นฝ่ายคามวาสีและฝ่ายอรัญวาสี สำหรับฝ่ายคามวาสีจะเป็นผู้คงแก่เรียนทางตำราพระคัมภีร์ ถนัดทางปริยัติ ส่วนฝ่ายอรัญวาสีมุ่งปฏิบัติคันถธุระวิปัสสนาธุระ มีประมุข 2 ฝ่ายมาจนถึงยุคกรุงศรีอยุธยา เหตุการณ์ที่พระสงฆ์อรัญวาสีมีบทบาทสำคัญ กรณีสมเด็จพระ–นเรศวร สมเด็จพระเอกา–ทศรถ เข้าไปอยู่ท่ามกลางกองทัพพม่า ซึ่งแม่ทัพนายกองนำทหารติดตามไปไม่ทันถือว่า เป็นความผิดร้ายแรงต่อหน้าอริราชศัตรู โทษ คือ ประหารชีวิต

สมเด็จพระวันรัต หรือพระพนรัตน์
แห่งวัดป่าแก้ว (วัดใหญ่ชัยมงคล อยุธยา)

สมเด็จพระวันรัต หรือพระพนรัตน์ แห่งวัดป่าแก้ว ได้เทศนาถวายสมเด็จพระนเรศวรมหาราชว่า เมื่อครั้งที่พระพุทธองค์จะทรงบรรลุสัมมาสัมโพธิญาณมีชัยแก่เหล่าพญามารนั้น แม้เทวดาอินทร์พรหม ก็มิอาจแสดงความสามารถใด ๆ ที่จะช่วยได้ เพื่อให้การบรรลุธรรมสมควรแก่เกียรติยศแห่งธรรมของการอุบัติขึ้นของพระพุทธเจ้า ที่ต้องทรงตรัสรู้ชนะพญามารและเสนามารทั้งหลายด้วยพระองค์เอง ในการที่สมเด็จพระนเรศวรอยู่ท่ามกลางข้าศึก แล้วสามารถสู้ด้วยพระองค์เองโดย **การทำยุทธหัตถีได้ชัยชนะข้าศึก** ย่อมเป็นเพราะถึงกาลอันควรที่จะปรากฏพระเกียรติยศอันยิ่งใหญ่ให้ประจักษ์แก่อริราชศัตรูถึงความสามารถอันเกรียงไกร บันดาลให้เหล่าแม่ทัพนายกองมิอาจติดตามมาได้ทัน นี่เป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่พระพนรัตน์ ได้ช่วยให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชพระราชทานอภัยโทษให้แก่แม่ทัพนายกองไม่ต้องถูกประหารชีวิต เป็นการนำเอาธรรมออกค้ำบ้านเมืองมิให้สูญเสียเลือดเนื้อครั้งสำคัญ

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ กรณีสงครามเก้าทัพ ที่พม่ายกทัพมา 5 ทิศทางนั้น สำหรับเมืองทางใต้ พระสงฆ์ที่มีบทบาทสำคัญคือพระมหาบุญช่วยอยู่วัดเมืองพัทลุง ได้ลาสิกขาออกไปรวบรวมชาวเมืองพัทลุงต่อสู้กับพม่าอย่างเต็มขีดความสามารถ จึงได้รับความดีความชอบให้เป็นพระยาบรรเทาทุกข์ราษฎร์ ตำแหน่งกรมการเมืองพัทลุง

สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้มีพระราชดำริให้มีการปฏิรูปการปกครองจาก เวียง วัง คลัง นา มาเป็นกระทรวง ช่วง พ.ศ. 2413 – 2435 เริ่มปีที่พระอาจารย์มั่น

ภูริทัตโต ถือกำเนิดพอดี มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ พ.ศ. 2470 ปรับปรุงหนังสือเรียนที่เรียกว่า "มูลบทบรรพกิจ" เป็นตำรา และอาศัยพระสงฆ์เป็นครูอาจารย์สอน ใช้วัดเป็นโรงเรียน เมื่อ พ.ศ. 2430 ได้เกิดโรงเรียนนายร้อยทหารบกประถม พ.ศ. 2445 เกิดโรงเรียนพลเรือนมัธยมและเกิดโรงเรียนมหาดเล็กหลวง เพื่อผลิตคนไปรับราชการตามจังหวัดต่าง ๆ พ.ศ. 2452 เกิดโรงเรียนนายร้อยทหารบกมัธยม พ.ศ. 2459 เกิดจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ตามที่ทรงมีพระราชดำริไว้ พ.ศ. 2489 เกิดหลักสูตรเวสปอยต์เป็นระดับอุดมศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เพื่อเป็นการเตรียมกำลังทหารป้องกันรักษาประเทศชาติไทยไม่ให้ตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจ

เหตุการณ์บ้านเมือง เมื่อ พ.ศ. 2436 (ร.ศ. 112) อังกฤษเข้ายึด 4 รัฐมะลายูซึ่งเป็นอาณาจักรของไทย คือ ไทรบุรี กลันตัน ตรังกานู และปะลิส ฝรั่งเศสนำเรือรบเข้าสู่อ่าวไทย ยกกำลังเข้ายึดตราด จันทบุรี สมเด็จพระปิยมหาราชทรงพระปัญญาบารมี ทรงแก้ปัญหาให้ไทยรอดพ้นจากการเป็นอาณานิคมได้อย่างน่าอัศจรรย์ พระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ 2 รับสั่งว่า *"ประเทศสยามหาใช่ประเทศที่ล้าสมัยที่ชาวต่างประเทศจะต้องมาปกครองให้ ฉะนั้น ประเทศตะวันตก จะมาอ้างว่า เป็นเรื่องความจำเป็นที่จะต้องเข้ามาช่วยชาวสยามปกครองตนเองหาได้ไม่"* นี่คือ ความเป็นไทย ที่สมเด็จพระปิยมหาราช ทรงมีพระภิกษุไทยองค์สำคัญ คือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) พร้อมกับมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรสทรงเป็นพระเจ้าน้องยาเธอ เป็นนักปราชญ์ผู้วาง

สมเด็จพระพุฒาจารย์
(โต พรหมรังสี)

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า
กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

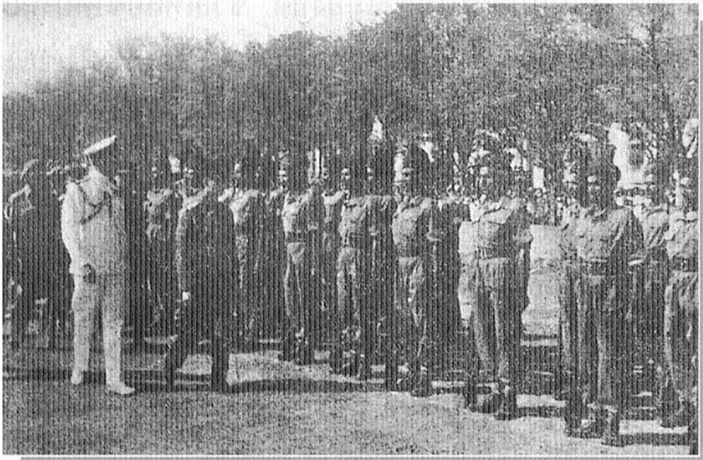
รากฐานการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยคู่บารมีของชาติบ้านเมืองได้เป็นพลังแห่งธรรม เกื้อหนุนอยู่

ความมั่นคงในพระทัยของสมเด็จพระปิยมหาราช ต่อพระพุทธศาสนา ปรากฏหลักฐานไว้ในพระดำรัสตอนหนึ่งว่า

"...ความจริงพระราชอาณาจักรอันนี้ เป็นที่ประดิษฐานพระบรมพุทธศาสนา ตัวข้าพเจ้าเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา การอันใดซึ่งจะบังเกิดเป็นเครื่องเจริญดีงามแก่พระราชอาณาจักร ก็ย่อมเป็นเหตุให้ความเจริญ และตั้งมั่นของพระพุทธศาสนาทวียิ่งขึ้น ข้าพเจ้าย่อมรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าซึ่งจะต้องทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นสิ่งคู่กันกับพระราชอาณาจักรให้ดำเนินไปในทางวัฒนาถาวรพร้อมกันทั้งสองฝ่าย"

สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงก่อตั้งกองลูกเสือเพื่ออบรมบ่มนิสัยเด็กไทยให้มีอุดมการณ์ **"เสียชีพอย่าเสียสัตย์"** และทรงกำหนดให้ใช้พุทธศักราช (พ.ศ.) แทนรัตนโกสินทร์ศก (ร.ศ.) ทรงอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เพื่อใช้ในกิจการบ้านเมือง ดังบทประพันธ์ว่า

"หนึ่งกราบและบูชา อภิปูชนียชน
ข้อนี้แหละมงคล อดิเรกอุดมดี"

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8

พ.ศ. 2483 เกิดสงครามอินโดจีน สงครามมหาเอเชียบูรพา ต่อมา 25 มกราคม พ.ศ. 2485 ประเทศไทยเข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ประกาศสงครามกับสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เกิดขบวนการเสรีไทยประกาศไม่ขึ้นกับรัฐบาลไทยขณะนั้นเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ และ

ในที่สุดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 ของไทยทรงยืนรับการคำนับการสวนสนามของทหารสัมพันธมิตร สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ **ประกาศความเป็นไทยได้อย่างงดงามสมภาคภูมิ** ทั้งยังรักษาความเป็นไทยไว้ได้ตลอดมา

ปีที่เข้าสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2485 องค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต มีอายุได้ 72 ปี เป็นแม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรมพระกรรมฐานเผยแพร่พระธรรมวินัย เป็นกำลังสำคัญทางด้านจิตใจให้แก่ประชาชนคนไทยพร้อมด้วยศิษย์พระกรรมฐานกระจายไปอยู่ทั่วประเทศ ได้ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองที่ดี ช่วยเหลือชาติบ้านเมืองในยามสงครามภาวะข้าวยากหมากแพงเศรษฐกิจตกต่ำ ในขณะนั้นพระกรรมฐาน หรือ พระป่าที่มีบทบาทเด่นเท่าที่ทราบ เช่น

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ (2430) อายุ 55 ปี
หลวงปู่มหาจูม พันธุโล (2431) อายุ 54 ปี
หลวงปู่ดูลย์ อตุโล (2431) อายุ 54 ปี
หลวงปู่ขาว อนาลโย (2431) อายุ 54 ปี
หลวงปู่พรหม จิรปุญโญ (2431) อายุ 54 ปี
หลวงปู่ตื้อ อจลธัมโม (2431) อายุ 54 ปี
หลวงปู่สิงห์ ขันตยาคโม (2432) อายุ 53 ปี
หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (2442) อายุ 43 ปี
หลวงปู่กงมา จิรปุญโญ (2443) อายุ 42 ปี
หลวงปู่มหาพิมพ์ ธัมมธโร (2440) อายุ 45 ปี
หลวงปู่ชอบ ฐานสโม (2444) อายุ 41 ปี
หลวงปู่หลุย จันทสาโร (2444) อายุ 41 ปี

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี (2445) อายุ 40 ปี

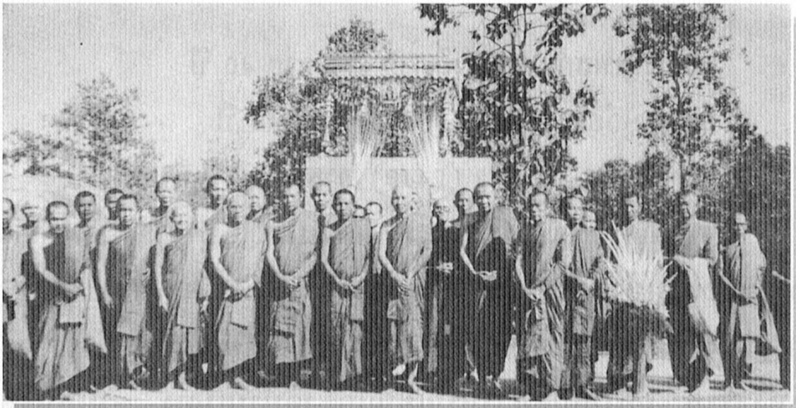
หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ (2445) อายุ 40 ปี

ท่านพ่อลี ธัมมธโร (2449) อายุ 36 ปี เป็นต้น

พระภิกษุสงฆ์ พระกรรมฐานส่วนใหญ่ บำเพ็ญความเพียรภาวนาอยู่ในป่า อาศัยชาวบ้านโดยการบิณฑบาตเลี้ยงชีพตามพระธรรมวินัย ด้วยบารมีธรรมของแต่ละองค์ ย่อมเป็นพลังอำนาจแห่งธรรม ก่อให้เกิดความร่มเย็นแก่ชาติบ้านเมือง ตามภูมิจิตภูมิธรรมของแต่ละองค์แต่ละรูปนั้น ๆ ที่ได้บำเพ็ญบุญบารมี เพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น คือประชาชนสังคมชาติบ้านเมือง จึงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ของแผ่นดินอย่างหนึ่ง

2. ธรรมาวุธ

เมื่อปี พ.ศ. 2515 กลุ่มกันยาทมิฬ (แบล็ค เซ็ปเท็มเบอร์) เข้ายึดสถานทูตอิสราเอล เกรงจะเกิดนองเลือด เป็นการเสียฤกษ์พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร กองทัพได้ให้นายทหารไปอาราธนานิมนต์ครูบาอาจารย์ผู้ทรงคุณธรรม และครูบาอาจารย์พระกรรมฐานที่มีชื่อเสียงหลายองค์ ได้แผ่เมตตาให้ ดังบันทึกตอนหนึ่งในประวัติของหลวงปู่ฝั้นว่า **“ฉันแล้วให้รีบเข้าที่ตั้งใจภาวนาให้เต็มที่ วันนี้ทางกรุงเทพฯ มีเหตุการณ์”** หลวงปู่ฝั้นท่านทราบเหตุการณ์ก่อนล่วงหน้าแล้ว และท่านบอกอีกว่า **“ไม่มีอะไรน่าวิตกหรอก พรุ่งนี้เช้าเขาก็ขึ้นเครื่องบินหนีไปเอง”** และเหตุการณ์ก็เป็นไปตามนั้น

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช
ทรงฉายพระรูปร่วมกับกองทัพธรรมพระธุดงค์กรรมฐาน

ช่วง พ.ศ. 2518–พ.ศ. 2527 สถานการณ์บ้านเมืองไทยอยู่ในสภาวะล่อแหลมมาก รัฐบาลไทยต้องนำทรัพยากรของชาติทั้งกำลังพลเรือน ตำรวจ ทหาร เข้าต่อสู้กับกองกำลังติดอาวุธของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) และกองกำลังทหารต่างชาติที่รุกรานมาจากต่างประเทศ บ้านเมืองลุกเป็นไฟเกือบทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ กองกำลังทหารไทย ตำรวจตระเวนชายแดน และอาสาสมัครต่าง ๆ ต้องวางกำลังป้องกันประเทศเกือบรอบด้าน นับว่าเป็นเหตุการณ์ที่อยู่ในสภาวะอันตราย **หลายคนตื่นข่าวลือว่าไทยจะต้องล้มตามทฤษฎีโดมิโน เพราะประเทศเวียดนาม ลาว เขมรล้มไปหมดแล้ว**

คนไทยยังมีความเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนาที่จะยังความสงบสุขมาให้ด้วยความเมตตากรุณาต่อกัน ให้อภัยกัน และเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของชาติบ้านเมืองคือคุณธรรมของผู้ทรงศีลจำนวนมาก พุทธศาสนิกชนบุคคลชั้นนำที่ปกครองบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ฯพณฯ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช นายกรัฐมนตรี
เยือนจีนเพื่อสร้างดุลยภาพกับอภิมหาอำนาจ

องค์พระประมุขของชาติ ผู้ทรงเป็นจอมทัพไทย ทรงธรรมอยู่เป็นเนืองนิจ พระราชทานพระบรมราโชวาทไว้ให้เป็นแนวทางยึดถือปฏิบัติบางตอนไว้ว่า

"..พุทธธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา แสดงความจริงแท้ที่เห็นแจ้งโดยปัญญาของพระอริยะ จึงเป็นคำสอนอย่างประเสริฐที่จะพึงศึกษาให้เห็นให้เข้าใจตามด้วยการเพ่งพินิจ มิใช่เข้าใจเอาง่าย ๆ ***โดยอาศัยความพิจารณาไตร่ตรองให้ทั่วถึง เพราะหาไม่จะกลายเป็นความรู้ผิด เห็นผิด เป็นธรรมะปฏิรูปไป.."*** (6 ธันวาคม 2523)

"...พระพุทธศาสนามีธรรมะมากมายหลายชั้นอันพอเหมาะพอดีกับอัธยาศัยจิตใจของบุคคลประเภทต่าง ๆ สำหรับเลือกเฟ้นมาแนะนำสั่งสอนขัดเกลาความประพฤติปฏิบัติของบุคคลให้ดีขึ้นเจริญขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวโดยหลักใหญ่แล้วคือสอนให้

เป็นคนดี ให้ประพฤติประโยชน์ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้ลำบากเสียหาย สอนให้รู้จักตนเอง รู้จักฐานะของตนเอง พร้อมทั้งรู้จักหน้าที่ที่จะต้องประพฤติปฏิบัติในฐานะนั้น ๆ ซึ่งเมื่อปฏิบัติโดยถูกต้องครบถ้วนแล้ว ย่อมจะนำความสุข นำความเจริญ สวัสดีมาให้ได้ทั่วถึงกันหมด..." (30 พฤษภาคม 2524)

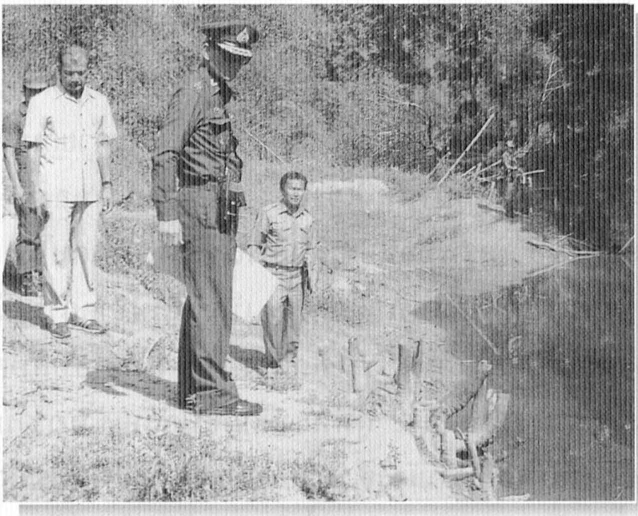
ศิษย์ขององค์หลวงปู่มั่น แห่งกองทัพธรรมพระกรรมฐาน กำลังมีบารมีธรรมอันแผ่ไพศาล หลายองค์ที่ท่านบรรลุธรรมชั้นสูงแล้ว หลายองค์ท่านเข้าอยู่ในวัดบ้านบ้าง วัดในเมืองบ้าง ยังคงอยู่ป่าก็มาก เสริมสร้างศิษย์เพิ่มขึ้นมาอีกให้กระจัดกระจายไปในพื้นที่ป่าเขาที่ทุรกันดาร เพื่ออบรมสั่งสอนประชาชน ถ้าจะมองในแง่การทหารแล้ว การดำเนินการของพระกรรมฐานเป็นการใช้ยุทธวิธี **"ป่าประสานเมือง"** นับเป็นความคิดอันแยบยล เป็นการทำงานช่วยประเทศชาติบ้านเมืองอยู่ลับ ๆ จึงเป็นคุณธรรมอันเกิดจากการฝึกฝนของสติปัญญาพระกรรมฐานที่พากเพียรภาวนาอยู่ในป่าเขาเกิดมรรคผลแล้ว จัดขบวนกองทัพธรรมช่วยเหลือเกื้อกูลต่อประเทศชาติที่กำลังมีภัยร้ายแรง

เหตุการณ์เมื่อปลายปี พ.ศ. 2524 ต่อต้นปี พ.ศ. 2525 **พระภิกษุสามเณรแห่งกองทัพธรรมพระกรรมฐาน จำนวน 7 รูป ถูกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผกค.) จับไปกักขังไว้ในป่าลึกบนเทือกเขา**ภูพาน เขตจังหวัดสกลนคร ในที่สุดก็ปล่อยออกมาเพียง 5 รูป ส่วนพระกรรมฐานอีก 2 รูป คือ พระอาจารย์ทองฮวด กับพระอาจารย์ปิ่น (เกิดประมาณปี พ.ศ. 2484–2485) ผกค.ได้กักขังไว้และได้สูญหายไป ได้สอบถามพระกรรมฐานที่ได้รับการปล่อยตัวออกมาว่าพระอาจารย์ทั้งสองคงถูกฆ่าแล้ว มิฉะนั้นจะต้องได้พบกัน

เมื่อปลายปี พ.ศ. 2523 รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบาย 66/23 และต่อมา 65/25 อันเป็นนโยบายประชาธิปไตยแนวพุทธ เพราะเป็นนโยบายให้อภัย มีเมตตากรุณาต่อคนไทยด้วยกันที่หลงผิด แม้กระทั่งนิสิตนักศึกษาที่หนีเข้าป่า ก็เชื่อแน่ว่าหลงผิดตามคำโฆษณาชวนเชื่อ เพราะอ่อนประสบการณ์ชีวิตทางสังคมโลก ต่อมาเมื่อสถานการณ์โลกได้แปรเปลี่ยนไป เป็นผลให้ขาดการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศต่าง ๆ ประกอบกับคนไทยได้เรียนรู้ความจริงแท้แล้ว ผู้ที่หลงผิดก็หันกลับเข้ามาร่วมพัฒนาชาติไทย เพื่อให้มีความเจริญรุ่งเรืองมั่นคงตามความประสงค์ของคนไทยทั้งชาติ ความสุขสงบเกิดขึ้นในชาติบ้านเมืองก็ด้วยธรรมที่มีอยู่ประจำจิตใจของคนไทยนั่นเอง

3. ยุทธการธรรมป่าประสานเมือง

ปี พ.ศ. 2520–2525 เป็นช่วงที่สถานการณ์บ้านเมืองมีความรุนแรงจนน่าเป็นห่วงที่สุด หลายคนเชื่อว่าเมืองไทยล้มแน่ มีการเคลื่อนไหวจนมีข่าวออกมาว่า บางคนเตรียมหนีไปอยู่ต่างประเทศแล้ว ข้าพเจ้าจำได้ฝังใจว่า **ผู้นำในกองทัพพูดปลุกใจทหารหาญ จะต้องสู้ตายเพื่อรักษาชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้ความเป็นไทยยังคงอยู่ เพลง "เราสู้" ร้องกันกระหึ่ม** นายทหารผู้กล้าหาญท่านหนึ่งพูดว่า **"เราเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ต้องฟังในหลวง อยู่กับในหลวง ธรรมย่อมชนะอธรรม"** ท่านผู้นั้นคือ พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ผู้ได้รับการขนานนามว่า **"บิ๊กเสือวีรบุรุษเขาค้อ"**

ในหลวงทรงนำการพัฒนาเพื่อชัยชนะ

จุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือนโยบาย 66/23 ขณะปี พ.ศ. 2523 มีบรรดาศิษย์พระกรรมฐานที่เกื้อกูลหนุนชาติอยู่หลายองค์ อาทิ

หลวงปู่แหวน สุจิณโณ (2430–2528) อายุ 93 ปี

หลวงปู่ดูลย์ อตุโล (2431–2526) อายุ 92 ปี

หลวงปู่ขาว อนาลโย (2431–2526) อายุ 92 ปี

หลวงปู่ฝั้น อาจาโร (2442–2520) เพิ่งมรณภาพไปเมื่อปี พ.ศ. 2520

หลวงปู่ชอบ ฐานสโม (2444–2538) อายุ 89 ปี

หลวงปู่หลุย จันทสาโร (2444–2537) อายุ 89 ปี

หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี (2444–2537) อายุ 89 ปี

หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ (2445–2524) อายุ 88 ปี

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน (2456 –) อายุ 67 ปี

หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท (2457–) อายุ 66 ปี

หลวงพ่อชา สุภัทโท (2461–2535) อายุ 62 ปี

พระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ (2463–2523) อายุ 60 ปี

พระอาจารย์วัน อุตตโม (2465–2523) อายุ 58 ปี

หลวงปู่หล้า เขมปัตโต (2454–2539) อายุ 69 ปี เป็นต้น

พระกรรมฐานได้ทำยุทธการธรรมป่าประสานเมือง ก็โดยที่พระกรรมฐานรุ่นอาวุโสเป็นระดับหลวงปู่ หลวงตา อายุพรรษามากก็จะเข้าไปอยู่จำพรรษาที่วัดในเมืองวัดในบ้านเป็นหลักเป็นแหล่ง เพื่อให้ศรัทธาญาติโยมไปสักการะทำบุญกุศลบริจาคทาน รักษาศีล ฟังธรรม องค์ท่านจะให้บรรดาศิษย์ของแต่ละท่านที่มีภูมิจิตภูมิธรรมพอรักษาตัวได้ ให้ออกไปบำเพ็ญภาวนาตามป่าเขา ออกไปบิณฑบาตโปรดญาติโยมในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกล เปลี่ยนความคิดของประชาชนที่หลงผิดไปกลับมาร่วมพัฒนาชาติไทยเพื่อให้เกิดสันติสุขขึ้นในบ้านเมือง และหาโอกาสอบรมธรรมะทำความเข้าใจในเรื่องปัญหาและภัยของชาติ จึงเป็นการเชื่อมโยงป่ากับบ้านกับเมือง ด้วยพระกรรมฐานเหล่านี้เองได้ช่วยเหลือประเทศชาติอยู่เบื้องหลัง

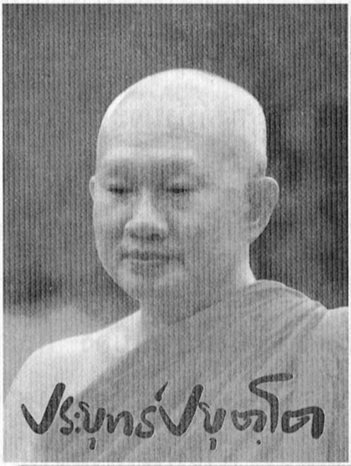
ด้วยผลอันเกิดจากการประพฤติปฏิบัติของพระกรรมฐานทำยุทธการธรรมป่าประสานเมืองนี้เอง จึงเกิดเหตุการณ์จับพระภิกษุสามเณรและสูญหายไปตามที่กล่าวมาแล้ว จากการปฏิบัติที่ผ่านมานั้น โดยความเป็นจริง พระกรรมฐานอยู่ป่าเป็นพระป่าก็มุ่งหวังหาทางพ้นทุกข์ ขณะเดียวกัน **ความสำนึกของความเป็นคนไทยก็ต้องรักษาชาติบ้านเมือง และรักษาพระพุทธศาสนาพร้อมกันไปด้วย**

ชาติไทยอยู่ไม่ได้ พระพุทธศาสนาก็อยู่ไม่ได้ เพราะคอมมิวนิสต์จะทำลายหมด เมื่อมีอำนาจขึ้นมาเป็นใหญ่

พระกรรมฐานจะเป็นผู้ทรงธรรมรักษาพระพุทธศาสนา รักษาประเทศชาติบ้านเมือง ดังที่ได้ปรากฏตามคำกล่าวของหลวงปู่หล้า เขมปัตโต กล่าวกับโยมคนหนึ่งที่ไปเกลี้ยกล่อมเพื่อเผยแพร่ลัทธิ พิสดารไว้ในประวัติ* (ผู้สนใจโปรดอ่านอรรถรสปฏิภาณของพระ–อริยบุคคลโต้ตอบน่าฟังมาก)

พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาส ภิกขุ)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)

นอกจากนี้ยังมีพระมหาเถราจารย์อีกจำนวนมาก ที่มีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ธรรมของพระพุทธเจ้า อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนบ้านเมืองในช่วงนั้น สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ทรงมีส่วนสำคัญยิ่งซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป

---

* *(อ้างอิงในบรรณานุกรม)*

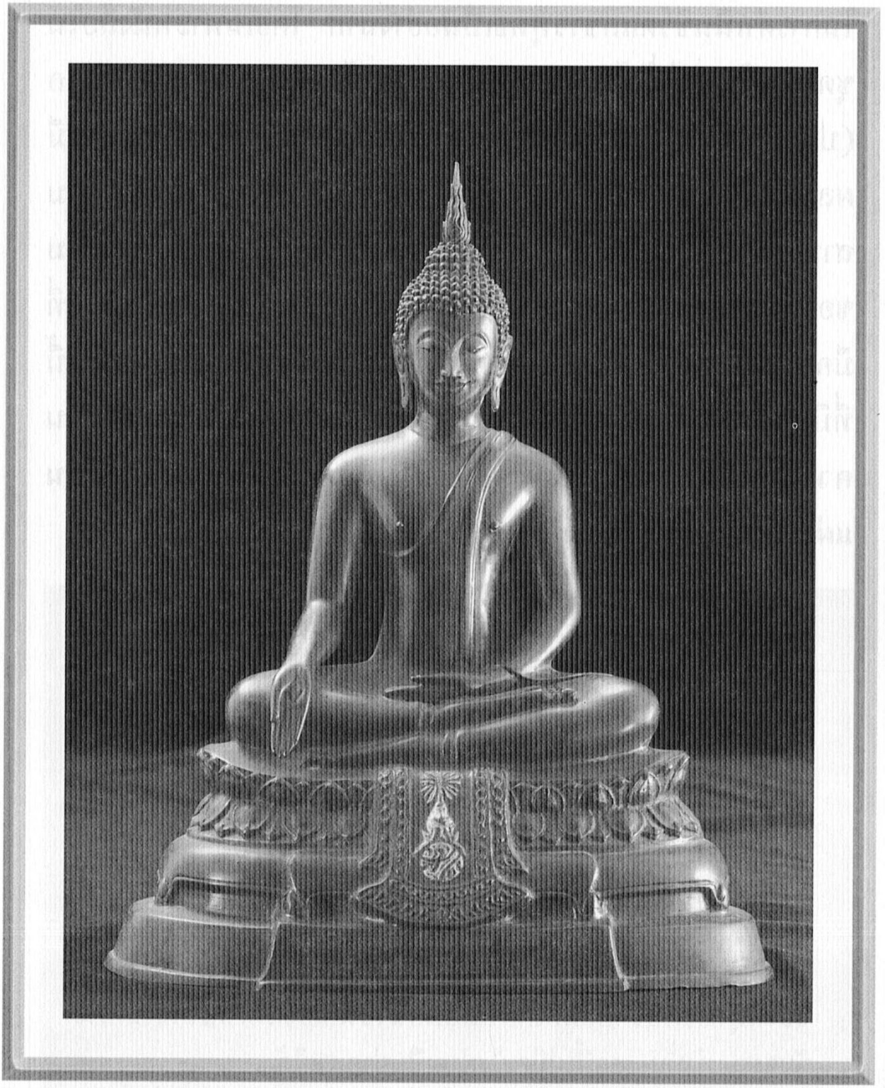
พระธรรมโกศาจารย์ หรือท่านพุทธทาส ภิกขุ (พ.ศ. 2449-2536) ได้แสดงธรรมแก่บุคคลคณะต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ก่อให้เกิดแสงสว่างในการดำเนินชีวิตแก่ชาวพุทธเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะหนังสือในชุดธรรมโฆษณ์ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ก็เป็นนักปราชญ์ผู้เลิศแห่งยุคสมัยนี้อีกท่านหนึ่งที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของนานาชาติ ผลงานของท่านแสดงถึงความสามารถ สติปัญญารอบรู้ ฉลาดปราดเปรื่อง แม่นยำในหลักธรรมของพระพุทธศาสนาอย่างยิ่ง เป็นที่พึ่งพิงแก่ชาวพุทธเสมอในยามที่มีความสับสน จึงถือว่าเป็นบุญของประเทศชาติไทยในยุคสมัยนี้ที่มีนักปราชญ์ทั้งฝ่ายปริยัติและปราชญ์ฝ่ายปฏิบัติพร้อมกัน นับเป็น**ความศักดิ์สิทธิ์ของประเทศไทยที่ไม่มีแผ่นดินใดเสมอเหมือนแผ่นดินไทยมาตุภูมิแห่งนี้.**

ธรรมะหลวงตา น้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า

...พระมีหน้าที่ปฏิบัติตัวเองเพื่ออรรถเพื่อธรรมเท่านั้น การอยู่การกินการใช้สอยทุกสิ่งทุกอย่างประชาชนมีให้หมดแล้ว...ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ...สติให้อยู่กับตัว...สติกับคำบริกรรมอย่าให้พรากจากกัน...อย่าวิ่งตามกิเลสมันผลักดันให้คิดอย่างโน้นคิดอย่างนี้...ดึงมันเข้ามาอย่าให้มันคิดนะ...

...เป็นตายอยู่กับพุทโธ ไม่ต้องคาดหมายมรรคผลนิพพาน ขอให้พุทโธกับจิตกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียว...ฝากเป็นฝากตายกับธรรมเท่านั้น โลกนี้ไม่มีอะไรฝากเป็นฝากตายได้...

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่านาคำน้อย วันที่ 1 กันยายน 2545

บทที่ 3
สันติธรรมนำสันติสุข

โดย : เขมรตโน ภิกขุ ป.

พระบรมศาสดาของเราทั้งหลายได้ตรัสไว้ว่า

"ผู้ใคร่ประโยชน์ พึงศึกษาบุญนั่นแล อันมีผลเลิศต่อไปซึ่งมีสุขเป็นกำไรคือ พึงเจริญทาน ๑ ความประพฤติสงบ ๑ เมตตาจิต ๑ บัณฑิตครั้นเจริญธรรม ๓ ประการ อันเป็นเหตุแห่งความสุขเหล่านี้แล้ว ย่อมเข้าถึงโลกอันไม่มีความเบียดเบียน เป็นสุข"

ความขัดแย้งด้านลัทธิการเมืองได้ทำให้ประเทศไทยเกิดการต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธ ซึ่งเป็นที่มาแห่งการสูญเสียเลือดเนื้อทรัพย์สิน เหลือคณานับ พระพุทธศาสนาในประเทศไทยได้ประดิษฐานตั้งมั่นโดยอาศัยความเกื้อกูลกันของฝ่ายพุทธจักรและอาณาจักร ยามใดที่บ้านเมืองสงบร่มเย็นพระพุทธศาสนาก็เจริญรุ่งเรือง ยามใดบ้านเมืองตกอยู่ในภยันตรายพระพุทธศาสนาก็ดูจะสั่นคลอนไป แต่อาศัยที่คณะสงฆ์ไทยทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายกรรมฐาน ล้วนมีสายตาอันยาวไกลได้พร้อมเพรียงกันสร้าง **"สันติธรรมนำสันติสุข"** ขึ้นภายในชาติ ทำให้เกิดความผาสุกร่มเย็น เพราะเดชะพระพุทธศาสนา โดยแท้

เจ้าพระคุณสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงบำเพ็ญกรณียะทั้งที่เป็นอัตตสมบัติ อันเป็นประโยชน์ส่วนพระองค์

และปรหิตปฏิบัติ ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ในการบำเพ็ญอัตตสมบัตินั้น ได้เสด็จไปทรงศึกษาธรรมปฏิบัติกับครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน อาทิ หลวงปู่ดูลย์ อตุโล หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี หลวงปู่ขาว อนาลโย หลวงปู่ฝั้น อาจาโร และหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เป็นต้น ดังปรากฏในหนังสือครบรอบสถาปนาฯ ตอนหนึ่งว่า

"เจ้าพระคุณสมเด็จฯไม่เพียงแต่ใฝ่พระทัยในการศึกษาหาความรู้ในทางปริยัติเท่านั้น แต่ยังทรงใฝ่พระทัยในการปฏิบัติคือการปฏิบัติกรรมฐาน ซึ่งได้ทรงศึกษาปฏิบัติอย่างจริงจังและสม่ำเสมอตลอดมา ในสมัยที่ไม่ทรงมีหน้าที่การงานทางการคณะสงฆ์มากนัก จะทรงหาโอกาสเสด็จออกไปเยี่ยมเยียนพระอาจารย์กรรมฐานตามสำนักต่าง ๆ ในหัวเมืองทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพักอยู่ปฏิบัติกรรมฐานในสำนักนั้น ๆ เสมอแทบทุกปีคราวละเดือนครึ่งเดือน"

การเสด็จเป็นการส่วนพระองค์ดังกล่าว ได้ทำให้ทรงทราบความเป็นไปของการคณะสงฆ์ ราชการงานเมือง พร้อมกับได้ทรงเห็นความพร้อมเพรียงกันของคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายกรรมฐาน ที่มุ่งสร้างความผาสุกปรองดองขึ้นภายในชาติ โดยการช่วยกันเทศนาสั่งสอนอบรมให้คนฝึกใฝ่ในกุศลสัมมาปฏิบัติ บำเพ็ญทางที่เป็นบุญกุศล เพื่อความไม่เบียดเบียนกัน เพื่อบรรลุสันติธรรมขึ้นภายในชาติ

เจ้าพระคุณสมเด็จฯ นอกจากทรงบำเพ็ญประโยชน์ส่วนพระองค์แล้ว ก็ยังได้ทรงบำเพ็ญประโยชน์แก่ส่วนรวม อันนับเป็นปรหิตปฏิบัติ ปรากฏชัด ดังนี้

พุทธศักราช ๒๕๑๖ ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระญาณสังวร ในฐานะกรรมการมหาเถรสมาคม และรองประธานกรรมการคณะธรรมยุต ทรงได้รับฉันทานุมัติจากกรรมการคณะธรรมยุตให้เสด็จไปทรงตรวจการคณะสงฆ์ และทรงเยี่ยมพุทธศาสนิกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือรวม ๘ จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดขอนแก่น ได้ทรงแสดงธรรมกถา เรื่อง **"รั้วของชาติ"** ประทานแก่ทหารหาญของชาติ ณ ค่ายสรรพสิทธิประสงค์ จ.อุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖ ดังมีใจความสำคัญที่ทรงเน้นย้ำไว้ คือ :-

"...หลักสำคัญประการที่สุดนั้น ก็คือร่วมกันรักษาอิสรภาพของชาติ ในสมัยใดอิสรภาพของชาติต้องเป็นอันตราย ก็บังเกิด

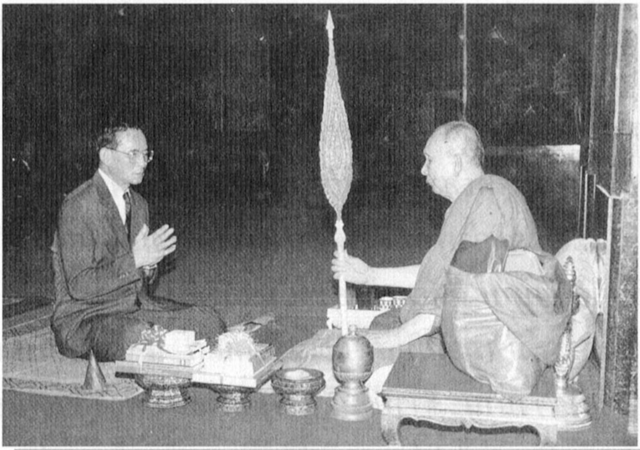
ความระส่ำระสายแก่สถาบันทั้งหลาย เมื่อสถาบันพระมหากษัตริย์ระส่ำระสาย สถาบันของชาติเอง สถาบันพระศาสนาก็ระส่ำระสาย ดังที่ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ของไทยเรา และในขณะที่เกิดความระส่ำระสายขึ้นนั้น การปฏิบัติพระธรรมวินัยก็เป็นไปได้โดยยากลำบาก คณะสงฆ์ก็ต้องระส่ำระสาย ดังที่ปรากฏในสมัยเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งหลัง การพระพุทธศาสนาเองก็ระส่ำระสาย และคณะสงฆ์เองก็ปรากฏว่า บางพวก บางเหล่า ก็ได้ตั้งเป็นหัวหน้าก๊กเพื่อกู้ชาติมุ่งผลในด้านกู้ชาติ ก็ทำให้การปฏิบัติพระธรรมวินัยต้องระส่ำระสาย การคณะสงฆ์ก็ต้องระส่ำระสาย เพราะว่าเมื่อสถาบันชาติต้องระส่ำระสาย สถาบันพระศาสนาเองก็อยู่เป็นผาสุกไม่ได้..."

"...แต่เดชะบารมีที่หัวหน้าของชาติไทย จำเดิมแต่องค์พระมหากษัตริย์ผู้เป็นพระประมุขในครั้งนั้น ๆ ได้มีความเข้มแข็งกู้ชาติบ้านเมืองขึ้นมาได้ แล้วก็กู้พระศาสนา ชำระสะสางพระธรรม–วินัย ปรับปรุงคณะสงฆ์ให้กลับดำรงอยู่ในสถานะที่ถูกต้อง ค้นหาตำรับตำราพระไตรปิฎก[1] เป็นต้นที่ถูกทำลาย กลับจารึกขึ้นใหม่ อุดหนุนการศึกษาเล่าเรียน และการปฏิบัติ ให้คืนดีขึ้นในคณะสงฆ์..."

"...การคณะสงฆ์ การพระพุทธศาสนาจึงได้คืนสู่ภาวะปกติ กลับเป็นสถาบันที่ดีขึ้นโดยลำดับ จนถึงคณะสงฆ์เองก็มีความผาสุกในการปฏิบัติพระธรรมวินัย พุทธศาสนิกชนพุทธบริษัททั้งหลาย ก็มีความผาสุกในการปฏิบัติศีลธรรมตามสมควรแก่ภาวะ ทั้งนี้ก็ด้วย

---

[1] พระไตรปิฎกบาลี อันตรธานสูญหาย ช่วงเสียกรุงแก่พม่า นอกจากนี้ คัมภีร์อรรถกถาฎีกา เป็นต้น "อักษรบทพยัญชนะตก" วิปลาสคลาดเคลื่อนมาก ดูเพิ่มเติม : ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก ฉบับสำหรับประชาชน สุชีพ ปุญญานุภาพ จัดทำ

การที่มีรั้วของชาติอันเข้มแข็ง กล่าวคือทหารหาญของชาตินั่นเองที่คอยสะกัดกั้นอันตรายต่าง ๆ ไว้ และตราบใดที่ทหารหาญผู้เป็นรั้วของชาติยังต้องการธรรมะ มีธรรมะเป็นหลักอยู่แล้ว ตราบนั้น ความผาสุกของประเทศชาติ ตลอดจนถึงความผาสุกของพระศาสนาที่อิงกันอยู่ ก็ย่อมดำเนินไปได้ด้วยดี..."

หลังจากนั้น เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้ประทานโอวาทเรื่อง **"พุทธจักรและอาณาจักร"** แก่เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ พระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชน ณ วัดมหาธาตุ จ.ยโสธร เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๑๖ ทรงเน้นย้ำความเกื้อกูลกันระหว่างวัดกับบ้าน ดังนี้

"...เราทั้งหลายต่างก็ได้เป็นผู้ประพฤติธรรมร่วมกัน มีธุระในอันที่จะรักษาบำรุงพระพุทธศาสนาร่วมกัน รวมอยู่ในชาติไทยประเทศไทย ซึ่งมีองค์พระมหากษัตริย์ ทรงเป็นเอกอัคร-ศาสนูปถัมภกอันเดียวกัน เพราะฉะนั้น เราทั้งหลาย เหล่าบรรพชิต

คือผู้บวชจึงควรมีความรักใคร่กัน นับถือกัน คิดถึงกัน ช่วยอุปการะกัน เพื่อส่งเสริมรักษาพระพุทธศาสนา และบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน ตลอดจนถึงประเทศชาติ ตามความสามารถ เพื่อความดำรงอยู่ของพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งประเทศชาติ..."

"...เพราะว่าพุทธจักรกับอาณาจักรนั้น ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน วัดกับบ้าน ก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้น เมื่อวัดได้มีพระเถระ มีพระภิกษุสามเณรเป็นหลัก และเป็นนาบุญ เป็นนาธรรมของชาวบ้าน ชาวบ้านก็ได้มีโอกาสบำเพ็ญกุศล และได้รับธรรมสำหรับที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติ และกลับมาช่วยอุดหนุนอุปการะพระภิกษุสามเณรให้มีกำลังสามารถในอันที่จะเล่าเรียนและประพฤติปฏิบัติพระธรรมวินัย..."

"...เพราะฉะนั้น เมื่อชาวบ้านต่างก็อาศัยกันอยู่ด้วยพุทธจักรและอาณาจักรต่างก็ได้อิงอาศัยกันอยู่ด้วย ดังนี้แล้วความสุขความเจริญก็จะบังเกิดขึ้นโดยทั่วไป สมตามความปรารถนาของทางคณะสงฆ์ ซึ่งมีองค์สมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นองค์พระประมุขคณะสงฆ์ และสมพระราชปณิธานขององค์พระประมุขของประเทศชาติด้วย..."

พุทธศักราช ๒๕๒๔ ในฐานะกรรมการมหาเถรสมาคม และประธานกรรมการคณะธรรมยุต ทรงได้รับฉันทานุมัติจากกรรมการคณะธรรมยุต ให้เสด็จไปทรงตรวจการคณะสงฆ์และทรงเยี่ยมพุทธศาสนิกชนในภาคเหนือ รวม ๑๐ จังหวัด คือ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดตาก จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดอุตรดิตถ์ และจังหวัดกำแพงเพชร

การเสด็จพระดำเนินไปในแต่ละที่ ได้ทรงมีโอกาสพบปะทั้งฝ่ายคณะสงฆ์ พระสังฆาธิการ เจ้าคณะปกครองฝ่ายต่าง ๆ ครูบา–อาจารย์ฝ่ายพระกรรมฐาน ตลอดจนส่วนราชการ และพุทธศาสนิกชนทั่วไป เป็นต้น เพื่อรู้ถึงสภาพของคณะสงฆ์ และความเป็นไปของพุทธศาสนิกชนทั่วไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการคณะสงฆ์และการพระศาสนา หลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดบรรพตคีรี (ภูจ้อก้อ) ซึ่งเป็นพระเถราจารย์ฝ่ายกรรมฐานที่สำคัญรูปหนึ่ง ก็ได้ให้โอวาท–ธรรม ซึ่งเสมือนเป็นการเน้นย้ำความสำคัญของฝ่ายพุทธจักรกับอาณาจักรว่ามีความเกื้อกูลอุดหนุนกัน ทำให้การประพฤติปฏิบัติธรรมในบ้านเมืองเราเป็นไปด้วยความสะดวกราบรื่น ดังปรากฏใน **"ธรรมขันธ์ วิชาดับไฟ"** ที่องค์ท่านอบรมไว้บางตอนเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖ ดังนี้

"...พระบรมราชาองค์ปัจจุบันไม่ใช่ปุถุชนคนหนา อย่างน้อยท่านก็ถึงพระโสดาบัน[1] แล้ว เป็นมงคลดีที่สุดในประเทศไทย สมเด็จพระบรมราชาทั้งพระบรมราชินีด้วย ถ้าหากองค์ท่านมีภพมีชาติอีกก็คงไม่เลยพระศรีอริยเมตไตรยดอก เพราะถึงโลกุตระแล้ว ปฏิปทาขององค์ท่านไม่ใช่ของง่าย ๆ พวกเรามันโชคดี ถ้าหากว่าไม่มีพระบรมราชาอยู่ในทางเป็นประมุขของประเทศนะ พวกเราจะแก่งแย่งกันไปกว่านี้มากมายนัก ปฏิบัติธรรมไม่สะดวกละ..."

---

[1] ในความหมายขององค์หลวงปู่ : พระโสดาบันไม่เสียดายอยากล่วงละเมิดศีล 5 ไม่เสียดายอยากจะถือศาสนาอื่น ๆ ไม่เสียดายอยากเล่นอบายมุขทุกประเภท ไม่เสียดายอยากจะผูกเวรสาปแช่งท่านผู้ใด ไม่เสียดายอยากค้าขายเครื่องประหารศาสตราวุธ เป็นต้น หรือยาเบื่อเมาที่ทำให้สัตว์ต่าง ๆ ตาย

"...เดี๋ยวนี้เราปฏิบัติธรรมสะดวกบ้าง พอเป็นพอไป มีอิสระก็เพราะว่าพระบรมราชาเป็นหัวหน้าในทางฆราวาส ส่วนในทางพระพุทธศาสนาก็มีสมเด็จพระสังฆราช ตลอดถึงครูบาอาจารย์ท่านผู้ใหญ่ ทั้งฝ่ายปริยัติ ทั้งฝ่ายปฏิบัติแข็งแรงอยู่ ซึ่งเป็นผู้เคียงเรียงรายกันกับสมเด็จพระบรมราชา..."

"...องค์ท่านฉลาดมากไม่เป็นคนขี้ขลาดด้วย เที่ยวให้ความอบอุ่นทั้งฝ่ายศาสนาด้วย ทั้งฝ่ายราษฎรด้วย ประชาชนพลเมืองด้วย อาจหาญต่อความดีขององค์ท่าน มิฉะนั้นแล้วจะปกครองกันยากในฝ่ายพระก็ดี ในฝ่ายโยมก็ดี เหตุฉะนั้นทุกยุคทุกสมัยจึงเป็นคู่เคียงเรียงรายกันกับพระพุทธศาสนา แต่ใด ๆ มา ราชาโน ๆ จึงมีในพระบาลี อยู่ในทุก ๆ ศาสนา อยู่ทุก ๆ พุทธศาสนาไม่ใช่ทุกศาสนา พระพุทธเจ้าองค์ไหน ๆ ก็ต้องพระบรมราชาเป็นมือขวาในทางฆราวาส ถ้าหากว่าไม่มีพระบรมราชาพระพุทธศาสนาก็ลำบากเหลือเกิน ผู้ใดเบียดเบียนพระพุทธศาสนากับเบียดเบียนพระบรมราชาก็มีความหมายอันเดียวกัน..."

"....ผู้เบียดเบียนประเทศชาติก็มีความหมายอันเดียวกัน ผู้ส่งเสริมพระบรมราชาและส่งเสริมพระพุทธศาสนากับส่งเสริมชาติก็มีความหมายอันเดียวกัน อำนาจของทานศีลภาวนาของพระพุทธ-ศาสนา ประเทศไทยเรายังจะมั่นคงไปอีกนาน เป็นไปได้ดีเพราะประเทศไทยบริบูรณ์ มีทั้งฝ่ายปริยัติ ฝ่ายปฏิบัติ ฝ่ายปฏิเวธ มีครบสัทธรรม ๓ ปริยัติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม มีครบบริบูรณ์ เรื่องประพฤติหย่อน ประพฤติยิ่งก็เป็นแต่ละรายของบุคคล ไม่ทั่วไปหมด ทั้งฝ่ายปริยัติ ทั้งฝ่ายปฏิบัติ ทั้งฝ่ายปฏิเวธ ไม่ได้ทั่ว

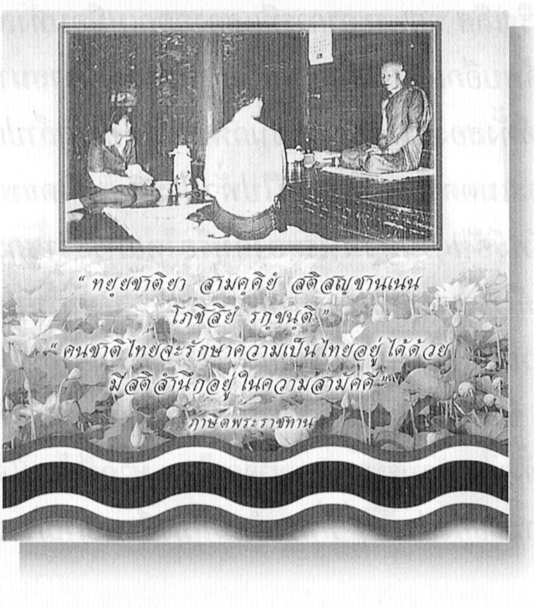
ไปหมด ฝ่ายปริยัติท่านผู้ดีก็มีมากอยู่ ฝ่ายปฏิบัติก็เหมือนกัน ปฏิเวธคือ ผลของการปฏิบัติ หรือผลของการปริยัติ ปฏิเวธเป็นฝ่ายผล ผลในฝ่ายพระโสดาปัตติผล สกทาคามีผล อนาคามีผล ก็จัดเป็นฝ่ายปฏิเวธเหมือนกัน หรืออรหัตตผลก็จัดเป็นฝ่ายปฏิเวธเหมือนกัน ปฏิเวธกับผลของมรรคก็มีความหมายอันเดียวกัน...”

จึงเห็นได้ว่าคณะสงฆ์ทั้งฝ่ายปริยัติ ทั้งฝ่ายปฏิบัติ ได้พร้อมใจกันดังกล่าวดำเนินการสร้างความสมานฉันท์ขึ้นภายในชาติ โดยยึดหลักพรหมวิหารธรรม ขันติธรรม สามัคคีธรรม เป็นต้น เพื่อให้การต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธยุติลงด้วยสันติธรรมาวุธ ให้เคารพเทิดทูนใน ๓ สถาบันหลักของชาติ ดังปรากฏในธรรมนิพนธ์ ของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน **“เพื่อใจที่ได้ทุกข์”** หน้า ๒๖-๒๗ ความว่า

“...ชาวพสกนิกรเราจะไปหาพระมหากษัตริย์ที่ไหนได้อย่างประเสริฐเลิศ ทุกพระอาการที่แสดงออกเหมือนทั้งสองพระองค์ เห็นจะไม่ได้พบอีกแล้วในผืนแผ่นดิน นับว่าเป็นวาสนาบารมีที่เกิดมามีพระองค์ทั้งสองทรงเป็นพระชนกพระชนนีปกเกล้าปกกระหม่อม ถ้าพูดถึงพระเมตตาคุณก็ทรงแผ่ไปทั่วประเทศ โดยพระราชทานพระราชทรัพย์อันเป็นส่วนพระองค์หรือโดยพระราชกระแสรับสั่งของพระองค์ให้บำรุงที่นั้นบ้างบำบัดที่นี้บ้าง ส่งเสริมหน่วยนั้นบ้างบรรเทาหน่วยนี้บ้าง หน่วยไหนกองใดก็ปรากฏว่าอยู่ในพระบรม-ราชูปถัมภ์ ซึ่งเกี่ยวกับพระราชภาระหน้าที่ที่จะทรงบำเพ็ญและทรงรับผิดชอบทั้งนั้น ทั่วพระราชอาณาจักรไทย หากมีผู้สนใจตามเสด็จฯ ในพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ที่ทรงดำเนินมาซึ่งพอเหมาะสมกับฐานะ

และกำลังของตนจะทำได้บ้าง เมืองไทยเราก็เป็นเมืองที่สมบูรณ์ทั้งด้านวัตถุและศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงาม ประดับประเทศชาติให้รุ่งเรืองยิ่ง ๆ ขึ้นไป ไม่มีสิ่งอับเฉามัวเมาทับถมบ้านเมืองให้รกรุงรังต่อไป...”

การเสด็จเยือนสถานที่ต่าง ๆ ทั้งวัดวาอาราม และส่วนราชการ เป็นต้น เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ได้ทรงประทานโอวาทธรรมให้ทุกฝ่ายมีความสามัคคีปรองดองกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อรักษาความเป็นไทยให้คงอยู่ จำเริญตามแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงพระราชทานไว้เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ เป็นภาษิตสำหรับจารึกที่ฐานพระพุทธรูป ภปร. สำหรับเป็นสัญลักษณ์ของชาติว่า **“ทยฺยชาติยา สามคฺคิยํ สติสญฺชานเนน โภชิสิยํ รกฺขนฺติ”** แปลความว่า **“คนชาติไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วยมีสติสำนึกอยู่ในความสามัคคี”**

นอกจากนี้ เจ้าพระคุณสมเด็จฯ ยังได้ทรงประทานพระดำริเกี่ยวกับความจำเริญในคณะสงฆ์ ในคราวที่คณะสงฆ์คณะธรรมยุตเข้าเฝ้าถวายสักการะ เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๒ ว่า

"...และบัดนี้ เราทั้งหลายต่างก็ได้รับภาระพระพุทธศาสนาตามตำแหน่งหน้าที่ และโดยเฉพาะตนเองของแต่ละบุคคลตั้งแต่ผู้พูดนี้ไปจนถึงผู้อื่น ต่างก็ได้ชื่อว่ารับภาระปฏิบัติตนเองให้เป็นไปตามพระราชนิพนธ์นี้ (ปัตติทานคาถา พระราชนิพนธ์ ร.๔) ด้วยเช่นเดียวกัน คือจะต้องพากันดำรงรักษาประพฤติปฏิบัติพระสัทธรรมให้บรรลุถึงความเจริญในพระสัทธรรมยิ่งกว่าความเจริญในด้านอื่นมีความเจริญด้วยลาภยศ เป็นต้น

เพราะว่าลาภยศเป็นต้นนั้นย่อมเป็นได้ทั้งสองอย่าง เป็นอาสวัฏฐานิยธรรมก็ได้ เป็นวุฑฒิกรณธรรมก็ได้ ในเมื่อมุ่งลาภมุ่งยศแสวงหายศกันต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาดังกล่าว ลาภยศก็เป็นอาสวัฏฐานิยธรรม แต่เมื่ออาศัยลาภยศเป็นกำลังในการปฏิบัติธรรม ในการปกครองหมู่คณะ ลาภยศนั้นก็เป็นวุฑฒิกรณธรรม ***จึงขอให้เราทั้งหลายพึงอาศัยลาภยศเป็นไปเพื่อความเจริญในพระสัทธรรมดังกล่าวนั้นเป็นที่ตั้ง ไม่แก่งแย่งกันในเรื่องลาภยศ ไม่วิวาทกันในเรื่องลาภยศ ตลอดจนถึงไม่วิวาทกันในเรื่องลัทธินิกาย เป็นต้น อันเป็นเหตุให้แตกร้าว ซึ่งเป็นความไม่สมควร*** *คณะสงฆ์ควรจะมีความพร้อมเพรียงกันตามพระธรรมวินัยในคณะของตน และแต่ละคณะก็ควรมีความพร้อมเพรียงกันปฏิบัติพระธรรมวินัย ร่วมกันบริหารคณะสงฆ์ ให้สำเร็จผลโดยชอบเมื่อเป็นดั่งนี้แล้ว ก็จะเป็นไปเพื่อความเจริญแห่งพระพุทธศาสนา*

เองด้วย เป็นไปเพื่อความเจริญแห่งสถาบันทั้งปวง รวมเข้าก็เป็นสถาบันทั้งสาม คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเปรียบได้กับ ไม้ ๓ อันที่พิงกันอยู่ ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ถ้าอันใดอันหนึ่งล้มลงแล้ว อีก ๒ อันก็จะล้มลงด้วย ไม่ตั้งอยู่ได้ และอุปมาดั่งนี้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้ทรงอุปมาไว้ก่อน ในพระราช-นิพนธ์บท ***ติรตนัปปณามคาถา*** *คือทรงอุปมาพระรัตนตรัย พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยไม้ ๓ อันที่ตั้งพิงกันอยู่ เพราะฉะนั้น จึงอาจน้อมนำเอาอุปมาของพระองค์ท่านนี้ มาใช้กับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้...”*

เพราะอาศัยหลักธรรมในพระพุทธศาสนา จึงทำให้ความผาสุกร่มเย็นบังเกิดขึ้นในบ้านเมืองเราอย่างไม่รู้จักจืดจางหาย แม้คราวใดความร่มเย็นขาดหายไป ก็มีผู้ทรงธรรม ผู้มีธรรม ผู้เป็นธรรม ร่วมกันเสาะแสวงหา สรรค์สร้างให้เกิดให้มีขึ้น สมดังพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ท้ายปัตติทานคาถา สองคาถาสุดท้าย ซึ่งเป็นเสมือนสัจจาธิษฐาน ที่ย่อม

จะนำพาประเทศชาติของเรา ให้ดำเนินไปได้ด้วยดี ในทิศทางที่เป็นความผาสุกร่มเย็น ด้วยสันติธรรมอย่างแท้จริง ดังนี้ :–

“ฐาตุ จิรัง สะตัง ธัมโม”	ขอพระสัทธรรมจงดำรงอยู่นาน
“ธัมมัทธะรา จะ ปุคคะลา”	ขอบุคคลผู้ทรงพระธรรมหรือพระสัทธรรม จงดำรงอยู่นาน
“สังโฆ โหตุ สะมัคโค วะ”	ขอพระสงฆ์จงมีความพร้อมเพรียงกัน
“อัตถายะ จะ หิตายะ จะ”	เพื่อประโยชน์ที่ต้องการเพื่อความเกื้อกูล
“อัมเห รักขะตุ สัทธัมโม”	ขอพระสัทธรรมจงรักษาพวกเราทั้งหลาย
“สัพเพปิ ธัมมะจาริโน”	ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ประพฤติธรรม
“วุฑฒิง สัมปาปุเณยยามะ”	ขอให้เราทั้งหลายพึงบรรลุความเจริญ
“ธัมเม อะริยัปปะเวทิเต”	ในธรรมะที่พระอริยพุทธเจ้าประกาศไว้แล้ว.

ดอกสร้อยร้อยดอกบัว

ดอกเอ๋ยดอกปทุม
เกิดในกลุ่มโคลนตมจมเศร้าหมอง
กลิ่นยังหอมน้อมใจให้คนปอง
วารีไม่ต้องตนพ้นหมองมัว
เปรียบสาวกโลกนาถสามารถใหญ่
ถึงเกิดในกลุ่มพาลสันดานชั่ว
ยังรุ่งเรืองเฟื่องยศปรากฏตัว
ดังดอกบัวชูช่อละออเอย

พระพรหมมุนี (วิชมัย บุญญาราโม)

บทที่ 4
สมานไทยด้วยสายธรรม

1. ผลแห่งธรรมนำช่วยชาติ

การที่ชาติบ้านเมืองมีปัญหาก็เพราะคนในชาติเป็นผู้สร้างปัญหาขึ้นในระหว่างกัน มีทุกสังคมทุกชาติทุกประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้น ก็มีปัญหามาโดยลำดับตามที่กล่าวมา ดังเป็นที่ทราบกันอยู่แล้ว สำหรับผู้ที่มีชีวิตและรู้ความอยู่ในช่วงของแต่ละเหตุการณ์นั้น ๆ ที่ผ่านมา บรรดาพระกรรมฐานหลายองค์ได้ออกมาช่วยประเทศชาติ มิใช่เฉพาะการเผยแพร่สั่งสอนอบรมธรรมะเท่านั้น แต่ยังได้ให้การช่วยเหลือสังคมในด้านวัตถุด้วย ที่เกี่ยวกับการศึกษา การสาธารณสุขเป็นหลักและอื่น ๆ ควบคู่ไปกับกิจการพระพุทธศาสนา ก็เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหา บรรเทาทุกข์ของประชาชนลงบ้าง อาทิ หลวงปู่แหวน สุจิณโณ สร้างอาคารให้โรงพยาบาล เป็นต้น หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี สร้างอาคารเรียนอาคารโรงพยาบาล เป็นต้น หลวงปู่ฝั้น อาจาโร สร้างถนนหลายสาย สร้างสะพาน สร้างเขื่อนกั้นน้ำอูน สร้างตึกสงฆ์ และสร้างโรงพยาบาลขนาด 30 เตียง เป็นต้น และองค์อื่น ๆ อีกหลายองค์ซึ่งมิอาจนำมากล่าวไว้ได้ทั้งหมด ทั้งที่บันทึกไว้บ้างและไม่ได้บันทึกไว้เป็นหลักฐานก็มีมาก บางโอกาสก็ได้เผยแพร่ให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้บ้างแล้ว

กองทัพธรรมพระกรรมฐาน สงเคราะห์ชาติไทย

ถ้าหากได้น้อมนำคุณงามความดีของท่านเหล่านั้นเอาเข้าไว้ในจิตใจ แล้วระลึกถึงคุณความดีนั้น ๆ ที่ได้ตกทอดมาถึงเรา ในปัจจุบันนี้ย่อมเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง เป็นการนำธรรมะเข้าสู่จิตใจได้อีกวิธีหนึ่ง เป็นการอนุโมทนาบุญที่ผู้อื่นทำและระลึกถึงบุญคุณผู้มีคุณประโยชน์ต่อตัวเราและประเทศชาติที่เราได้อาศัยมีชีวิตอยู่ นี่เป็นลักษณะการมองที่เป็นคุณความดี แต่ในทางตรงกันข้ามก็จะมีบางคนบางกลุ่มมองไปว่าไม่ใช่หน้าที่โดยตรง ควรเป็นเรื่องของรัฐบาล การมองลักษณะหลังนี้เป็นการมองลักษณะแคบ ไม่ใช่คุณความดีด้วยจิตใจที่มีธรรม เพราะ **ธรรมนั้นคือผู้มีแล้วย่อมให้กับผู้อื่น เมตตาต่อผู้อื่นหวังให้เป็นสุข กรุณาต่อผู้ตกทุกข์ได้ยาก และตอบแทนคุณแผ่นดินประเทศชาติ เป็นคุณความดีที่มีค่าสูงมาก เพราะทำให้แก่คนทั้งชาติ เป็นบุญกุศลมหาศาล**

สำหรับในยุคปัจจุบันนี้ องค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน นับเป็นพระป่าที่สำคัญ ได้ช่วยเหลือประเทศชาติไว้มากมายเป็นคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติทั้งทางด้านวัตถุทานและธรรมทาน องค์ท่านได้มองเห็นความมืดมนในวิถีชีวิตของคนไทย จึงมุ่งมั่นกล้าหาญอดทนบากบั่น ทำจริงจังเพื่อสงเคราะห์ประเทศชาติโดยไม่เคยย่อท้อมาโดยลำดับ หลังจากทำประโยชน์ตนได้สำเร็จแล้วเมื่อ 15 พฤษภาคม 2493 บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนคร ต่อจากนั้นก็ได้พิจารณาทบทวนถึง **พระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์พระพุทธเจ้าที่ทรงทุ่มเทช่วยเหลือมวลมนุษย์ ที่ยังจะต้องตกอยู่ในวังวนของกิเลสอวิชชาหาทางออกไปไม่ได้ หากมิฉะนั้นพวกเราคงจะไม่ได้มีโอกาสเข้ามาอยู่ใต้ร่มบวรพระพุทธศาสนา**

ท่านเริ่มงานช่วยชาติด้วย คุณลักษณะพิเศษที่มีอยู่ประจำตัว คือ ความจริง ความมุ่งมั่น ตัดสินใจแล้วเด็ดขาดจึงเป็นคุณสมบัตินักรบผู้กล้าหาญ มุ่งทำความดีเพื่อประชาชนคนไทยที่กำลังตกทุกข์

ได้ยาก โดยไม่หวั่นไหวต่อผู้ที่ไม่หวังดีดำเนินการขัดขวาง แม้กระทั่งมีแผนการกระทำถึงชีวิต นี่คือความเลวร้ายของกิเลสอวิชชาเป็นกองทัพใหญ่ ที่บังคับบัญชาจิตใจคนไทยบางคนอยู่อย่างน่าสงสาร ดังที่องค์หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี พระกรรมฐานแห่งกองทัพธรรม ผู้สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นปราชญ์ทางธรรมปฏิบัติของชาติไทย ได้เทศนาสอนลูกหลานไว้ว่า ***"แม่ทัพของกิเลสทั้งสามคนนี้คือ ราคะ โทสะ โมหะ เขามีอิทธิพลเหนือโลกทั้งสาม แล้วเขาสามัคคีผนึกกำลังเข้าเป็นอันเดียวกันอย่างแน่นหนา..."***

"...พระพุทธเจ้าห้ามใช้อาวุธอันคมแข็งและเป็นพิษภัยแก่ตนและคนอื่น...ให้ใช้ปัญญาอันเฉียบแหลมลึกซึ้งผจญภัยคือกิเลส ด้วยพลนิกร 3 กองทัพ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา แถมมีกองเสบียงคือ ทาน..."

หลวงตามหาบัว เคยสอนอยู่เสมอว่า ***"ไม่ต้องการอะไรยิ่งกว่าใจ ที่เป็นสมบัติล้ำค่ากว่าสมบัติใด ๆ ในโลก"*** ท่านมีแต่เมตตากรุณาสงสารพี่น้องชาวไทย รวมไปถึงพี่น้องร่วมโลกอย่างไม่มีประมาณ เพราะได้มองเห็นความมืดมนของวิถีชีวิตคนไทยที่เคยเป็นวิถีพุทธะแต่บัดนี้แปรเปลี่ยนไป ซึ่งองค์พระประมุขคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเตือนสติคนไทยทั้งชาติไว้เมื่อ 18 พฤศจิกายน 2532 เป็นการล่วงหน้าแล้ว ความตอนหนึ่งว่า

*"...**ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งที่น่าวิตกคือ** ทุกวันนี้ความคิดอ่านและความประพฤติหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแต่ก่อนเป็นความชั่วความผิด ได้กลายเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับ แล้วพากันประพฤติปฏิบัติโดยไม่รู้สึกสะดุ้งสะเทือน จนพากันเกิดปัญหาและทำให้วิถีชีวิต*

ของแต่ละคนมืดมนลงไป ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นหน้าที่ของชาวพุทธจะต้องยึดหลักการให้มั่นคงที่จะไม่ทำสิ่งใด ๆ ที่ชั่วที่เสื่อม ต้องกล้าและบากบั่นที่จะทำแต่สิ่งที่เป็นความดี เป็นความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้ผลความประพฤติดีประพฤติชอบบังเกิดเพิ่มพูนขึ้นและค้ำจุนส่วนรวมไว้มิให้เสื่อมทรุดลง หากให้กลับฟื้นคืนดีขึ้นได้เป็นลำดับ...”

นั่นคือปัญหาของชาติที่ผู้เป็นอริยบุคคลมิอาจนิ่งเฉยดูดายได้ เพราะถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสงเคราะห์โลกให้มีความสุขสงบร่มเย็น งานสงเคราะห์โลกของหลวงตามหาบัวจึงเกิดขึ้นมากมาย

2. วัตถุธรรมสงเคราะห์โลก

1) *ศาสนสงเคราะห์* การด้านพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นหัวใจของชาติที่จะต้องส่งเสริมช่วยเหลือในหลายรูปแบบ ด้วยการเทศนาธรรมแล้ว จำเป็นต้องมีวัด มีสถานที่ศึกษาปฏิบัติธรรมของพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา และคณะศรัทธาญาติโยมจะได้ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ ท่านได้อบรมพระลูกพระหลานให้ตั้งใจปฏิบัติ มีความบางตอนว่า (27 กรกฎาคม 2545)

*“...พระพุทธเจ้าประทานแก่พระอานนท์ว่า อานนท์ พระ-**ธรรมและพระวินัยนั้นแล จะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลายแทนเราตถาคตเมื่อเราตายไปแล้ว** นี่เป็นพระวาจารับสั่งแก่พระอานนท์... สติระลึกถึงองค์ศาสดา คือ ธรรมวินัย เป็นเครื่องเทิดทูนอยู่ภายในจิตใจอยู่สม่ำเสมอ นี่เรียกว่าเป็นผู้มีครูมีอาจารย์ เรียกว่าลูกมีพ่อมีแม่*

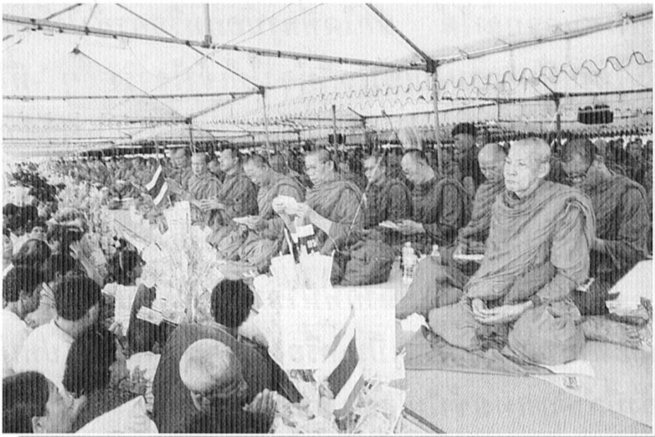
ไม่ใช่ลูกกำพร้า ศาสดาของเรายังคงอยู่ คือ พระธรรมพระวินัย นี้แล เป็นทางก้าวเดินเพื่ออรรถเพื่อธรรมเพื่อมรรคผลนิพพาน จะไม่นอกเหนือไปจากสายทางคือ ธรรมและวินัยนี้เลย....”

“...พระเราจะเป็น พระสมบูรณ์แบบในเบื้องต้น ต้องเป็นพระเป็นเณรที่มีศีลสมบูรณ์ อันนี้เป็นพื้นฐานของพระของเณร ถ้าศีลไม่สมบูรณ์แล้วไม่เรียกว่าพระเณรที่สมบูรณ์แบบ เราเองก็ไว้ใจตัวเองไม่ได้...”

“...งานของพระคืออะไร พูดตามงานที่ถูกต้องตามศาสน–ธรรมของพระพุทธเจ้าอย่างแท้จริงแล้ว งานของพระก็คือว่า พอบวชออกมาแล้ว ก็ให้ท่านทั้งหลายไปอยู่ตามร่มไม้ในป่าในเขา ตามถ้ำเงื้อมผาหรือป่าช้า ป่ารกชัฏ ที่แจ้งลอมฟางอะไรเป็นที่สงบ ก็ขอได้อยู่บำเพ็ญเพียรในสถานที่นั้นตลอดชีวิตเถิด นี่คือสถานที่อยู่ของพระ...”

“...แล้วทีนี้งานของพระคืออะไร....งานจริง ๆ ที่จะทำในสถานที่ดังกล่าวนี้คืออะไร.... ท่านว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง งานทั้งห้าประเภทนี้เป็นงานสำคัญมากสำหรับผู้ที่จะรื้อถอนออกจากทุกข์โดยถ่ายเดียวเท่านั้น จึงถืองานนี้เป็นสำคัญ...ทั้งห้าประการนี้แลเป็นสิ่งที่ปิดบังจิตของผู้บวชให้มืดมิดปิดตามองหาศีลหาธรรมไม่เจอ ให้แยกแยะสิ่งเหล่านี้ออกนี้เป็นงานของพระ...”

การสงเคราะห์ด้านวัตถุนั้น ในระยะแรกไม่ได้มีการบันทึกไว้ เพิ่งมาบันทึกในระยะหลังเท่าที่รวบรวมข้อมูลได้ ท่านได้สงเคราะห์ด้านการพระพุทธศาสนาแก่วัดต่าง ๆ กว่า 500 แห่ง โดยไม่ได้รวม

ค่าอาหารและอื่น ๆ ในการที่ท่านเดินทางไปเยี่ยมเป็นประจำเกือบทุกเดือนติดต่อกันมาเป็นเวลาหลายปีมาแล้ว รวมเป็นมูลค่าประมาณ 300 ล้านบาท (1 ตุลาคม 2545)

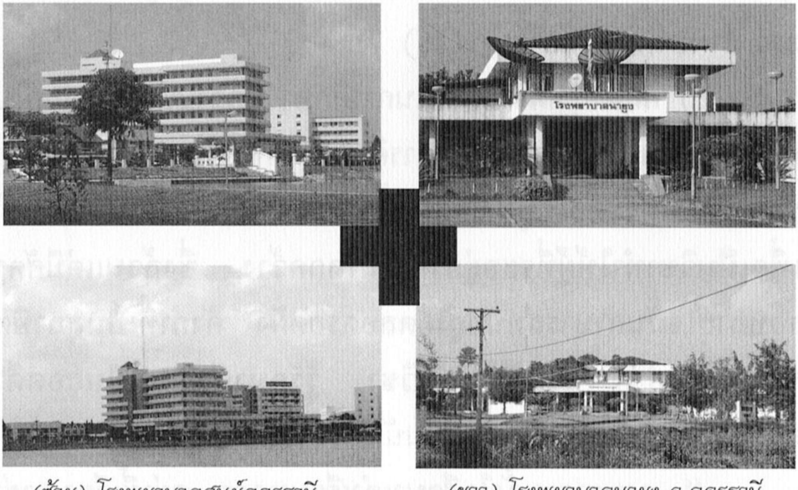
2) **ศึกษาสงเคราะห์** ด้านการศึกษา มีความจำเป็นควบคู่ไปกับการด้านพระพุทธศาสนา การศึกษาวิชาทางโลกก็เพื่อเป็นวิชาทำมาหากินที่จะต้องอยู่ในโลกใบนี้ ส่วนการศึกษาวิชาทางธรรมก็เพื่อเป็นวิชาทำให้ผู้ที่จะอยู่อาศัยในโลกกว้าง ซึ่งล้วนแต่มีศัตรูรอบกายใจนั้นสามารถทนอยู่ได้ตลอดรอดฝั่ง ดังคำที่เป็นสุภาษิตของสุนทรภู่ว่า **"รู้อะไรไม่สู้รู้วิชา รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี"** องค์หลวงตาให้ธรรมะแก่นักเรียนนักศึกษาไว้เป็นหลักใจว่า

"...จงพยายามตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทุกคน อย่าขี้เกียจ อย่าเถลไถล อย่าเห็นการเล่นดีกว่าการเรียน จงเห็นการเรียนดีกว่าการเล่น จะภาคภูมิใจในตัวเอง เวลาสอบก็อาจหาญไม่สะทกสะท้านและสอบได้คะแนนสูง... ตรงไหนที่ยากลำบากให้พยายามเรียน

และท่องเสมอจนจำได้ ข้อใดที่ครูบอกหรือครูสั่งให้ท่องจำให้ได้...อันไหนเป็นความไม่เข้าใจก็ท่องให้เข้าใจจริง ๆ ที่ไหนไม่เข้าใจให้ศึกษาไต่ถามครูเพื่อความเข้าใจ อย่าเก็บเอาไว้ด้วยความอายครูและเพื่อนฝูง ..."

"...เราเห็นคุณค่าของการอ่านหนังสือทางด้านธรรมะเป็นสำคัญ อ่านทางโลกมันมีฉากหน้าฉากหลัง สุดท้ายก็ฉากหลังนั่นแหละทำลายฉากหน้า เป็นเครื่องล่อหูล่อตาล่อใจไปหน่อย ๆ ฉากหลังนี่สำคัญแทงเข้าไปเลย เสียมากต่อมาก..."

ส่วนทางด้านวัตถุ องค์หลวงตาได้สงเคราะห์ไว้มากเท่าที่รวบรวมได้ ทางด้านการศึกษารวมกับหน่วยราชการต่าง ๆ เป็นมูลค่าประมาณ 73 ล้านบาท (1 ตุลาคม 2545)

(ซ้าย) โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี *(ขวา) โรงพยาบาลนายูง จ.อุดรธานี*

3) สาธารณสุขสงเคราะห์ การเจ็บไข้ได้ป่วยเป็นความทุกข์เป็นความจริงตามที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไม่ให้ประมาทในชีวิตที่อยู่ในโลกนี้ วิชาทางโลกที่คิดวิจัยแสวงหามาเพื่อบำบัดรักษา ก็เพื่อ

บรรเทาความทุกข์ รักษากายไว้ให้ใจได้อาศัย ด้วยความเมตตากรุณาสงสารที่องค์ท่านได้เคยกล่าวในโอกาสต่าง ๆ ไว้ว่า

"...สภาพของคนไข้ที่ต่างรอคอยความหวังจากหมอ เป็นสภาพที่น่าสงสารมาก คนไข้ก็คือคนจนตรอกจนมุม เมื่อวิ่งมาหาหมอ หากหมอไม่มีเครื่องมือที่ดีที่ทันสมัยก็ก้าวไม่ออก รักษาให้ก็ไม่ได้ และสภาพคนชนบทเป็นคนยากจนเสียส่วนมาก..."

"...การบำบัดรักษา ถ้าพอเป็นไปได้ก็ควรให้รักษาใกล้บ้าน จะได้ไม่ต้องสิ้นเปลืองเงินทองมากในการเดินทาง ตลอดสถานที่พักอาศัย การกินอยู่หลับนอน..."

การให้ทุกครั้งหลวงตาจะต้องพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์อย่างมีคุณค่าอย่างแท้จริง โดยไปดูให้เห็นด้วยสายตาตนเอง และพิจารณาจากจิตใจของหลวงตาก่อนทุกครั้งที่จะให้

"...ดูทั้งน้ำใจ ดูทั้งกิริยามารยาทความประพฤติดีงามของหมอพยาบาลด้วยเป็นยังไง จะพอพยุงเครื่องมือของเรานี้ไปได้ไหม เพื่อประโยชน์แก่คนไข้ได้จริงหรือไม่ หรือเสียเงินเปล่า ๆ ไม่เกิดประโยชน์อะไรต้องดูอีก แล้วเครื่องมือเหล่านี้จะเป็นยังไง หมอเหล่านี้เป็นหมอพ่อค้า พยาบาลพ่อค้า หรือเป็นหมอเป็นพยาบาลเพื่อรักษาคนไข้ เพื่อเอาหัวใจคน เอาชีวิตจิตใจคนจริงจังหรือเป็นยังไงบ้าง ดูไปหมด..."

"...หมอนั้นถือกันว่าเป็นแบบพิมพ์เป็นศักดิ์ศรีดีงามของชาติไทยหรือของโลก โลกเขาจึงยอมรับ เมื่อเราก้าวเข้ามาสู่ความเป็นหมอ เริ่มตั้งแต่เรียนเป็นนักศึกษาแพทย์ก็เริ่มมีเกียรติแล้ว... โลกยอมรับนับถือเรื่อยมาจนกระทั่งถึงเป็นหมอออกมา โลกยิ่ง

ยอมรับมากขึ้นนับถือมากขึ้น เพราะฉะนั้นการต้อนรับโลกที่นับถือนั้นเราจึงต้อนรับด้วยความเมตตาเป็นพื้นฐานของหมอ หมอต้องมีความเมตตาเป็นพื้นฐาน สมบัติเงินทองข้าวของสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งเป็นผลพลอยได้เท่านั้นเมตตาที่มีต่อคนไข้ทั้งหลายที่เขามาพึ่งพาอาศัยเขามาขอความอบอุ่นจากเรานั้นเป็นเรื่องที่หมอจะต้องปฏิบัติและพยาบาลจะต้องปฏิบัติให้ถึงชาวบ้านทุก ๆ รายไป นี่แหละเป็นหลักสำคัญ..."

ท่านได้สงเคราะห์ช่วยเหลือด้านการสาธารณสุขให้แก่โรงพยาบาล 142 แห่งในประเทศไทยรวมเป็นมูลค่าประมาณ 600 ล้านบาท (1 ตุลาคม 2545) จำนวนนี้ไม่ได้รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นอาหารและการช่วยเหลือพิเศษเป็นครั้งคราวด้วยเงินสด โดยไม่ได้มีการบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายไว้ติดต่อกันมาหลายปีแล้ว

4) พิทักษ์สันติราษฎร์สงเคราะห์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินก็เป็นสิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งตำรวจมีหน้าที่ต้องรักษาความปลอดภัยให้แก่ทุกคนที่มาอยู่ในประเทศไทย ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ เพื่อให้อาศัยอยู่ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข นอนเป็นสุข ตื่นเป็นสุข องค์หลวงตาได้เมตตาแสดงธรรมแก่คณะนายตำรวจไว้บางตอนว่า

"...เมื่อมีตำรวจที่ดีรักษากฎหมายบ้านเมืองเพื่อชาติบ้านเมืองเพื่อสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข มีมากน้อยในสถานที่ใด สถานที่นั้นบ้านเมืองนั้นย่อมได้รับความสงบร่มเย็น ตำรวจก็เป็นที่พึ่งเป็นพึ่งตายของชาวบ้าน ในขณะเดียวกันเราอย่าให้ตำรวจเป็นผีเป็นยักษ์ของชาวบ้าน รีดไถเขาก็แล้วกัน เราต้องแยกออกเป็นประเภท ๆ เพราะเรื่องความจริงมีอยู่อย่างนั้น..."

"...ดำเนินหน้าที่การงานเพื่อชาติบ้านเมือง เพื่อความซื่อสัตย์สุจริต ความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง ต่อประชาชน ไปที่ไหนประชาชนเขาจะรัก..."

"...จงตั้งหน้าตั้งตาทำตัวของตัวให้เป็นตัวอย่างของตัวเองให้มีความร่มเย็น ให้มีความพึงพอใจในตัวของเราเองก่อนที่จะไปปฏิบัติหน้าที่การงานให้เป็นที่พึงพอใจของประชาชนทั้งหลาย ให้พึงทำตัวเป็นหลักใจนั้นล่ะ ทีนี้ไปที่ไหนประชาชนพลเมืองไม่ว่านักบวชหรือฆราวาส หญิงชาย รักหมด..."

ท่านได้สงเคราะห์ช่วยเหลือตำรวจแห่งชาติ รวมมูลค่าอยู่ในยอดรวมของหน่วยราชการซึ่งมิได้แยกไว้

5) สงเคราะห์พี่น้องลาว ประชาชนในประเทศลาวก็เหมือนญาติพี่น้องกัน มีการอพยพไปอพยพมาปะปนกัน เป็นเพื่อนมนุษย์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน หลวงตามหาบัวได้เมตตาสงสารผู้ที่มีความทุกข์ยากเหล่านั้น จึงได้สงเคราะห์เกี่ยวกับโรงพยาบาล รวม 6 แขวง รวมมูลค่าประมาณ 31.9 ล้านบาท และช่วยเหลือชาวลาวผู้ประสบอุทกภัยเป็นอาหารเสื้อผ้า ซึ่งไม่ได้มีบันทึกมูลค่าไว้

Venerable Ācariya Mahā Boowa sends food, blankets and clothes for distribution to a village in Laos

ท่านได้เทศนาหลังจากได้เดินทางไปเยี่ยมมาว่า...

"...โรงพยาบาลพงสาลีทางทิศเหนือขอตึกหนึ่งหลัง ไปดูแล้วเรียบร้อยสวยงามมาก ให้ทำตามแบบแปลนนั้นเลยไม่ให้คลาดเคลื่อน... จากนั้นเครื่องอุปกรณ์ก็จะมา... ไปเห็นแล้วด้วยตาจนจริง ๆ ไม่มีอะไร ในห้องไม่มีอะไร โอ้ย น่าสงสารคนไข้เต็มนะ ...ไปดูแล้วแจกของหมดทุกรายเลย...ไปดูเมืองปากซัน... เราให้รถแอมบูแลนซ์ รถตู้สวยงาม...อุปกรณ์เข้าเต็ม...เตียงตั้ง 70 เตียง เครื่องอุปกรณ์ต่าง ๆ เครื่องมือแพทย์...สร้างแต่ตึกไม่มีอุปกรณ์ก็ไม่มีประโยชน์อะไร..."

"...พงสาลีเป็นตึกใหญ่... เวียงจันทน์หนึ่งหลัง ปากซันสองหลัง ท่าแขกหลังหนึ่ง... พงสาลี... เป็นห้าหลัง... เพราะไปเห็นด้วยตา... มันดูไม่ได้จริง ๆ... นี่นะ มันพังหมดเข้าไปในห้องเตียงก็เตียงพัง..."

"...ผู้ปกครองใหม่เขาคงจะคิดใหม่แผนการเดิมนั้นไม่ค่อยได้ผลคนเดือดร้อนมาก... เพราะทำเป็นข้าศึกต่อศาสนา มันเป็นภัยต่อโลกนี่นะไม่ใช่ธรรมดา **ถ้าลงเป็นภัยต่อศาสนาแล้วต้องเป็นภัยต่อโลก เพราะศาสนาเป็นหัวใจของโลก** ใครมีศาสนาที่ไหนใครก็อบอุ่นตามอำนาจวาสนาของตัวเอง **ถ้าไม่มีศาสนาเลยมีแต่ร่างกายของเรานี้ ไม่มีความหมายอะไรเลย...** มันเดือดร้อนทั่วทั้งโลก..."

"เราไปทำนี่ก็เป็นประโยชน์อันหนึ่ง... ระหว่างชาติต่อชาติได้เป็นอย่างดี และประการสำคัญก็คือว่า ศาสนานี้ถูกตำหนิจากฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นส่วนเกิน พระนี่เป็นส่วนเกินอาศัยชาวนาเขากินไม่ได้ทำประโยชน์อะไร... ก็อย่างที่เราทำไปนี่พระเป็นส่วนเกินหรือไม่เกิน พระทำประโยชน์ให้โลกหรือไม่ ให้ดู... เพราะศาสนา

จริง ๆ นี้ทำประโยชน์ให้โลกไม่มีอะไรเกินละ ทางด้านจิตใจเรียกว่า ชาร์จแบตเตอรี่ธรรมะเข้าสู่ใจ ใจมีกำลังแล้วทำอะไรดีหมด คือ หัวใจกับธรรม ถ้าไม่มีธรรมเลยมีแต่โลกล้วน ๆ นี้เป็นฟืนเป็นไฟไม่ว่าใครก็ตามของจริงคือธรรมภายในใจ ชาร์จแบตเตอรี่ต่างคนต่างก็มีศีลมีธรรม ต่างคนต่างมีหิริโอตตัปปะก็เกรงใจกัน มีความเสียสละให้อภัยกันได้นี่เรื่องของธรรม แล้วโลกก็อยู่ได้เป็นผาสุกถ้ามีธรรมเข้าแทรกแล้วนะ ถ้าไม่มีธรรมแล้วไม่ได้ เพราะฉะนั้นศาสนาจึงเป็นของจำเป็นมากสำหรับหัวใจของโลก เว้นศาสนาไม่ได้ แม้แต่คนเขาอยู่ในป่าลึก ๆ ที่ไหน เขาอยู่ไหนก็ตามก็ยังมีศาสนาประจำของเขาเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจเขาได้เป็นอย่างดี มีที่เกาะ...”

6) สัตว์สงเคราะห์ สัตว์ดิรัจฉานก็มีจิตใจ รู้ทุกข์ รู้สุข ต้องการมีความสุขด้วยกันไม่ว่ามนุษย์และสัตว์ดิรัจฉาน พวกเขาเหล่านั้นมีบาปกรรมติดอยู่ จึงต้องเกิดมารับกรรมนั้นสืบไป เมื่อเราเชื่อพระพุทธเจ้าก็ต้องเชื่อในบุญ บาป กุศล อกุศล นรก สวรรค์ แม้พระพุทธเจ้า พระอริยสาวก ก็ยังเคยเกิดเป็นสัตว์ดิรัจฉาน และพระ–อริยบุคคลของไทยท่านระลึกชาติได้ บางองค์ท่านก็เปิดเผยว่าท่านเคยเกิดเป็นสัตว์ชนิดนั้นชนิดนี้มาก่อนแล้ว กว่าจะได้เกิดเป็นคนและได้อยู่ในบวรพระพุทธศาสนา ก็นับว่ามีบุญกุศลที่ได้เคยทำบำเพ็ญมาเกือหนุน จึงนับว่าโชคดีที่สุด

หลวงตาได้เทศนาไว้ว่า

“...ชาติชั้นวรรณะไม่มี ลงในคำเดียวว่า สัพเพ สัตตา อันว่าสัตว์ทั้งหลายที่เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันหมดทั้งสิ้นครบหมดเลย เสมอภาคเลย เห็นอกเห็นใจกันทั่วถึงหมดเลย นี่ละธรรมพระพุทธเจ้า...”

"...สัตว์ทุกตัวเกิดมาได้ด้วยอำนาจของกรรมทั้งนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นมาด้วยอำนาจของชาติชั้นวรรณะยศถาบรรดาศักดิ์อะไร เกิดขึ้นมาด้วยอำนาจของกรรม กรรมเป็นพื้นฐานให้เกิด..."

ท่านได้สงเคราะห์สัตว์ผู้เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายมาไม่รู้กี่ชาติ รวมมูลค่าประมาณ 20 ล้านบาท (1 ตุลาคม 2545)

7) ปกิณกสงเคราะห์ ท่านได้ช่วยเหลือเรือนจำ เป็นอาคารที่พักให้นักโทษ ห้องสุขา ตลอดทั้งตั้งกองทุนเพื่อการจัดหาเวชภัณฑ์ไว้ให้ด้วย ช่วยเหลือปรับปรุงสถานีรถไฟ และการช่วยเหลือผู้อพยพชาวลาวที่จังหวัดหนองคาย ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ไม่พบการบันทึกไว้

"...ในวันที่ไปแจกสิ่งของแก่พวกคนอพยพที่จังหวัดหนองคาย พอเห็นคณะที่เราไปเท่านั้นก็หลั่งกันออกมา ตาจดจ้องมองดูเป็นลักษณะความหิว ความกระหาย ความสมหวังไปพร้อม ๆ กัน เวลาแจกสิ่งของ โอ้โห ! น่าสังเวช น่าสงสาร และน่าสงสารอย่างมากทีเดียว ไม่ทราบว่ามาจากทิศไหนแดนไหนหลั่งไหลออกมาจากทุกทิศทุกทางเต็มไปหมด สนามกว้าง ๆ จนจะหาที่เดินไม่ได้ นี่ก็คือพวกที่ได้รับความทุกข์ความลำบาก...

...วันนี้อาหารและเครื่องนุ่งห่มต่าง ๆ ก็เข้าไปพอดี พอเป็นเครื่องสนับสนุนให้ได้รับความสุข ความเข้าใจ เย็นใจไปบ้าง ความปีติยินดีย่อมเกิดขึ้น เพราะการแจกของวันนี้ไม่ใช่น้อย แจกมากมายก่ายกอง...การให้ทานย่อมเห็นผลประจักษ์อย่างนี้ สิ่งของหลุดออกจากมือเราด้วยการเสียสละโดยเจตนาบริสุทธิ์...ปรากฏอยู่ในมือของผู้รับผู้ให้ก็มีความดีใจ ผู้รับก็มีความดีอกดีใจบางรายจนถึงกับน้ำตาร่วงดังที่มองเห็นแล้ว..."

"...ทานคือ การให้ การเสียสละเพื่อผู้อื่นนี้เป็นของมีมาดั้งเดิมแต่กาลไหน ๆ มาแล้ว หากงดการให้นี้เสีย งดการเสียสละเพื่อกันและกันนี้เสีย โลกก็จะเป็นโลกไปไม่ได้ คำว่า ***ทาน*** *นี้แม้แต่สัตว์เขาก็ทำต่อกัน เช่นเดียวกับมนุษย์เราเขายังแบ่งกันกินเหมือนมนุษย์เรา..."*

"...ดังพระพุทธเจ้าท่านเสด็จไปไหนเป็นมงคลแก่โลก สาวกไปไหนเป็นมงคลแก่โลก เป็นเนื้อนาบุญอันชุ่มเย็นของโลก นั่นนะท่านไปอย่างนั้นนะ ทีนี้ถ้าหากผู้สืบต่อสายธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วจะมีลักษณะเช่นเดียวกันไม่มากไม่น้อยต้องแสดงออกซึ่งน้ำใจอันดีงาม นี่หละเรียกว่าออกมาจากใจที่ขาวสะอาด ออกมาจากใจที่เมตตา เฉลี่ยเผื่อแผ่ต่อกัน..."

"...เวลานี้กำลังตกทุกข์ได้ยากลำบากทั่วประเทศไทยเรียกว่าพ่อแม่ของสงฆ์ไทยเรานี้กำลังได้รับความตกทุกข์ลำบาก แล้วทำไมลูกสงฆ์คือลูกมีพ่อมีแม่...นี่แหละงานของสงฆ์... สงฆ์ต้องช่วยชาติช่วยโลก ช่วยสงสาร สัตว์ทั้งหลาย..."

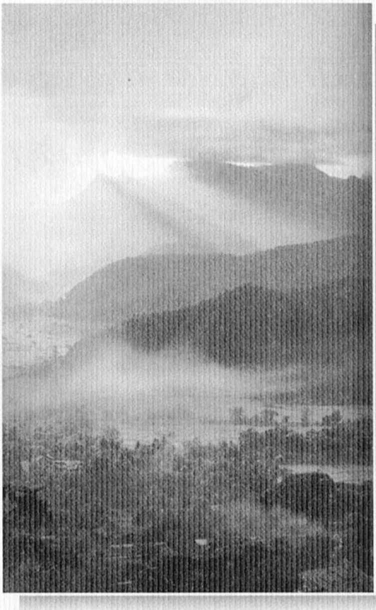
3. รักษาป่ารักษาธรรม

หลวงตามหาบัวได้ส่งเสริมศิษย์ให้แสวงหาพื้นที่ป่า สถานที่สัปปายะเพื่อการภาวนาและให้การสนับสนุนพระกรรมฐานที่บำเพ็ญพากเพียรอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ให้มีกำลังใจในการทำความเพียร และพร้อมกับเกื้อกูลประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงในป่าเขานั้นไปด้วย ดังจะเห็นได้จากที่ท่านได้เมตตาช่วยเหลือราษฎร และฟื้นฟูสภาพ

ป่าเสื่อมโทรมบริเวณพื้นที่ลุ่มป่าสัก เขตบ้านดงคล้อ บ้านน้ำเที่ยง บ้านสามแยก ตำบลวังกลาง อำเภอน้ำหนาว จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นป่าต้นน้ำลำธารของแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น น้ำเลย น้ำพอง เป็นต้น จากสภาพที่ถูกแผ้วถางทำไร่ จึงหมดสภาพเป็นป่า ท่านได้ซื้อสิทธิ์การครอบครองพื้นที่เพื่อนำมาใช้ปลูกป่าใหม่เพิ่มความชุ่มชื้นให้พื้นที่เพิ่มขึ้นอีกประมาณเกินกว่า 7 พันไร่ เป็นมูลค่ากว่า 10 ล้านบาท มีคำเทศนาของท่านกล่าวไว้ว่า *"...ที่ดินบริเวณนี้ (มิถุนายน 2537) ก็ 10 กว่าล้านแล้วที่ซื้อ เนื้อที่ดูเหมือนได้ 7 พันกว่าไร่แล้ว หลายแห่งทางด้านเพชรบูรณ์ก็มีที่เราซื้อไว้นี้ ไว้เพื่อชาติบ้านเมืองนะ เราไม่ได้ซื้อโดยลำพังเราเองนะ มันเป็นต้นน้ำลำธาร เช่นต้นน้ำจังหวัดเลยนี้ ที่ผ่านมาทางอำเภอวังสะพุงนี่แหละน้ำหมดได้สองแล้งนี้แล้ว เวลานี้ก็มีโครงการพระราชดำริประสานงานเข้ามาในเรา เราบอกเอาเลยให้เลย เพราะเราซื้อนี้ซื้อไว้เพื่อชาติ หลวงตาบัวไม่มีอำนาจวาสนาอะไรมากนัก วาสนาของพระ อำนาจของพระไปเรื่องของพระ ไม่ใช่เป็นเรื่องแบบโลก ทีนี้เมื่อทหารมาขอประสานงานเกี่ยวข้องด้วย ทหารเป็นผู้มีอำนาจเป็นผู้รักษาได้ เราก็ยกให้ทหารเป็นผู้รักษาแทนเราไปเลย รู้สึกสะดวกดีทุกอย่าง...*

อยากจะปลูกป่าก็เอา ช่วยกันปลูก รักษาตรงไหน ๆ ที่มันจะมีความหนาแน่นมั่นคงต่อชาติแล้วเอาเลย เราก็มอบให้ทางทหารเลยเวลานี้เราเบาใจมากแล้วเป็นแต่เพียงว่าซื้อให้ ๆ ให้ทางทหารเป็นผู้ดูแล..."

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว องค์หลวงตาจะเดินทางไปเยี่ยมพระตามวัดต่าง ๆ ที่อยู่ตามป่าเขา พร้อมกับนำอาหารสดไปเสริมให้เพิ่มเติมตามที่ได้ส่งอาหารไปให้ เป็นประจำทุกเดือนจำนวนมาก แต่ก็ไม่มีการบันทึกไว้

สรุปว่าเท่าที่จะพอหาหลักฐานการสงเคราะห์โลกเกี่ยวกับวัตถุสิ่งก่อสร้าง เครื่อง-มือแพทย์ รถพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ รวมประมาณ 1,034.9 ล้านบาท* นอกจากนั้นยังมีการช่วยเหลือเป็นสิ่งของบ้างเป็นเงินบ้างยังไม่สามารถหาหลักฐานได้อีกจำนวนมาก มีคำเทศน์ของท่าน ณ วัดป่าบ้านตาด เมื่อ 19 มิถุนายน 2545 ว่า ***"เราช่วยโลกมาตั้งแต่ปี 2499 เป็นเวลา 47 ปี...เป็นพันล้านขึ้นไป."***

**พระสมบูรณ์ ปุณฺณารกฺโข ประสานงานข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้อง*

บัวสี่เหล่า

ภูมิจิตประชากร พิศข้อนจะต่างใจ
เปรียบกลอุบลใบ ระดะดาษ ณ บึงหลวง
ลางเหล่าชะลูดพ้น ชลชาติแสดงดวง
ชูก้านขยายพวง จะสัมผัสทิพากร
ลางเหล่าเสมอริม ชลปริ่มชโลทร
ลางเหล่าก็เลื่อนถอน จะทะลึ่งบเลยชล
ลางเหล่าก็ค้างกล บมิคืบจะสืบสนธิ์
ขึ้นลอยกระแสวน เพราะบำราศกำลังชู
จักเป็นสุภักษา มัสยาและเต่าปู
สัตว์มีนิสัยดู ดุจเหล่าอุบลบึง
หากเราประสงค์โปรด สุประโยชน์จะพอพึง
นึกสมกะคำนึง พระก็รับเผดียงพรหม

ธิดามารคำฉันท์

บทที่ 5
ธรรมค้ำแผ่นดิน

1. ช่วยชาติ คือช่วยเราคนไทย

เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นจุดเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกครั้งหนึ่งของประเทศไทย เป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเมืองไทยซึ่งได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ และการเกิดภาวะเศรษฐกิจการเงินการคลังเข้าขั้นวิกฤติอันเป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจโลก และการถูกโจมตีค่าเงินบาททำให้สถาบันการเงิน บริษัทใหญ่น้อยล้มระเนระนาด หน่วยงานรัฐ เอกชน ต้องลดกำลังคนลง แรงงานไทยต้องกลับไปท้องทุ่งชนบทเพื่อทำมาหากินพอเอาตัวรอดได้ ทุก

หน่วยงานหันกลับมาสู่แนวพระราชดำริ **"ทฤษฎีใหม่" "เศรษฐกิจพอเพียง"** ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงปฏิบัติตามพระราชปณิธานอย่างมุ่งมั่นตลอดมา ดังมีพระราชดำรัสว่า **"ความทุกข์ของราษฎรคือความทุกข์ของพระองค์"** พระองค์ได้มุ่งนำการพัฒนาเพื่อชัยชนะให้ราษฎรมีความเป็นอยู่อย่าง **"พอดีและพอเพียง" "ทุกข์ของแผ่นดิน คือ ทุกข์ของพระองค์"**

ทุกข์ของแผ่นดิน คือ ทุกข์ของพระองค์

นี่คงเป็นคำตอบต่อความสงสัยที่ว่าทำไมองค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน วัย 85 ปี (พ.ศ. 2541) จึงประกาศตัวออกมาเป็นผู้นำค้ำจุนชาติบ้านเมืองทั้ง ๆ ที่สุขภาพก็ไม่ได้เอื้ออำนวยให้ทำงานหนักมากนัก แต่จิตใจขององค์ท่านนั้นแข็งแกร่งยิ่งกว่าเหล็กเพชร ประกาศเปรี้ยงออกมาอย่างไม่สะทกสะท้าน เอาชีวิตเป็นที่ตั้ง แสดงคุณลักษณะพิเศษ คือเป็นผู้กล้าหาญแกล้วกล้า เป็นผู้ที่ฉลาดรอบคอบ เชื่อมั่นในใจตนเอง เป็นพหูสูตในงานเพื่อชาติบ้านเมือง เป็นผู้สั่งสมอัตตสมบัติสมบูรณ์ แล้วเป็นผู้ยึดมั่นและประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดตลอดมา แม้หมดภาระส่วนตนองค์ท่านก็ยังคงมุ่งมั่นทำภาระอื่นด้วยการสงเคราะห์โลกไม่มีประมาณ จึงเป็นเพชรน้ำหนึ่งของ

พระกรรมฐาน ท่านไม่ใช่หลวงตาธรรมดา ๆ เสียแล้ว **แต่ท่านเป็นหลวงตาของชาติ ของประชาชน ของพระพุทธศาสนา ของพระมหากษัตริย์** บัดนี้ หลวงตามหาบัวได้ **กลายเป็นสถาบันหนึ่งของประเทศชาติไทยไปแล้ว**

คำขวัญที่ติดอยู่ทั่วไปคือ **"ธรรมค้ำแผ่นดิน ไม่สูญสิ้นความเป็นไทย"** เป็นที่ซาบซึ้งใจมากสำหรับผู้ที่จงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย ทั้งอ่านและฟังย่อมซึ้งเข้าไปในหัวใจจนน้ำตาซึมด้วยความปีติยินดีที่ยังมีคนที่จงรักภักดีแผ่นดินไทยอยู่มาก ที่พอจะมั่นใจได้ว่าประเทศไทยอยู่รอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ไทย **คนดีแห่งสยามสุวรรณภูมิไม่เคยสิ้นไป** ยามที่บ้านเมืองวิกฤติจึงแสดงตัวออกมาช่วยชาติบ้านเมือง จึงเป็นจริงตามที่ผู้ใหญ่หลายท่านในบ้านเมืองไทยได้กล่าวในหลายโอกาสว่า **"เมืองไทยเป็นเมืองที่มีความศักดิ์สิทธิ์"** ยามใดที่บ้านเมืองเกิดวิกฤติเดือดร้อน ผู้ที่มีบุญวาสนาบารมี คนดีมีความสามารถแสดงตัวออกมานำประชาชนแก้ปัญหาชาติบ้านเมือง ทำให้สถานการณ์ที่วิกฤติผ่อนคลายไปในสภาวะที่ดีขึ้นโดยลำดับ และความเดือดร้อนก็ได้บรรเทาเบาบางลงไป

องค์หลวงตามหาบัว วัย 89 ปีบริบูรณ์ เมื่อ 12 สิงหาคม 2545 ที่ผ่านมาย่างเข้า 90 ปีแล้ว จะมีสักกี่คนในโลกที่วัย 90 ปี ยังทำประโยชน์สงเคราะห์โลก สงเคราะห์ประเทศชาติไทยมาตุภูมิมิได้หยุด เดินทางไกลด้วยรถ เทศนาเกือบทุกวัน ครั้งละเกินกว่า 1 ชั่วโมง บางวันแสดงธรรมหลายครั้ง เทศนาธรรมออกมิขาดสาย สติปัญญาไวปราดเปรื่องเกินบุคคลธรรมดาทั่วไป ประกาศเด็ดเดี่ยวเอาชีวิตและความตายเป็นสิ่งประกันประเทศชาติ รักษาพระธรรมวินัย

ของพระพุทธเจ้า ได้พิจารณาอย่างรอบคอบแน่ใจว่าค้ำจุนประเทศชาติให้มั่นคงระดับที่พอมั่นใจแล้ว **จึงตั้งเจตนารมณ์เป็นทองคำแท่ง 99.99 เปอร์เซ็นต์ จำนวน 10 ตัน หรือ 10,000 กิโลกรัม และเงินสกุลดอลลาร์ 10 ล้านเหรียญสหรัฐ** จำนวนเงินทั้งหมดนี้สมทบอยู่ในกองทุนก้อนเดียวกันกับเงินคลังหลวง ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ให้เอาแต่ดอกผลออกมาใช้ได้เท่านั้น ให้ทุนทั้งหมดนั้นยังคงเป็น **"ต้นทุน"** คู่ชาติบ้านเมืองไทยสืบต่อ ๆ ไป

พิจารณาดูเข้าไปในจิตใจขององค์หลวงตามหาบัวที่เอาธรรมออกมาจากใจซิ ลึกซึ้งขนาดไหน แล้วน้อมเข้าหาจิตใจของเรา *"...สมบัติทางโลกเขาคือ เงิน ทอง ข้าวของ ตึกราม บ้านช่อง สมบัติของพระก็คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรคผลนิพพาน"*

"...วัดนี้เราไม่ปฏิบัติตามความรู้ ความเห็น ความต้องการของคน แต่เราปฏิบัติเพื่อหลักธรรม หลักวินัย หลักศาสนาเป็นส่วนใหญ่ เพื่อประชาชนทั้งแผ่นดิน ซึ่งอาศัยศาสนาอันเป็นหลักปกครองที่ถูกต้องดีงาม..."

"...การช่วยชาติคราวนี้ เราเห็นประโยชน์ทางจิตใจมากกว่าด้านวัตถุนะ เพราะธรรมะจะกระจายออกเรียกว่าทั่วประเทศไทย... และเทศน์เราก็เทศน์ไม่หยุด..."

"...คนทั้งชาติพอรู้เนื้อรู้ตัวแล้วก็ต่างคนต่างพยายามฉุดลากขึ้นมา ๆ ด้วยความรักชาติเป็นอันดับหนึ่ง ความพร้อมเพรียงสามัคคีเคียงกันมา ความเสียสละพันกันไป สามกษัตริย์นี้แยกกันไม่ได้นะ..."

....มีมากมีน้อยไม่สำคัญ คือ น้ำใจนั่นละสำคัญ....

"...ที่เงินมีกองเท่าภูเขา ช่วยก็ไม่ยอมช่วย แล้วเจ้าของก็ตายจมไป มิหนำซ้ำชาติไทยก็ยังจมไปด้วย คนใจจืดใจจางอย่างนี้อย่าให้มีในเมืองไทยเรานะ..."

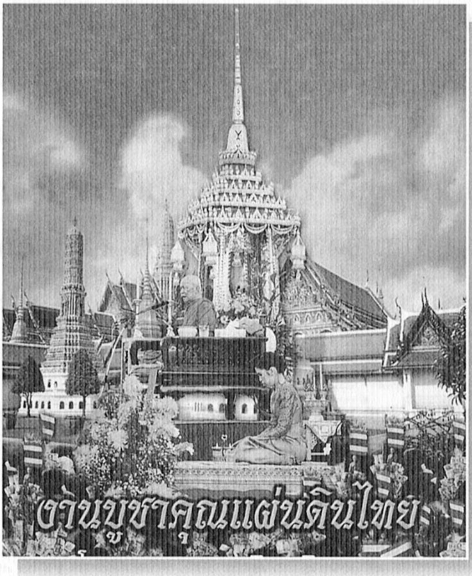
การช่วยชาติตามโครงการช่วยชาติขององค์หลวงตามหาบัวที่องค์ท่านสละทุกอย่างเพื่อชาติ เกิดผลต่อเนื่องหลายประการคือ ธรรมะแพร่กระจายไปทั่วประเทศ รวมทั้งในต่างประเทศ เป็นการพิสูจน์ความจงรักภักดีต่อชาติมาตุภูมิ ผู้ให้ก็คือผู้ได้ ช่วยชาติคือช่วยเราเองคนไทยทั้งชาติ กลุ่มที่ขัดขวางบั่นทอนการช่วยชาติขององค์หลวงตาก็แสดงให้เราเห็นถึงจิตใจส่วนลึกที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ผู้อ่านคงรู้เข้าใจได้แจ่มแจ้งแล้ว

เป็นธรรมดาที่ไหนก็มีทั้งคนดีคนไม่ดีคละเคล้ากันไป เราพวกคนดีก็ขอให้แผ่เมตตาสงสารพวกเขาเหล่านั้นเถิด เขาต้องรับผลแห่งกรรมที่พวกเขาทำเองอย่างแน่นอนไม่ต้องสงสัย บรรดาคนดีของชาติไทยที่รู้แล้วช่วยบอกต่อกันไป มาแสดงพลังสามัคคี แสดงความจงรักภักดีต่อชาติ พระพุทธศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยการบริจาคทองคำเงินสกุลใดที่มี ถวายให้ครบตามเป้าหมายทองคำ 10 ตัน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยเร็ว เพื่อถนอมรักษาองค์หลวงตาวัย 90 ปี ไว้ให้เป็น **"ปูชนียบุคคล"** ของชาติของพระพุทธ-ศาสนา บางท่านเสนอว่าสมควรถวายนามเป็นการบูชาองค์ท่านว่า **"อัครศาสนบุคคล"** หรือ **"อัครศาสนภิกษุ"** ก็สุดแต่จะคิดประดิษฐ์ภาษาขึ้น แต่ที่สำคัญอยู่ที่การรักษาองค์ท่านไว้ให้นานเท่านาน เพื่อเป็นมิ่งขวัญของพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เป็น **"สถาบันบุคคล"** ที่มีแต่ความภาคภูมิใจแก่อนุชนรุ่นหลังสืบต่อไป

2. ภูมิปัญญาองค์หลวงตา พระป่า พระกรรมฐาน

มีความจำเป็นต้องนำมากล่าวโดยลำดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจสำหรับผู้ที่ยังไม่เข้าใจเหตุการณ์ของชาติบ้านเมืองที่ผ่านมา กล่าวคือสภาวะเศรษฐกิจถดถอย ระบบการเงินการคลังอยู่ในขั้นวิกฤติ **ประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน** โดยคาดว่าจะช่วยให้สภาวะดีขึ้น แต่ไม่ได้เป็นไปตามนั้นกลับเป็นผลกระทบทางลบรุนแรงมาก ต่อมาภาคธุรกิจ อุตสาหกรรมการผลิต การเงินการธนาคาร ต่างก็ประสบปัญหาภาวะหนี้สินที่สูงขึ้น ในระยะเวลา

ประมาณไม่ถึง 2 ปี ธุรกิจจำนวนมากต้องล่มสลาย ล้มละลาย คนตกงาน สินค้าแพง สภาพจิตใจของประชาชนหวั่นไหว มืดมน ไม่แน่ใจต่ออนาคต เป็นภาวะส่งผลกระทบถึงกันหมด

วิกฤติชาติ คือ วิกฤตของคนไทยทั้งชาติ ทำให้หลวงตา-มหาบัว ญาณสัมปันโน พระป่า พระกรรมฐาน ผู้มีปกติรักสันโดษอยู่ตามป่าเขา มีชีวิตด้วยความสมถะแต่สูงยิ่งด้วยธรรม ได้ประกาศตนเป็นผู้นำพี่น้องประชาชนชาวไทย เพื่อร่วมช่วยกู้ประเทศชาติจากวิกฤติการณ์ครั้งนั้น เริ่มตั้งโครงการผ้าป่าช่วยชาติเมื่อ 12 เมษายน 2541 เพื่อรวบรวมทองคำ ดอลลาร์ เงินสกุลต่าง ๆ เพื่อส่งเข้าสู่คลังหลวง เป็นสมบัติกลาง ค้ำสถานะการเงินการคลังของประเทศ

มิให้คลอนแคลน ด้วยทุนสำรองของชาติที่ต้องย่อยยับอับจน จะไม่ขอกล่าวยืดยาวเพราะเป็นสิ่งสะเทือนใจมากอยู่แล้ว แต่ขอให้จำไว้เป็นบทเรียนสอนใจก็แล้วกัน

พระสงฆ์ในพุทธศาสนาทอดผ้าป่าช่วยชาติ นับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ชาติไทย ที่มีพระสงฆ์อยู่ในป่าได้ประกาศตนออกเป็นผู้นำรวบรวมทรัพย์สินเข้าสู่ **"คลังหลวง"** คลังหลวงอันนี้เป็นสมบัติกลางของชาติที่รักษาไว้ **ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จ-พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งราชวงศ์จักรี** ซึ่งเป็นเงินในท้องพระคลังมหาสมบัติสมัยรัชกาลที่ 5 สมบัติกลางกองนี้ได้ใช้ประโยชน์ในการเป็นทุนสำรองของประเทศ เช่น การค้ำประกันการพิมพ์ธนบัตร เป็นต้น ประชาชนของชาติที่ขึ้นชื่อว่าเป็นคนไทยไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดต่างก็ได้ประโยชน์จากสมบัติกลางที่ว่านี้ ถึงแม้ว่าทองคำและเงินดอลล่าร์ที่หลวงตารวบรวมมาเก็บไว้จะมีมูลค่าดูเหมือนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่ารวมของคลังหลวงทั้งหมด แต่หากเป็นสิ่งแสดงถึงความเสียสละ ความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทั้งชาติ อันจะเป็นสิ่งที่น่ายกย่อง น่าภาคภูมิใจ ประชาชนชาวไทยนับแต่สกุลกษัตริย์ลงมาจนถึงประชาชนผู้ยากไร้ พ่อค้าประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างก็ขวนขวายในการบำเพ็ญบุญกุศล นับเป็นการตอบแทนบุญคุณแก่ชาติบ้านเมือง

ธรรมแพร่ไปทุกแห่งหน อันเป็นวัตถุประสงค์หลักที่จะรวบรวมกำลังใจที่กำลังตกต่ำระส่ำระสายของพี่น้องชาวไทย โดยอาศัยองค์หลวงตามหาบัว เทศนาธรรมกระตุ้นเตือนสติ เตือนจิตใจให้มีความสามัคคี ความเสียสละ รู้จักประหยัด ให้ดำรงตนอยู่ใน

สามัคคี คือ พลังปกป้องคุ้มครองชาติไทย

ศีลธรรมอันดี อย่าฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ธรรมจากจิตใจที่บริสุทธิ์หมดจด ได้เป็นประดุจน้ำที่ใสสะอาดเย็นฉ่ำชะโลมรดลงไปยังจิตใจของชาวไทยที่กำลังแห้งโรย แตกระแหง เพื่อช่วยให้ท่านเหล่านั้นกลับฟื้นคืนมามีสติมีกำลังแรงอีกครั้ง ให้ตั้งอยู่ในสัมมาชีพ ขยันขันแข็ง ร่วมแรงร่วมใจ เพื่อฟื้นฟูชาติให้กลับคืนมาอยู่ในสถานะลืมตาอ้าปากได้อีกครั้ง สอดคล้องกับการดำเนินงานขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงให้พึ่งตนเองได้

องค์หลวงตาเทศนาไว้ว่า *"...คิดจนแน่ใจแล้ว... จึงออกประกาศ อย่างทองคำขอให้ได้ 10 ตัน เพื่อให้สมเกียรติแก่ชาติไทยเรา... เมื่อทองคำได้ขนาดนี้แล้ว ไม่มีใครมาต้องแตะ... ขึ้นชื่อว่าจะล่มจมเมื่อผ่านไปไม่กี่ปีมานี้ มันก็ลบล้างกันไปได้..."*

ภูมิปัญญาเป็นเลิศขององค์หลวงตามหาบัว ต้านการรวมบัญชี นี่คือ **"หัวใจคนไทยทั้งชาติ"** อยู่ตรงนี้เอง ความจริงได้ปรากฏออกมาเด่นชัดพิสูจน์ให้เห็นแล้ว จึงขอเวลาอธิบายโดยลำดับสักเล็กน้อยสำหรับผู้ที่ยังไม่ทราบ ดังนี้

1) เงื่อนไขกู้เงินไอเอ็มเอฟ (IMF) รัฐบาลในขณะนั้นคิดที่จะกู้เงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยรับเงื่อนไขที่จะดำเนินการตามข้อเสนอ (Letter of Intent) ที่ IMF ทำขึ้น เงื่อนไขต่าง ๆ หลายข้อหลายประเด็นถ้าพิจารณาให้ดีคือ การที่เราต้องเสียเอกราชในระบบการเงินการธนาคาร หรือระบบการเงินการคลังของชาติ เป็นผลกระทบแน่นอนว่าจะทำให้ประเทศชาติโดยส่วนรวมทั้งหมดเสียหาย กรณีเช่น ขายสถาบันการเงิน ขายรัฐวิสาหกิจ ขายกิจการต่าง ๆ ให้ต่างชาติแบบขาดทุนป่นปี้ และมีอีกเงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญมากที่จะก่อให้เกิดผลเสียหายถึงขั้นเสียเอกราชของชาติทางระบบการเงินการคลัง เงื่อนไข...ดังกล่าวก็คือ **ร่าง พ.ร.บ. รวมบัญชี**

2) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) แบกภาระติดลบในบรรดาบัญชีที่ ธปท.ดูแลนั้น บัญชีกองทุนฟื้นฟูสถาบันการเงิน (ขายสถาบันการเงินแสนล้านจากราคาแปดแสนล้าน) และกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนต่างก็มียอดลบมหาศาล คือเราเป็นหนี้ต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมากนั่นเอง สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากการดำเนินการที่อวิชชาครอบงำ หรืออาจมีเจตนาอะไรแฝงอยู่ก็มิอาจรู้ได้ เงินที่กู้เข้ามาจาก IMF ก็ต้องชำระดอกเบี้ยอีก เมื่อถึงเวลาก็จะต้องคืนเงินต้น ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจก็ยังไม่ฟื้นตัวแล้วจะนำเงินที่ไหนไปชำระหนี้ได้

เดชะบุญของชาติไทย ยังมีเงินสำรองอยู่กองหนึ่ง ซึ่งสะสมไว้ตั้งแต่แผ่นดินพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 ด้วยระเบียบการดูแลที่เคร่งครัด ทำให้เงินกองนี้ถูกนำมาใช้ไม่กี่ครั้ง และไม่จำเป็นจริง ๆ ก็ไม่มีใครอยากแตะต้องสมบัติของชาติ เงินก้อนนี้เองที่องค์หลวงตามหาบัวเรียกว่า **"คลังหลวง"** ซึ่งจะมีสักกี่คนที่รู้เรื่องเงินคลังหลวงนี้

3) ทำไมหลวงตามหาบัวต้องคัดค้าน พ.ร.บ. นี้ ? ทรัพย์สินที่ประชาชนบริจาคผ่านโครงการผ้าป่าช่วยชาตินั้น องค์หลวงตาประสงค์จะนำไปรวมกับบัญชีส่วนที่เป็น **"คลังหลวง"** นี้เอง แต่รัฐบาลขณะนั้นโดยกระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ดำเนินการตามที่หลวงตาประสงค์ เนื่องเพราะมีอกุศลเจตนาที่จะรวบเงินกองนี้ (คลังหลวง) มาชำระส่วนที่ติดลบโดยเงื่อนไข IMF เพราะเมื่อรวมบัญชีได้ ยอดติดลบจะหายไป จะมีเงินเหลือมาคืนชำระหนี้ IMF ตัวเลขในบัญชีก็จะดูดีแต่เราจะไม่มีเงินสำรองเหลือมากเหมือนแต่ก่อน

3. ยืนยันภูมิจิตภูมิธรรม หลวงตามหาบัว

นายวีรพงษ์ รามางกูร (อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง) ได้ให้สัมภาษณ์ว่าหลวงตาฯ ได้อธิบายให้นายวีรพงษ์ฟังว่า ผ้าป่าช่วยชาติเป็นน้ำมนต์ใส่ในคลังหลวง เพื่อไม่ให้ใครมาตักไปใช้

"...ผมแปลกใจว่าพระที่อยู่ในป่า ทำไมท่านจึงได้เข้าใจการเงินฐานะของประเทศได้อย่างดีเยี่ยมอย่างนี้ วันต่อมาผมจึงได้นำดอกไม้ธูปเทียนไปถวายปวารณาตัวเป็นลูกศิษย์ของท่านเป็นทางการ..." (ให้สัมภาษณ์เมื่อ 2 มิถุนายน 2543)

รศ.ดร.สุชาติ ธาดาธำรงเวช (อดีตเจ้าหน้าที่ของธนาคารโลก) ได้ให้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2543 ต่อกรณีการรวมบัญชีว่า

"...อาจารย์หลวงตามหาบัวท่านพูดถูก เงิน (คลังหลวง) ของประเทศเลย... รวมบัญชีแปลว่ายกเงินให้แบงก์ชาติ... คือรวมแล้วเงินทุนสำรองหมด ทุนสำรองแปลว่าห้ามไปใช้ไงครับ...แล้วที่อาจารย์มหาบัวท่านพูดถูกต้องเลย คือถ้าเงินในชาติหายหมดแล้วประเทศไทยมันจะอยู่ได้ไหม ? ..."

ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล (ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย) กราบนมัสการเรียนหลวงตา เรื่องเศรษฐกิจชาติ (โดยย่อ) เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2544

หลวงตา : ดอลลาร์ที่เข้าไปดูเหมือน 6 ล้านดอลล์แล้วมันไปหนุนยังไงบ้าง 6 ล้านดอลล์ ?

ผู้ว่าฯ : ไปอยู่ในบัญชีสำรองพิเศษ ก็ดีเหมือนกันครับอีกหน่อยใครมารวมบัญชีก็รวมยากหน่อย (หัวเราะ) **ที่ท่านอาจารย์ทำแล้วสำเร็จมาก ทำให้เขาไม่ไปรวมบัญชี เพราะถ้าเขารวมได้เขาเอาไปชำระหนี้แน่ เขาก็ประกาศไปแล้ว คนก็จะกลัว.....** คือเงินของท่านอาจารย์ในแง่ของพวกเราดูเยอะครับ แต่พอเข้าไปรวมในกองใหญ่มันนิดเดียว ไอ้นิดเดียวทำให้อาจารย์สามารถลุกขึ้นไปขวางไม่ให้เขารวมบัญชีได้....

หลวงตา : เมื่อรวมแล้ว หมด ! เพราะงั้นถึงได้เอากันอย่างแรง

ผู้ว่าฯ : ตอนนี้สถานการณ์เราดีมากแล้วครับ เมื่อก่อนเงินไหลออก เดี๋ยวนี้เงินเริ่มไหลเข้าแล้วครับ วันนี้เรามีถึง 33,000 ล้านเหรียญ ซึ่งสูงมากครับ... **ก็ผมว่าเมืองไทยก็มีพระคุ้มนะครับ**

ทุกอย่างก็เลยออกมาในลักษณะที่ไม่ล้มอีกแน่นอน ...

ทางแก้หนี้กองทุนฟื้นฟู ซึ่งผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย (ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล) ไปกราบเรียนขอความเห็นองค์หลวงตาที่จะต้องหาเงินไปแก้หนี้กองทุนฟื้นฟู โดยจะขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มเอาเงินมาใช้หนี้กองทุนฟื้นฟู "ท่านอาจารย์ (หลวงตา) นิ่งพิจารณาครู่หนึ่งแล้วบอกผมว่า **อย่าเลย ประชาชนทุกข์ยากเดือดร้อนมามากแล้ว อย่าไปซ้ำเติมให้เขาเดือดร้อนไปมากกว่านี้**"

ผู้ว่าการ ธปท. จึงกลับไปหาวิธีการใหม่โดยการเอาเงินจากคลังหลวงมาใช้แก้ปัญหาชั่วคราว โดยไม่แตะเงินต้น จะใช้แต่ดอกผลเท่านั้น ดังนั้นดอกผลของกองทุนที่ได้จากโครงการช่วยชาติที่องค์หลวงตานำเข้าคลังหลวงไว้นั้น จึงเอาไปช่วยชาติจริงแล้ว คือเอาไปใช้หนี้กองทุนฟื้นฟูฯ นี่คือผลที่เห็นได้ทันที

ผลแห่งการช่วยชาติของหลวงตามหาบัว เป็นผู้นำประชาชนชาวไทยผู้รักชาติรักแผ่นดินไทยครั้งนี้เอง ทำให้เกิด "ความเชื่อมั่น" ทั้งคนไทยและต่างประเทศ ผลสืบเนื่องตามมาจากการออกพันธบัตรช่วยชาติ ซึ่งทาง ธปท.คาดว่าจะขายหมดภายใน 45 วัน แต่ผลปรากฏว่า แค่ 2 วันครึ่ง ก็จำหน่ายหมดเป็นมูลค่า สามแสนล้านบาท

นี่คือ **ความเชื่อมั่นของคนไทยต่อการคลังของชาติ** ปรากฏชัดแจ้งแล้ว ความมั่นคงของชาติด้านนี้จึงเกิดความมั่นใจมากขึ้น อันเป็นผลให้เกิดความมั่นคงด้านอื่น ๆ ติดตามมา ดังนั้น **โครงการช่วยชาติขององค์หลวงตาจึงก่อให้เกิดความมั่นคงขึ้นในประเทศไทย** ของเราดังประจักษ์แจ้งแล้ว.

บัวเหนือน้ำ

ผุดจากตมใช่จมปลักอยู่กับตม
ยืนหยัดท้าแดดลมอยู่อาจหาญ
งามเด่นกว่าชาติเชื้อเหนือชลธาร
คือบัวงามเหนือน้ำ งามเหนือบัว
สลักชื่อกลางแผ่นน้ำเหนือแผ่นดิน
ฟ้าได้ยล ชลทุกถิ่นล้วนยินทั่ว
เกียรติขจรขจายไกลไม่หม่นมัว
บัวเหนือน้ำ งามเหนือบัวทั่วแผ่นดิน

บุญญชโย ภิกขุ ป.

บทที่ 6
เรื่องธรรมนำสู่โลก

1. นำพระธรรมออกสู่โลก

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน เริ่มชีวิตก่อกำเนิดเป็นลูกชาวนาแห่งสกุล "โลหิตดี" ด้วยคุณลักษณะพิเศษ ตอนคลอดออกมามีสายพาดเฉียงบ่า มีจิตใจเด็ดเดี่ยวเป็น **"คนจริง"** เมื่อพิจารณารอบคอบและตัดสินใจแล้วทำจริงจังไม่ท้อถอย ตายเป็นตาย เอาชีวิตเป็นหลักประกัน หากแค่ว่ามีเหตุผลที่เหนือกว่าก็ยอมรับความเปลี่ยนแปลง เป็นนักรบเต็มภาคภูมิ เป็นผู้นำที่เด็ดเดี่ยวกล้าหาญสมกับคำทำนายของผู้เป็นตาว่า "สายบาตร" "ถ้าเป็นนักปราชญ์ก็เหยียบแผ่นดินจนสะเทือน" ดังปรากฏผลประจักษ์ให้เห็นชัดแล้วในการทำความเพียรแสวงหา โมกขธรรม ไปสู่ความเป็นผู้บรรลุภูมิธรรมขั้นสูงสุด อันเป็นเป้าหมายสุดยอด คือความพ้นทุกข์จนกระเทือนไปทั้งสามแดนโลกธาตุ

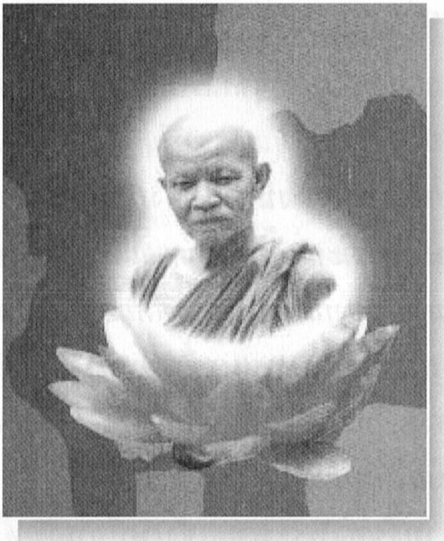
หลวงตาดำเนินชีวิตไปสู่เป้าหมายที่ว่านั้น ให้เป็นชีวิตแบบอย่างทำแผนที่เดินทางไว้ให้ดูเป็นตัวอย่าง การผ่านอุปสรรคของการเดินทางนั้นตามขั้นตอนบอกวิธีแก้ไขไว้ทุกขั้นตอน จนกระทั่งจุดสุดท้าย เป็นจุดสุดยอดที่ยากยิ่งที่สุด ท่านก็ได้ทำสำเร็จแล้ว แนะนำให้ศิษย์หลายท่านได้ทำสำเร็จปรากฏประจักษ์แจ้งแล้ว และศิษย์หลายท่านก็กำลังบำเพ็ญทำความเพียรในจุดสุดยอดคือ การทำลาย

อวิชชาอยู่อย่างขะมักเขม้น ตรงนี้เองที่เป็น ปรมัตถธรรมขั้นสุดท้าย ที่จะพ้นทุกข์ เป็นโลกุตระแท้เป็นที่สุด ที่เรียกว่า **“เสมอกันหมด”** ถ้าผู้ใดเข้าถึงตรงนั้น ที่สมมติบัญญัติ ไว้ว่า **“นิพพาน”** ท่านเรียกว่า **“นิพพานเที่ยง”** อธิบายได้ 3 นัยว่า **นิพพาน หรือธรรมธาตุ หรือ มหาวิมุตติมหานิพพาน** สามอย่างนี้เป็นไวพจน์ของกันและใช้แทนกันได้ พ้นจากกฎแห่งไตรลักษณ์เหนือสมมุติเป็นสภาวะเหนืออนัตตาและมี **ความเหมือนกันบริสุทธิ์เท่ากัน** ของผู้ที่ถึงนิพพาน**นั้นแล้ว**

นี่เป็นคำอธิบายโดยศัพท์โลกสมมุติที่บัญญัติขึ้นใช้เท่านั้น ซึ่งมิอาจจะอธิบายโลกุตระเหนือโลกสมมุติให้ตรงเผงได้เลย เพราะเป็นคนละภาษากันจึงขอให้ผู้อ่านเข้าใจตรงนี้ไว้ด้วย จะได้ไม่ต้องมาถกเถียงกันให้เสียเวลาเปล่า ๆ องค์หลวงตาอธิบายได้ว่า

*“...ขันธ์อันนี้ดับพรึบลงไปแล้ว เรียกว่าหมดโดยสิ้นเชิงเรียบไปหมดเลยทีนี้ ธรรมชาตินั้นเรียกว่าบรมสุขล้วน ๆ แหละไม่มีอะไรไปแบ่งสันปันส่วน ผ่านนั้นผ่านนี้ คือ ขันธ์หมดโดยสิ้นเชิงนั้นละ ตั้งแต่นั้นไปเป็นอนันตกาลเรียกว่านิพพานเที่ยงคือความสุขที่เป็นบรมสุขของเรานี้เที่ยงแล้วไม่ต้องมีอะไรมาแบ่งปันส่วนอีกแล้ว พอหมดกิเลสโดยสิ้นเชิงแล้วไม่มีอะไรเหลือเป็น **สุญญโต โลกังฯ** ไปเลย โลกว่างไปหมด คือว่างจากหัวใจ หัวใจปล่อยวางจากการปล่อยวางหมด นั่นแหละท่านว่านิพพานเที่ยงแล้วเที่ยงตลอดอนันตกาลเลย”*

องค์ท่านจึงประกาศยืนยันเด็ดเดี่ยวออกมาว่า ***“15 พฤษภาคม 2493 เวลา 5 ทุ่มพอดี บนหลังวัดดอยธรรมเจดีย์ สกลนครนั้น***

นิพพาน คือ นิพพาน

เป็นเวลาที่กิเลสกับหัวใจขาดสะบั้นจากกันประหนึ่งโลกธาตุหวั่นไหวหมด... ใครอย่าอวดเก่งกว่าพระพุทธเจ้าว่า บาปไม่มี บุญไม่มี นรกไม่มี สวรรค์ไม่มี... นั่นแลคือฟืนคือไฟมันจะเผา... ไม่มีใครที่จะรู้หลักนักปราชญ์ ฉลาดแหลมคมยิ่งกว่าศาสดาองค์เอก..."

"...พระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดาองค์เอก ทุก ๆ พระองค์สอนว่า บาปมี อย่าทำบาป บุญมี ให้สร้างคุณงามความดีเพื่อบุญเพื่อกุศล นรกมี อย่ากล้าหาญชาญชัยต่อสู้พระพุทธเจ้า..."

"...รู้ได้อย่างไร ? สิ่งที่ไม่เคยคาดเคยคิดเคยรู้เคยเห็น ที่เห็นก็เป็นขึ้นมาประจักษ์ใจ เพราะสิ่งเหล่านั้นมีอยู่แล้วเป็นแต่เพียงว่าเราตามันหลับด้วยกิเลสปิดบังเท่านั้น พอเปิดตาคือกิเลสออกจากใจแล้วสว่างขึ้นมา..."

"...สัตว์ที่ว่าตายเกิด ๆ มันไม่มีที่ไป เพราะสิ่งเหล่านี้ไม่สูญ มันหากหมุนหากเวียนกันออกจากนี้ไปเป็นสัตว์ เป็นเทวบุตรเทวดา ไปเป็นอินทร์เป็นพรหมก็มี เป็นเปรตเป็นผีก็มี เปลี่ยนภพเปลี่ยนชาติ เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาอยู่อย่างนี้ตั้งกัปตั้งกัลป์มาแล้ว จิตวิญญาณดวงนี้ตายไม่เป็น เพราะฉะนั้นคำว่าตายแล้วสูญถึงขัดกันอย่างมากทีเดียว เป็นกลมายาของกิเลสโดยตรงที่หลอกสัตว์โลกให้ทำชั่ว..."

"...ศาสนานี้เป็นศาสนาชั้นเอกไม่มีอะไรเหมือนแล้ว พระพุทธเจ้าทรงรู้ ทรงเห็นเป็นจิตบริสุทธิ์ พุทโธสว่างจ้าครอบโลกธาตุแล้วจึงมองเห็นได้หมดเรียกว่า โลกวิทู..."

"...ความรู้ของพระพุทธเจ้าเหมือนกับต้นไม้ใหญ่ที่แผ่กิ่งก้านสาขาออกไปสุดแดนโลกธาตุ สุดแดนสมมุติ แต่ความรู้ความเห็นของพระสาวกที่มีความเชี่ยวชาญยังมีอีก ก็ลดกันลงมา ๆ แต่จะปฏิเสธสิ่งเหล่านี้ไม่ได้เลย..."

"...ที่เราวิงวอนที่สุดก็คือว่า อย่าตื่นโลก ตื่นสงสาร อย่าตื่นบ้านเขาเมืองเขา เขาไม่ได้รับผิดชอบเหมือนบ้านเรารับผิดชอบเรานะ ให้เราสงวนเนื้อหนังของเรา ขนบประเพณีอันดีงามของเราให้มั่นคง กับชาติไทยของเราชาติไทยของเรามีอะไรเป็นหลักเบื้องต้นก็พุทธศาสนาเป็นหลัก ให้ดำเนินตามพุทธศาสนาเมืองไทยของเราจะเป็นเมืองที่เป็นแบบเป็นฉบับ คนอื่นจะต้องมาสนใจยึดเอา ก็ขนบประเพณีอันดีงาม และการประพฤติปฏิบัติตัวจากชาติไทยเรา ซึ่งเป็นลูกชาวพุทธนี้ออกไปดำเนินปฏิบัติไปเป็นสิริมงคลแก่เขาได้ นี่เราทิ้งความเป็นพุทธ เสียทองคำแท่ง ๆ ไปหาคว้าเอาลิงเอาค่างเอายักษ์เอาผีจากเมืองนอกเมืองนาเมืองไหนก็ตาม

ต่างเข้ามาเผาบ้านเผาเมืองเวลานี้ ของดีไม่ยอมเอา ไปหาแต่ของเลว ๆ เพราะไม่มีหลักใจ...”

“...เมืองไทยเรานี้เมืองไม่มีหลัก หาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้ ไขว่คว้าทั้งหมด นี่แสดงว่าเหมือนคนตกน้ำ อะไรผ่านมาคว้ามับ ๆ แล้วก็ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไรมีแต่พาให้จม ๆ นี้คว้าอะไรก็พาให้เราล่มจม คว้าอันนั้นมาเงินไปแล้ว คว้าอันนี้มาเงินไปแล้ว สิ่งเหล่านั้นยังฝังต่อนิสัย เคยได้เคยซื้อเคยขาย แล้วก็อยากได้อยากไปหาซื้อเขามาละซี นั่นมันเป็นนิสัยแล้ว คว้าเอามาก็เป็นไฟเผาเรา ๆ เรามันไม่มีหลักมีเกณฑ์ ถ้าเรามีหลักมีเกณฑ์ สิ่งใดที่เรามีอยู่จำเป็นอะไรจะต้องไปหายุ่งยากกับเขา เราเป็นผู้รับผิดชอบในตัวของเราและชาติบ้านเมือง เขาจะชมจะติเป็นเรื่องของเขา เขาไม่รับผิดชอบชาติบ้านเมืองเหมือนเราเป็นผู้รับผิดชอบชาติบ้านเมืองเรา...”

“...ธรรมพุทธเจ้าวางระเบียบไว้เรียบไปหมด หาที่ต้องติไม่ได้ แต่ผู้ที่ทำลายธรรมพุทธเจ้าก็คือ พวกเราเสียเองสำคัญ

ตรงนี้นะ ท่านสอนให้ทำอย่างนั้นกลับทำอย่างนี้ ให้ทำอย่างนี้กลับไปทำอย่างนั้น เป็นข้าศึกของศาสนาก็คือพวกเรา และมิหนำซ้ำก็จะตัดทอนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร..."

2. สั่งสอนธรรมสู่ทางพ้นทุกข์

หลวงตาได้เทศน์สอนพระภิกษุ สามเณร ญาติโยมไว้มากมายหลายโอกาส ตั้งแต่ พฤษภาคม พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา ทั้งที่ไม่ได้บันทึกไว้ก็มาก สำหรับที่บันทึกไว้ล้วนเป็นธรรมภาคปฏิบัติออกมาจากจิตใจล้วน ๆ การอ่านหนังสือธรรมะ จะต้องตั้งใจสูงอ่านอย่างพินิจพิจารณาตามอรรถตามธรรมนั้นให้เข้าใจเท่าที่จะเข้าใจได้ในขั้นต้น ถ้าหากสงสัยไม่แน่ใจควรอ่านทบทวนก่อน อ่านต่อไปอีกจะทำให้ธรรมเข้าสู่จิตใจ ส่วนการฟังเทศนาจากองค์หลวงตาโดยตรง หรือจากเทปบันทึกไว้ก็ตาม ให้เอา ***"จิตใจฟังธรรม"*** หรือ ***"จิตฟังธรรม"*** ให้ตั้งสติจับจิตไว้ที่กลางใจ หรือจุดใดจุดหนึ่งในร่างกาย หลับตาแล้วน้อมให้เสียงธรรมนั้น ผ่านหูผ่านสมองเข้ามาสู่จุดนั้น ขณะที่สติจับจิตตรงจุดนั้น ไม่ต้องคำนึงว่าจะจำได้ไม่ได้อย่าสนใจขั้นแรกจะฝืนความรู้สึก ต้องฝึกไปก่อน เมื่อถึงจุดอาการ ***"จิตฟังธรรม"*** แล้วจะเป็นเหมือนว่าหูฟังอยู่ตรงนั้นสมองก็รับอยู่ตรงนั้น สติกับจิตจะทำงานอยู่พอดีอยู่ตรงนั้นได้รับอรรถรสสูงมาก เมื่อปฏิบัติเองก็จะรู้ประจักษ์แจ้งเอง อธิบายด้วยคำสมมุติบัญญัติก็ไม่เข้าใจเท่ารู้แจ้งประจักษ์เอง

ธรรมะที่องค์หลวงตามหาบัว เทศนา ออกมานั้น มีทั้งภาคปฏิบัติธรรมดาและภาคพิศดาร ผู้สนใจควรแสวงหาฟัง อ่าน ตามที่ได้

กล่าวมาแล้วนั้น ท่านจะพบธรรมด้วยตนเอง นั่นคือ **ทรัพย์อันประเสริฐ** ท่านก็จะแปลกประหลาดในใจธรรมะที่องค์หลวงตาประกาศสอน **เมื่อเริ่มต้นเพียงท่านรู้ด้วยตนเองในขั้นต้น ท่านก็อาจปีติจนน้ำตาไหล** และคงจะรู้สึกเสียดายเวลาว่าอดีตที่ผ่านมาเราไปโง่อยู่ที่ไหนเสียนานจนป่านนี้ แต่ก็ยังดีที่ยังพบเห็นประจักษ์แจ้งในความจริงนั้น ๆ ก่อนตายไป ขอยกธรรมมาให้พิจารณาบ้างบางตอน

"...ถ้าธรรมเข้ามากน้อยแล้วจะมีความสงบร่มเย็น มีความสงบด้วยสมาธิภาวนา สังเกตดูกิริยาของจิตที่มันแสดงออกมาส่วนมากร้อยทั้งร้อยมันจะแสดงออกมาเป็นกิเลสเอาไฟมาเผาเรานั่นเอง บังคับไว้ให้ดีด้วยสติภาวนาอย่าปล่อยให้มันส่งเพ่น ๆ พ่าน ๆ มันคิดมาตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งบัดนี้ ได้ประโยชน์อะไร ใครก็จมไปด้วยกิเลสที่เป็นสาเหตุให้เกิดกองทุกข์ ธรรมไม่ได้พาให้จมนะ เอาธรรมแทรกเข้าไปในจิตใจจะเย็นทันที กิเลสแทรกเข้าไปในจิตใจจะเป็นไฟทันที คิดเรื่องโลกเป็นไฟขึ้นมา คิดเรื่องธรรมเป็นน้ำดับไฟขึ้นมา อยู่ที่หัวใจดวงเดียวนั่นแหละ ให้พากันสำรวมระวัง..."

"...หน้าที่การงานของพระไม่มีอะไรนะ นอกจากการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาสำรวมดูใจของเจ้าของด้วยสติ นี่คืองานของพระ อยู่ที่ไหนอย่าเผลอสติ สติเป็นความเพียรนะ ถ้าไม่มีสติแล้วเดินจนฝ่าเท้าแตกก็ไม่มีความหมาย นั่งจนก้นแตกก็ไม่มีความหมายนะ ถ้าสติมีอยู่ในขณะใดเวลาใดนั่น คือความเพียร รู้ตัวก็เป็นความเพียรแล้วนะ เช่น คำบริกรรม ไม่เผลอจากคำบริกรรมเรียกว่าความเพียร ไม่ได้บริกรรมแต่รู้ตัวอยู่ก็เรียกว่าความเพียร

ถ้าเผลอสติเมื่อไหร่ความเพียรขาดไม่มีความหมายนะ นี่แหละงานของพระ คือ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา...”

“...ให้พากันระลึกไว้ให้ดีนะ ตั้งใจปฏิบัติ เอาความเพียรเป็นสำคัญ เวลานี้เราสละทุกสิ่งทุกอย่างมาปฏิบัติหน้าที่ของพระให้สมบูรณ์แบบ เจริญธรรมเข้าสู่ใจ ธรรมเข้าสู่ใจแล้วจะมีความเจริญรุ่งเรือง ผาสุกร่มเย็นตลอดไป ถ้ากิเลสแสดงออกเมื่อไร แล้วนั่นแหละไฟเผาตัว ๆ ให้พากันตั้งอกตั้งใจ...”

“...พอไม่ฉันจังหันภาวนามันดีนะ เวลาฉันจังหันมาก ๆ นี้ความขี้เกียจมันมาก เวลานอนก็มาก พอผ่อนอาหารลงไปสิ่งเหล่านี้เบาลง ๆ พออดอาหารไปเท่านั้นแหละสติมันดีขึ้น...เรื่องการอดอาหาร อดอาหารเป็นอุบายหนุนการทำความเพียร ไม่ใช่ว่าการอดอาหารเป็นการแก้กิเลสนะ เป็นการหนุนเป็นอุปกรณ์ช่วยการแก้กิเลสต่างหาก ความเพียร สติปัญญาตั้งดี ๆ ความเพียรดีเพราะอันนี้ไม่มาเหยียบย่ำมัน...”

“...ใครจะมาเคารพนับถือก็เป็นเรื่องของเขา เราบกพร่องที่ตรงไหนให้ดูที่จุดที่บกพร่องโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดูจิต อย่าไปดูที่อื่นนะ กิเลสไม่ได้อยู่ที่ต้นไม้ ภูเขา ดินฟ้าอากาศ อยู่ที่หัวใจ ธรรมก็อยู่ที่หัวใจ คิดให้เป็นกิเลสขึ้นมาเมื่อไหร่เป็นขึ้นมาทันที คิดให้เป็นอรรถเป็นธรรมขึ้นมาเมื่อไหร่เป็นขึ้นมาทันที มีผลเสมอกันกิเลสกับธรรมไม่มีใครยิ่งหย่อน เสมอกัน...”

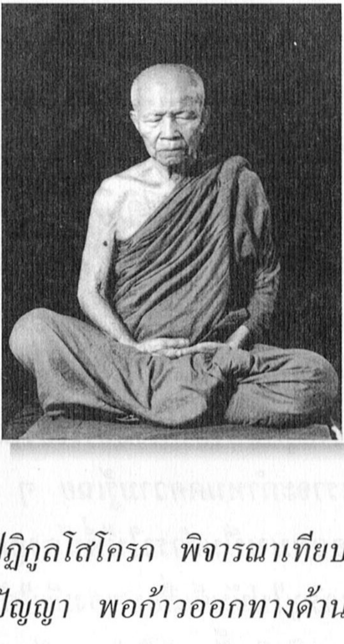
“...ธรรมตั้งขึ้นมาปุ๊บก็เป็นธรรมขึ้นมา ตั้งกิเลสขึ้นมามันก็ขึ้นกิเลสมันตั้งอยู่ที่ใจมันก็เกิดเป็นอัตโนมัติของมัน ธรรมยังไม่มีกำลังยังไม่เป็นอัตโนมัติต้องได้พยุงกันเต็มเหนี่ยว อุตส่าห์พยายามบึกบึน

อดทน เวลามีกำลังแล้วก็ก้าวเดินได้ด้วยธรรม แล้วต่อจากนั้นมา ธรรมก็เป็นอัตโนมัติ ฆ่ากิเลสเป็นอัตโนมัติเหมือนกัน โดยไม่ตั้งเจตนาจะฆ่าก็ตาม เมื่อธรรมเป็นอัตโนมัติเหนือกิเลสนั้นแหละ กิเลสเป็นอัตโนมัติตั้งใจเป็นกิเลสหรือไม่ก็ตาม กิริยาแห่งการคิด การทำการพูดมันเป็นกิเลสโดยอัตโนมัติของมันตลอดไป นี่มันช่ำชองแล้ว ทีนี้พอธรรมมีความชำนิชำนาญมีกำลังแก่กล้าแล้วก็กลายเป็นธรรมอัตโนมัติ สติปัญญาอัตโนมัติ ความเพียรอัตโนมัติ กำจัดกิเลสไปก็เป็นอัตโนมัติไปเป็นลำดับเช่นเดียวกันจนกระทั่งกิเลสสิ้นซากไป มันมีผลเสมอกันอยู่อย่างนี้..."

"...เราปฏิบัติธรรมแล้วเพื่ออรรถเพื่อธรรม ให้ธรรมเป็นเครื่องยับยั้งจิตใจของเราไว้จากกิเลส อย่าให้มันฉุดลากทั้งหมดแต่ฝ่ายเดียว ให้พากันตั้งอกตั้งใจปฏิบัติ สติเป็นสำคัญ อยู่ที่ไหนอย่าเผลอสติ เช่น เราบริกรรมคำไหนก็ให้ติดกับคำนั้นตลอด สติตั้งอยู่กับคำบริกรรมถ้าใจยังไม่มีหลักเราจะปราศจากคำบริกรรมไม่ได้ เราจะกำหนดความรู้เฉย ๆ ผมเคยกำหนดแล้วจนเข็ดหลาบเขียนออกมาเป็นตำราให้พี่น้องลูกศิษย์ลูกหาทั้งหลายฟัง ตั้งอยู่แล้วเจริญไปมันก็เสื่อมของมันได้ธรรมดา ๆ เพราะไม่มีที่เกาะไว้ เอาพุทโธติดปั๊บเข้าไปเกาะกับพุทโธ ต่อไปก็เป็นเนื้อเป็นหนังขึ้นมาเป็นสง่าราศีขึ้นมาด้วยความรู้ของตน จากนั้นตั้งหลักได้

สติสำคัญมากนะ ทำความเพียร ทำความเพียรถ้าเป็นความเพียรมันเท่านั้นแหละ ถ้าไม่มีสติไม่เป็นความเพียรนะ ถ้ามีสติแล้วยืน เดิน นั่งนอน เป็นความเพียรตลอด สติคุมใจ เมื่อสติอยู่ตรงไหนเรียกว่าเครื่องอารักขาอยู่ที่นั่น ถ้าสติพรากไปนั่นนะ

เจ้าของถูกลากไปแล้วโจรผู้ร้ายขโมยได้ง่ายเพราะมันจ้องอยู่ตลอดเวลาคือ กิเลส เรียกว่าโจรผู้ร้ายมันงาบไปทันทีนะ จะต้องได้ใช้สติสตังหนักเพราะกิเลสมันหนัก การต่อสู้ใช้สติสตังต้องหนักจนกระทั่งมันเป็นเนื้อเป็นหนังขึ้นมา กลายเป็นความสงบเย็นใจขึ้นมาแล้วนั่นแหละ พออยู่ได้ไปได้กินได้สบายได้พอมีเรือนอยู่เรือนสงบใจคือธรรม

สมถธรรม สมาธิธรรม สมาธิ คือ ความแน่นหนามั่นคงของใจ สมถธรรมมีความสงบ ฟุ้งบ้างสงบบ้างพอจากนั้นก็มีความหนาแน่นมั่งคงสงบแน่วแน่เลยอย่างนั้น เรียกว่า สมาธิ จากนั้นก็พิจารณาทางด้านปัญญา คลี่คลายดูธาตุขันธ์สกนธ์กายที่เป็นป่าช้าผีดิบผีตายก็ออกจากร่างกายนี้ทั้งนั้นแหละ พิจารณาอสุภะ อสุภังปฏิกูลโสโครก พิจารณาเทียบเคียงทั้งเขาทั้งเรา จิตใจถ้ามันรู้ด้วยปัญญา พอก้าวออกทางด้านปัญญาซึมซาบแก้กิเลสไปโดยลำดับ...”

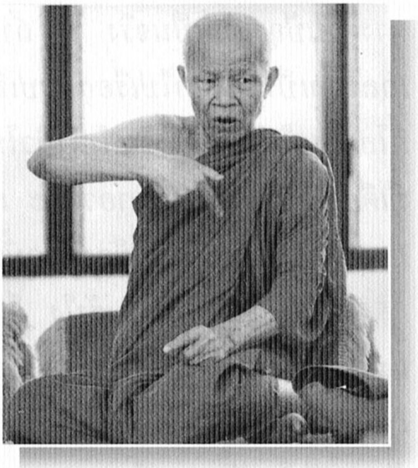
“....สมาธิไม่ได้แก้กิเลส ตีกิเลสเข้ามาให้สงบตัว เพราะฉะนั้นผู้ภาวนาด้านปัญญาท่านจึงสอนให้มีสมาธิเป็นพี่เลี้ยงก่อนเมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วจิตอิ่มอารมณ์ไม่ยุ่งเหยิงกับ รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ซึ่งเป็นสิ่งทำลายความสงบ ตัวนั้นเป็นอาหารหรือเป็นเรือนอยู่ของใจ จากนั้นออกทางด้านปัญญาจิตไม่หิวโหย พอออก

ทางด้านปัญญาก็เป็นจริง ๆ ถ้าจิตมันหิวโหยออกเป็นปัญญามันเถลไถลเป็นสัญญาไปเรื่อย รูปเสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสไปกี่โลกธาตุไม่รู้ตัวนะ จิตกำลังหิวโหยด้วยอารมณ์ เราจะว่าใช้ปัญญาทีเดียวได้ เอ้ย อย่ามาอวดนะ เรานี่เคยมาพอแรง เรื่องสมาธิอย่ามาอวดว่างั้นเลย นี่มันเข็ดขนาดนั้นนะ

สมาธิเต็มภูมิเป็นยังไง ก็เหมือนกัน จึงได้สอนใครได้อย่างแม่นยำเพราะเราเป็นมาหมดแล้ว เอ้า พูดถึงทางด้านปัญญาก็เหมือนกัน ปัญญาอัตโนมัติเราก็เป็นมาเต็มหัวใจเราแล้ว สติ-ปัญญาอัตโนมัติหมุนเกือบตลอดเวลา เป็นความเพียรอัตโนมัติจึงได้รั้งเอาไว้ ๆ ไม่ให้มันเร่งเกินไป มีแต่รั้งเอาไว้มันพุ่ง ๆ คือนิพพานเหมือนว่าอยู่ชั่วเอื้อม ๆ มันก็ยิ่งหมุนกันใหญ่สิ ต้องได้พักหลับนอนพักเข้าสู่สมาธิ เรียกว่าพักกลางทาง ยังไม่ถึงที่เราจะบึนไปให้ขาขาดตายทิ้งซะเปล่า...”

“...ต่อจากนั้นมันก็เชื่อมถึงมหาสติมหาปัญญาขั้นละเอียดตั้งแต่ขั้นนี้ไปก็เชื่อมกันกับมหาสติมหาปัญญา มหาสติมหาปัญญานี้เป็นสติปัญญาที่ซึมซาบละเอียดมากที่สุด นั่น มันประจักษ์อยู่ในหัวใจสติปัญญาอัตโนมัติ มัน ยิ๊บ ๆ แย๊บ ๆ พอถึงขั้นมหาสติมหาปัญญาแล้วซึมซาบไปเลย คือมันคล่องตัวเหมือนว่า กระดาษซึมหรือน้ำซับน้ำซึม กิเลสอยู่ที่ไหนเหมือนเชื้อไฟอยู่ที่นั่นสติปัญญาประเภทนี้จะเผาไหม้ไปเรื่อย ๆ ๆ เป็นอัตโนมัตินะ พอถึงขั้นนี้แล้วรั้งมันไว้นะ ความเพียรต้องรั้งไว้ไม่งั้นลืมหลับลืมนอนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้าไม่รู้ตัวฟัดตลอดเนี่ยถึงขั้นธรรมมีพลังแล้วเหมือนกิเลสมีพลัง กิเลสมีพลังมันก็เป็นอัตโนมัติของมัน หมุน

หัวใจสัตว์โลกจนเป็นฟืนเป็นไฟเผาไหม้ไปตาม ๆ กันหมดทุกเวล่ำเวลา ทีนี้พอสติปัญญามีพลังเป็นอัตโนมัติแก้กิเลสแก้ตลอดฟันตลอด จนกระทั่งขาดผึงแล้วหมดปัญหาเท่านั้นแหละ ให้พากันตั้งใจนะ...”

*“...พากันตั้งใจนะ กิเลสกับธรรมให้ผลเสมอกันตลอดเวลา คิดกิเลสเมื่อไหร่หัวใจมันจะเป็นกิเลสขึ้นทันที คิดเป็นธรรม เมื่อไหร่หัวใจมันเป็นธรรมขึ้นทันทีไม่ต้องไปค้นคว้าในตำรับตำราเลย กิเลสไม่มีในตำรานะธรรมไม่ได้อยู่ในตำรา **“ธรรมแท้กิเลสแท้ไม่ได้อยู่ในตำราอยู่ที่หัวใจ*** ...”*

3. เผยแพร่ธรรมด้วยสื่อ

สื่อธรรมที่เป็นงานเขียน องค์หลวงตามหาบัวได้ทำงานเขียนเป็นหลักในระยะแรก ๆ ทั้งเล่มเล็กเล่มใหญ่ รวม 13 เล่ม หนังสือที่เผยแพร่เป็นรากฐานสำคัญของพระกรรมฐาน ได้แก่ ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ (ปี 2514) ปฏิปทาของพระธุดงค์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่นฯ (ปี 2515) ประวัติหลวงปู่ขาว อนาลโย นอกจากนั้นก็เป็นธรรมชั้นยอด แนวปฏิบัติทั้งนั้น หนังสือ

**เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่านาคำน้อย อ.นายูง จ.อุดรธานี เมื่อ 19 กันยายน 2543*

อีกเล่มหนึ่งที่พระกรรมฐาน หรือผู้ที่สนใจปฏิบัติภาวนาสมควรจะต้องศึกษาเป็นอย่างยิ่ง คือ **ปัญญาอบรมสมาธิ** เป็นวิธีปราบปรามขู่เข็ญ ถ้าสงบโดยวิธีปลอบโยนโดยทางบริกรรมไม่ได้ ต้องภาวนาด้วยวิธีปราบปรามขู่เข็ญ คือ ค้นคิดหาเหตุผลในสิ่งที่จิตติดข้องด้วยปัญญา แล้วแต่ความแยบคายของปัญญาจะหาอุบายทรมานจิตดวงพยศ จนปรากฏใจยอมจำนนตามปัญญาว่าเป็นความจริงอย่างนั้นแล้วใจจะฟุ้งซ่านไปไหนไม่ได้ ต้องหยั่งเข้าสู่ความสงบ

สื่อธรรมที่เป็นธรรมเทศนาแล้วได้ถอดเทปออกมาพิมพ์เป็นหนังสือเกินกว่าร้อยเล่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งขณะที่องค์หลวงตานำช่วยชาติ มีเทศนาออกมา และในระยะปี พ.ศ. 2543 มานี้องค์หลวงตาเทศน์เปิดอริยะคุณธรรมเผยรายละเอียดมากเป็นพิเศษเรื่อยมาและได้มีการเผยแพร่ออกมาทางสื่อหลากหลายชนิด เท่าที่ยุคสมัยนี้จะมีใช้ได้ เป็นธรรมที่กระจายแพร่หลายออกสู่ประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สำหรับเทปและหนังสือธรรม ที่เรียกว่า **"ชุดเตรียมพร้อม"** ผู้สนใจปฏิบัติเรื่องจิตตภาวนา สมควรต้องฟังหรืออ่าน มีแนวปฏิบัติตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นจนถึงภูมิธรรมขั้นสูง จึงนับว่ามีคุณค่ามหาศาล แม้นว่ายังแสวงหาไม่ได้ ก็ให้หาหนังสือที่นำเอาเทศนากัณฑ์ต่าง ๆ มารวมพิมพ์เป็นเล่มไว้ คือ รวมอริยสัจธรรม สำหรับผู้ปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ชื่อว่า "อริยสัจ 4" เล่มนี้ไม่ควรพลาดนอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับคณะศิษย์ได้จัดทำหนังสือ **"หยดน้ำบนใบบัว"** ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญด้านจริยธรรมว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งที่มนุษย์พึงมีเพื่อความสงบสุขร่มเย็น

จึงได้ขอให้พิมพ์เผยแพร่ไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย รวม 350,000 เล่ม

ธรรมที่องค์หลวงตาเทศนาไว้นั้น ได้มีผู้รวบรวมแล้ว แปลเป็นภาษาเยอรมันจำนวน 2 เล่ม แปลเป็นภาษาอังกฤษจำนวน 11 เล่ม ชาวต่างประเทศที่สนใจก็สามารถหาอ่าน หรือสนทนาสอบถามจากพระภิกษุชาวต่างประเทศที่ได้ออกบวชศึกษาปฏิบัติธรรมตามแนวทางของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ซึ่งกระจายอยู่ตามวัดป่าต่าง ๆ หลายแห่ง

การฟังการอ่านเป็นเพียงตำรา จะต้องลงมือปฏิบัติเอง ดังที่องค์หลวงตามหาบัวได้เทศนาไว้ตอนหนึ่ง เมื่อ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2543

"...ให้ตั้งใจปฏิบัติเรื่องจิตตภาวนาเป็นสำคัญมากนะ ผมนี่ฟัดมาพอแรงแล้วถึงได้มาพูดให้หมู่เพื่อนฟังอย่างเปิดเผยไม่สะทกสะท้าน เพราะได้รู้เห็นมาหมดในสิ่งที่มาแสดงเหล่านี้เอง ถอดจากความรู้ความเห็นของตัวเองมาสอน ไม่ใช่ลูบ ๆ คลำ ๆ ตามตำรับตำรามา ก็เอาตำรับตำรานั้นแหละมาเป็นแบบแปลนแผนผังมาปฏิบัติเพื่อรู้ความจริง ยิ่งเวลาความจริงได้ปรากฏขึ้นกับใจแล้วมันก็เป็นที่แน่ใจ ๆ ไปเลย มันไม่เหมือนเราเรียนตำรานะ เรียนตำราเรียนไปสงสัยไปเรื่อย ๆ นะ ความสงสัยจะคืบคลานไปตามตลอดสายเลย จนกระทั่งถึงนิพพาน มันก็ไปสงสัยนิพพานจนได้แหละ นั่นเห็นไหม นรกสงสัยนรกที่ไหนสงสัยหมดเรื่องการจดจำไม่ได้เห็นด้วยหัวใจตนเอง สิ่งใดก็ตามเราได้ยินจากปาก ถึงไม่ปฏิเสธก็ตาม ความเชื่อที่มีอยู่ก็ไม่ลงอยู่นั่นแหละ..."

"...นี่แหละความจริงไปที่ไหนลบไปหมด ความจำ ความเหลาะแหละ ความลูบคลำอย่างนี้หายหมด ถ้าความจริงถึงไหนเห็นหมด อันนี้เรื่องมรรคผล นิพพานก็เหมือนกัน ท่านแสดงไว้มีแต่ความจริงทั้งนั้นนะ ในเมื่อเราไม่เห็นมันจะปลอมอยู่กับความจำของเรานั่นแหละ พอได้เจอเข้าทางภาคปฏิบัติที่ปฏิบัติตามที่ท่านสั่งสอนไว้แล้ว ไปเจอของจริงที่ท่านแสดงไว้ไปเจอตรงไหนยอมรับ ๆ ๆ มันเจอเต็มหัวใจ..."

ช่วงปี พ.ศ. 2545 องค์หลวงตา ยิ่งเทศนาเปิดเผยสภาวะธรรมมากขึ้นสำหรับผู้ที่มุ่งแสวงธรรมขั้นสูง เพื่อความหลุดพ้นจากกิเลสอวิชชา ควรจะหาเทปหรือหนังสือเทศนาขององค์หลวงตาในเรื่อง **"น้ำตาร่วงจากธรรมอัศจรรย์"** มาฟังหรืออ่านอย่างพินิจพิจารณาน้อมใจให้ถึงธรรมพิศดาร ถ้าจะฟังก็ขอให้เอา **"จิตฟังธรรม"** ที่เคยกล่าวไว้แล้วท่านจะได้อรรถรสอย่างแท้จริง และองค์หลวงตาได้เทศนาเมื่อ 17 มิถุนายน พ.ศ. 2545 กัณฑ์ที่ชื่อว่า **"เป็นพระ-อรหันต์ทำไมน้ำตาร่วง"** กัณฑ์นี้จะทำให้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้สนใจโปรดหาอ่านศึกษาไว้เป็นสมบัติของจิตใจ องค์หลวงตาได้เทศนาไว้บางตอนในพระธรรมเทศนากัณฑ์นั้น ว่า

"...สำหรับเราแล้วเราขอบอกตรง ๆ ไม่มีอดีต อนาคต ปัจจุบัน เพราะสมมุติไม่มีในหัวใจ มันสิ้นซากลงไปแล้วก็บอกว่าสิ้นซาก นี่แหละธรรมพระพุทธเจ้าแก้กิเลส ธรรมอยู่ที่ใจ กิเลสอยู่ที่ใจ กิเลสเป็นข้าศึกของธรรมและอยู่ที่ใจ เราเป็นผู้รับเคราะห์รับกรรมเพราะเราเป็นสมบัติของใจ ใจเป็นสมบัติของเรา กิเลสกับธรรม ธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมของเรา กิเลสเป็นฝ่ายข้าศึกศัตรูคอยย่ำยี

ตีแหลกตลอดเวลาขึ้นจากใจดวงเดียว ทีนี้เมื่อธรรมมีอำนาจเพราะการบำเพ็ญ มีอำนาจจนกระทั่งปราบปรามกิเลสที่อยู่ในหัวใจตั้งแต่ส่วนหยาบจนกระทั่งส่วนที่ละเอียดสุด ขาดสะบั้นลงจากใจไปแล้วพอพังลงไปแล้วความสุขเป็นบรมสุข ท่านเรียกว่าธรรมก็จ้าขึ้นในจุดเดียวกัน แต่ก่อนถูกกิเลสปิดไว้ไม่ให้ส่องแสงออกมาได้..."

"...น้ำตา คือ น้ำ ธาตุน้ำ สิ่งเหล่านี้เป็นธาตุดิน ธาตุไฟ ธาตุลมอยู่ด้วยกัน เป็นเรื่องสมมุติทั้งมวล สะเทือนตัวในเวลานั้นตื่นเต้นในธรรมชาตินั้น ธรรมชาตินั้นไม่ตื่นอะไร แต่ธรรมชาตินี้มันตื่นของมันอยู่ตลอดเวลา มันตื่นทางดี ทางชั่ว ทางสุข ทางทุกข์ทางดีใจ ทางเสียใจ มันตื่นของมันตลอดเวลา... ขันธ์อันนี้ไม่ใช่อรหันต์ อรหันต์ไม่ใช่ขันธ์อันนี้ ขันธ์อันนี้เป็นสมมุติร้อยเปอร์เซนต์ ธรรมชาตินั้นเป็นวิมุตติหลุดพ้นไปแล้วจากสมมุติร้อยเปอร์เซนต์จึงเข้ากันไม่ได้ เป็นแต่เพียงว่าตอบรับกันตามฐานะของตน ขันธ์เป็นฐานะของสมมุติก็แสดงออกตามฐานะของตน วิมุตติแสดงจ้าขึ้นมาแล้วก็เป็นตามฐานะของตน ไม่ได้มาเกี่ยวข้องกัน ..."

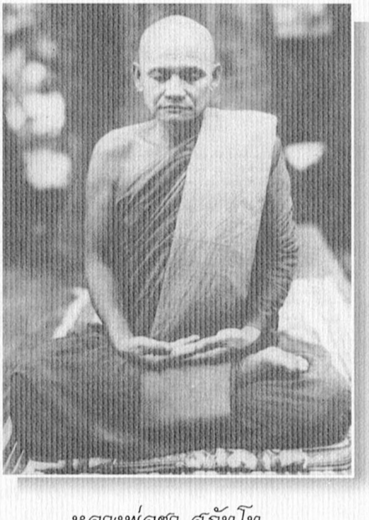
"...นี่จิตดวงนี้สูญเปล่า โลกทั้งหลายสูญเปล่า ใจนี้ได้ว่างไปหมดครอบโลกธาตุมาตั้งแต่วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2493 แล้วมาพูดธรรมวันนี้มันขวางโลกเอาหนักหนาเหรอ ธรรมะพระพุทธเจ้าที่ท่านทั้งหลายกราบไหว้ พุทธัง ธัมมัง สังฆัง สรณัง คัจฉามิ นี้หลวงตาก็ให้นามผู้ปฏิบัติองค์หนึ่ง ปฏิบัติธรรมเหล่านั้นได้ธรรมมาแจกจ่ายหวังจะเป็นสิริมงคลแก่พี่น้องทั้งหลาย กลายเป็นข้าศึกศัตรูอย่างใหญ่หลวงแล้วเหรอเวลานี้ อยากถามว่าอย่างนี้นะมันเป็นยังไง ท่านทั้งหลายเห็นว่ายังไง ธรรมพระพุทธเจ้าถึงเหยียบย่ำไปมาใครพูดความดีไม่ได้เลย เหยียบย่ำกันเลย... ให้เอาไปพิจารณานะ..."

ผู้ที่สนใจจะแสวงหาพระสงฆ์สมบูรณ์แบบได้ทั้งมหานิกายและธรรมยุติ ถ้าหากประพฤติปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย ด้วยดีด้วยชอบ ด้วยเป็นธรรมแล้ว กราบไหว้เป็นเนื้อนาบุญได้อย่างไม่ต้องสงสัย ถ้าหากยึดพระธรรมวินัยเป็นหลักควบคุมความประพฤติปฏิบัติแล้ว สมาธิธรรม ปัญญาธรรมที่อบรมขึ้นย่อมจะมีขึ้นเป็นขึ้นภายในใจ และเกื้อกูลกันและกันโดยลำดับ ดังนี้

"สีลปริภาวิโต สมาธิ มหัปผโล โหติ มหานิสังโส"
สมาธิเมื่อศีลอบรมแล้วย่อมมีผลมีอานิสงส์มาก

"สมาธิปริภาวิตา ปัญญา มหัปผลา โหติ มหานิสังสา"
ปัญญาอันสมาธิอบรมแล้วย่อมมีผลมากมีอานิสงส์มาก

"ปัญญาปริภาวิตัง จิตตัง สัมมเทวะ อาสเวหิ วิมุจจติ"
จิตเมื่อปัญญาได้อบรมแล้วย่อมหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงโดยชอบ

หลวงพ่อชา สุภัทโท

การคงไว้ซึ่งธรรมซึ่งวินัยโดยสมบูรณ์ในหลักธรรมชาติของพระนี้เป็นพระสมบูรณ์แบบ เป็นพระที่ท่านได้เป็นสรณะของโลกเรื่อยมา พระสงฆ์ที่เป็นเพชรน้ำหนึ่งยังมีอยู่ในเมืองไทยเป็นเนื้อนาบุญให้ผู้ศรัทธาได้กราบไหว้ทำบุญทำกุศลฟังธรรมจากท่าน อย่าได้ปล่อยโอกาสเวลาทิ้งไปให้เปล่าประโยชน์เลย ควรแสวงหาสาระประโยชน์เข้าสู่จิตใจตนเองไว้เป็นสมบัติทิพย์ติดตามไปจนกว่าจะพ้นทุกข์เถิด เพชรน้ำหนึ่งพระกรรมฐานเป็นฝ่ายธรรมยุตมีมากหวังว่าผู้อ่านคงจะทราบกันอยู่แล้ว สำหรับฝ่ายมหานิกายที่องค์หลวงตาบัวกล่าวยกย่องไว้ ได้แก่ หลวงปู่มี ญาณมุนี หลวงปู่ทองรัตน์ กันตสีโล หลวงปู่กินรี จันทิโย หลวงปู่บุดดา ถาวโร และหลวงพ่อชา สุภัทโท เป็นต้น.

ธรรมะหลวงตา น้อมบูชาด้วยเศียรเกล้า

...ธรรมพระพุทธเจ้านี้ ครอบสมบัติครอบท้องฟ้ามหาสมุทรทะเลหลวงไตรโลกธาตุ...

...หัวใจกับธรรมเป็นอันเดียวกันแล้ว เท่ากับน้ำเต็มถังเปิดออกมาช่องไหน ๆ อะไรเข้ามาสัมผัสสัมพันธ์มันจะออกอย่างนี้นั้นทันที... ธรรมะที่เด็ด ๆ ร้อน ๆ ที่ควรแก่กันกับน้ำในถังมันจะออกรับทันที...

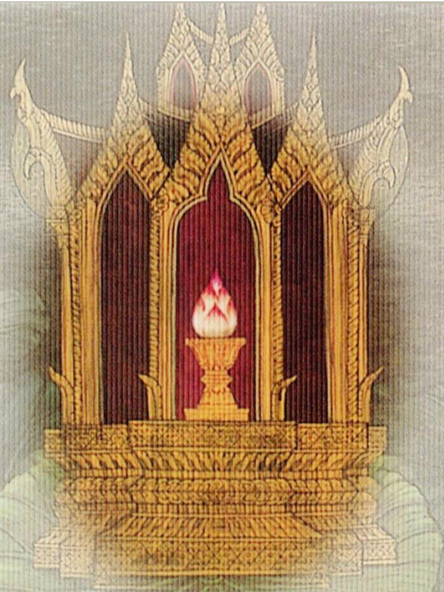
...ธรรมะเหมือนน้ำในถังเทเท่าไรออกมาอยู่เรื่อย ๆ น้ำก็เป็นอย่างนั้นธรรมก็เป็นแบบเดียวกัน...

...ให้พากันตั้งใจนะ...

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่านาคำน้อย วันที่ 1 กันยายน 2545

ภาพเป็นสมบัติของ ดร.วรพัฒน์ อรรถยุกติ

กราบบัวบาน

"บัว" ประดับแผ่นน้ำก็งามสม
ประดับโลกล้วนชื่นชมอยู่ทั่วถิ่น
ประดับใจงามสง่าอยู่อาจิณ
ประดับธรรมมิรู้สิ้นแผ่นดินธรรม
กราบบัวเหนือใจไทยทั้งชาติ
กราบจอมปราชญ์พระศาสนาทุกเช้าค่ำ
กราบหัวใจพิสุทธิ์พร้อมเพื่อน้อมนำ
กราบบัวบานกราบบทธรรม ญาณสัมปันโนฯ

บุญญชโย ภิกขุ ป.

บทที่ 7
สายธารธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้

1. มรดกหลวงตามหาบัว

ด้วยความเป็นชาติไทย อันเป็นมรดกตกทอดมาแต่บรรพ-บุรุษไทย ที่ได้เลือกสรร แสวงหา ป้องกัน ทำนุบำรุงรักษาไว้นั้น นับเป็น **ความอัจฉริยะของบรรพบุรุษไทย** ยิ่งศึกษายิ่งพิจารณาลึกซึ้งเข้าไปก็ยิ่งจะเห็นประจักษ์แจ้งในความดี บุญคุณ ความรู้ความสามารถของท่านเหล่านั้น ที่มิอาจหาเหตุผลอื่นมาปฏิเสธ **ความจงรักภักดี ความเป็นชาตินักรบ ความกล้าหาญ ความทรหดอดทน การมองการณ์ไกล** ของบรรพบุรุษไทยได้เลย **อันเป็นเอกลักษณ์ไทยในความเป็นพุทธะ** ยิ่งมีแต่ความภูมิใจและภาคภูมิในความเป็นไทย

กาลใดที่บ้านเมืองไทยถึงขั้นวิกฤติ ก็จะต้องมีคนดีมีความสามารถมีบุญวาสนาบารมีออกมากู้ชาติบ้านเมืองไว้อย่างอัศจรรย์ นั่นก็คือ **คนไทยอยู่ใต้ร่มบารมีธรรมแห่งพระพุทธศาสนา และใต้ร่มบารมีธรรมแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์พระประมุขที่ทรงดำรงในทศพิธราชธรรม**

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ได้มอบมรดกทั้งเป็น **"สินทรัพย์"** และ **"อริยทรัพย์"** ให้แก่ผืนแผ่นดินไทย แผ่นดินมาตุภูมิ แก่คนไทยทั้งชาติ แก่โลกไม่มีประมาณ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

ธ ทรงเป็นพลังของแผ่นดิน

มรดกที่ 1 มรดกปฏิปทาแบบสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต หลวงตาได้ดำเนินปฏิปทาขององค์หลวงปู่มั่น มาปฏิบัติเป็นแบบฉบับที่ดีเยี่ยมได้แก่ การบิณฑบาตเป็นวัตร ฉันมื้อเดียวในบาตรเป็นวัตร ไม่รับกิจนิมนต์ทั่วไป ไม่ยินดีในลาภยศตำแหน่ง ไม่มีสิ่งของหรูหรา ถ้าขัดธรรมจะไม่มีอนุโลมตามโลก เด็ดเดี่ยวในภาคปฏิบัติภาวนาแบบสละตาย ไม่เคยนั่งเก้าอี้หย่อนขารับแขก ไม่คลุกคลีทั้งกับนักบวชและคฤหัสถ์ มักน้อยสันโดษ ยินดีในเสนาสนะอันสงัดวิเวก เหล่านี้เป็นเอกลักษณ์สำคัญที่องค์ท่านประพฤติปฏิบัติสม่ำเสมอตลอดมา กล่าวโดยสรุปคือ ปฏิปทาที่เทิดทูนธรรมเหนือสิ่งใดทั้งหมดตามแบบหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต

มรดกที่ 2 มรดกการพัฒนาตนเองให้เป็นเลิศทางสติปัญญา องค์หลวงตาเกิดจากฐานะธรรมดา ศึกษาเล่าเรียนตามตำราก็ไม่มากนัก แต่เน้นการปฏิบัติตามแนวทางที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนคือ ตาม

พระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด เอาจริงเอาจัง ไม่ย่อท้อ เอาชีวิตเป็นหลักประกัน จนสำเร็จเป็นอริยบุคคลได้ พิสูจน์ความเป็น **สวากขาตธรรม** เป็นศาสนาที่เลิศเลอสุดยอด ได้รู้แจ้งจบหลักสูตรของพระพุทธเจ้าแล้ว ออกไปจากวงจรแห่งวัฏสงสารแล้ว เมื่อละสังขารไปจากโลกก็จะไม่เกิดอีกเป็นอนันตกาล

มรดกที่ 3 มรดกธรรมะสั่งสอนโลก องค์หลวงตาได้เลือกสรรธรรมที่เหมาะสมกับกิเลสคนในยุคสมัยนี้ออกมาจากใจ เป็น **ธรรมะระดับเบื้องต้น ระดับกลาง ระดับสูง** ให้เหมาะสมกับอุปนิสัยสติปัญญา ภูมิจิตภูมิธรรมของแต่ละคน มีทั้ง **ธรรมะเพื่อการดำรงชีพในโลกโลกีย์** และ **ธรรมะเพื่อการหลุดพ้น** เป็น **ธรรมขั้นปรมัตถธรรม** ที่บางคนฟังอ่าน มีพื้นฐานของจิตที่สามารถรับได้เข้าใจได้ จะได้บำเพ็ญพากเพียรให้พ้นทุกข์ในชาตินี้หรือเพื่อตัดภพชาติให้สั้นลง

มรดกที่ 4 มรดกพระอรหันต์ของชาติไทย องค์หลวงตาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ที่มีทั้งสมาธิ สติปัญญา ญาณ เป็นเลิศในยุคสมัยนี้ ที่องค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เคยได้พูดไว้ว่า "ถ้าผมตายพวกท่านจะพึ่งใคร?" **"เออ...ให้พึ่งท่านมหานะ มหาฉลาดทั้งภายนอกภายในนะ..."**

มรดกที่ 5 มรดกทายาทธรรมของชาติไทย องค์หลวงตาผู้เป็นหลักชัยของพระอรหันต์ เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ที่บรรดาพระกรรมฐานยึดถือ เพื่อแนะนำสั่งสอนชี้ช่องทาง แนะทางลัดกระตุ้นให้พากเพียร เพื่อให้เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์ทดแทนต่อไป มีอยู่หลายองค์แล้วที่ท่านได้กล่าวไว้ จึงมีความมั่นใจว่า **พระอรหันต์จะยังไม่สิ้นไปจากแผ่นดินไทย**

มรดกที่ 6 มรดกคลังหลวงค้ำจุนชาติไทย องค์หลวงตามหาบัวออกนำพี่น้องชาวไทยผู้รักชาติ ประกาศสั่งสอนธรรมะอย่างกว้างขวาง ผู้ศรัทธารักชาติบริจาค ทองคำ เงินสกุลต่าง ๆ สมทบไว้ในคลังหลวง **รวมกับกองทุนคลังมหาสมบัติรัชกาลที่ 5 เป็นคลังหลวง ค้ำประกันศักดิ์ศรีของความเป็นไทย** และบอกแนวทางการใช้ที่ถูกต้องสมบูรณ์ทางเดียวเท่านั้น

มรดกที่ 7 มรดกรักษาพระธรรมวินัย คือรักษาพระพุทธศาสนา องค์หลวงตามหาบัว ได้ประพฤติปฏิบัติมาจนรู้แจ้ง ประกาศแนวทางรักษาพระพุทธศาสนาด้วยการรักษาพระธรรมวินัย การร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์ **ถ้าหากขัดแย้งหรือทำลายพระธรรมวินัย ก็เป็นการทำลายพระพุทธศาสนา ทำลายพระพุทธเจ้า เป็นอนันตริยกรรม** มีผลถึงการทำลายสถาบันชาติไทย และสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วย

มรดกที่ 8 มรดกรักษาป่าเขาธรรมชาติเพื่อธรรมและเพื่อเป็นสมบัติของชาติไทย องค์หลวงตามหาบัว ได้สนับสนุนหน่วยงานของรัฐด้วยการบริจาคปัจจัยเป็นค่าซื้อที่ดินเพื่อปลูกป่าตามโครงการพระราชดำริ และให้ตั้งวัดเพื่อช่วยเหลือรัฐในการปลูกป่าดูแลรักษาป่า เป็นการประสานประโยชน์ พระกรรมฐานได้อาศัยสถานที่วิเวกทำความพากเพียรภาวนา เพื่อหาทางพ้นทุกข์หลุดพ้น รักษาพื้นที่ป่าไว้เป็นสมบัติอันมีค่าของชาติไทยสืบต่อไป และส่งเสริมให้ศิษย์ของท่าน แสวงหาพื้นที่ป่าเขา เพื่อดูแลรักษาช่วยกับทางราชการ และอาศัยป่าเขานั้นทำความเพียร พระกรรมฐานที่อยู่ในป่าจึงทำทั้งประโยชน์ตนและประโยชน์ชาติไปพร้อมกัน

มรดกที่ 9 มรดกวัตถุ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ และอื่น ๆ องค์หลวงตามหาบัวเน้นการช่วยเหลือโรงพยาบาล เพื่อบริจาคต่อผู้ป่วยให้ยืดชีวิต สุขภาพร่างกายแข็งแรงจะได้เป็นกำลังให้แก่ประเทศชาติ การช่วยเหลือตำรวจเพื่อให้ทำหน้าที่รักษาความปลอดภัยและทรัพย์สินของคนในชาติ และการช่วยเหลือโรงเรียน เรือนจำ สถานสงเคราะห์ฯ รถไฟ ฯลฯ แม้กระทั่งสัตว์ดิรัจฉานผู้เป็นเพื่อนทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันในโลกนี้

มรดกที่ 10 มรดกคุณธรรมประจำใจ องค์หลวงตามหาบัวได้ประพฤติปฏิบัติมาตั้งแต่วัยเด็กจนเข้าวัย 90 ปี และจนกระทั่งสุดท้ายก่อนจากโลกนี้ไปเป็นอนันตกาลนั้น ท่านได้มอบมรดก คุณธรรมประจำใจไว้ให้แก่คนไทยและผู้สนใจธรรมในโลก มีหลายประการและที่โดดเด่นที่สุดคือ กล้าหาญเด็ดเดี่ยว ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวที อันเป็นสมบัติของคนดีมีคุณประโยชน์ในโลกนี้ความมักน้อย สันโดษ เรียบง่าย ตรงไปตรงมา เสมอต้นเสมอปลาย ทำให้บริขารต่าง ๆ ที่ท่านใช้จึงเป็นแบบฉบับธรรมนิยมอยู่ตลอดเวลา

เราตายแล้ว... เราจะไม่กลับมาเกิด
ในโลกนี้อีกต่อไป เป็นตลอด
อนันตกาล

2. ลูกหลานรับมรดก

ขณะที่รัฐนาวาไทยแล่นไปใกล้จะจมเพราะรูรั่วมาก คนไทยฟุ้มเฟือย ซ้ำยังขาดความสามัคคี ในที่สุดก็มีหลวงตามหาบัว ออกมาประกาศนำกู้ชาติ กู้ความหายนะ กู้รัฐนาวาไทยด้วยการเทศนาธรรมะเพื่ออุดรูรั่ว แล้วก็เพิ่มเติมพลังเชื้อเพลิงเสบียงด้วยทองคำเงินดอลลาร์ เป็นการต่อสู้ฝ่าฟันอุปสรรคทั้งภายนอกและภายในโดยเฉพาะภายในที่มีบุคคลประเภทมือไม่พายแต่เอาเท้าราน้ำ ซ้ำยังพยายามเจาะรูให้รัฐนาวาไทยรั่ว หลวงตามหาบัวใช้ความรู้ความสามารถ บุคลิกพิเศษ บุญวาสนาบารมี คุณธรรมที่บำเพ็ญพากเพียรเข้าต่อสู้กับอธรรมกิเลสอวิชชาทั้งหลาย จนทำให้ประเทศชาติไทย **รัฐนาวาไทย ผ่านวิกฤติไปได้อย่างอัศจรรย์ พร้อมกับมอบมรดกชั้นเลิศไว้ให้แก่ลูกหลานด้วยเมตตากรุณาสูงสุด เพราะองค์ท่านมิได้หวังประโยชน์อันใดแก่ตัวท่านอีกแล้ว**

ผลแห่งคุณูปการดังกล่าวแล้ว ท่านจึงมิใช่เป็นภิกษุชราธรรมดา ๆ นามว่า **"หลวงตาบ้านตาด"** แต่บัดนี้นั้นท่านได้เป็น**บุคคลสำคัญของประเทศชาติ เป็นบุคคลสำคัญของพระพุทธศาสนาที่ยิ่งใหญ่** ได้เมตตาช่วยเหลือโลก ช่วยเหลือชาติไทย ที่มิอาจประเมินค่าได้ มิฉะนั้นกิจการสำคัญ ๆ ส่วนใหญ่ของไทยจะถูกขายให้ต่างชาติ แม้เงินคลังหลวง สมบัติสุดท้ายก็จะอันตรธานหายไปจะหายนะ สูญสิ้นศักดิ์ศรีของความเป็นไทย จึงเป็นผลงานอันยิ่งใหญ่หลวงตามหาบัวจึงเป็นเสมือน "ปุโรหิตาจารย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งประเทศชาติไทย" ปูชนียบุคคลที่สมควรยกย่องให้เป็น "รัฐปสาสนภิกษุ"

แปลว่า ภิกษุผู้ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนรัฐ เทิดทูน บูชา เป็น **แบบอย่างแก่อนุชนคนไทย เป็นแบบฉบับของผู้ทรงคุณธรรมบริสุทธิ์บริบูรณ์**

ลูกหลานไทยได้รับมรดกทั้ง 10 มรดก ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น แม้ว่าจะเป็นการตั้งใจรับไว้เป็นสมบัติของชาติไทยหรือไม่ตั้งใจรับก็ตาม มรดกที่ว่านั้นก็ตกเป็นสมบัติของชาติไทย ซึ่งลูกหลานไทยทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา ได้รับด้วยกันอย่างเป็นอัตโนมัติอยู่แล้ว มรดกเหล่านั้นก็คือ **สมบัติอันล้ำค่ายิ่ง** ก็เพราะบุคลิกภาพพิเศษ ความเป็นผู้มีลักษณะผู้นำที่เหมาะสมในการเป็นแม่ทัพใหญ่แห่งกองทัพธรรม นำกำลังพระ–กรรมฐานและศรัทธาญาติโยม ต่อสู้กับกองทัพกิเลสอวิชชาที่ครอบงำในจิตใจของคนไทยทั้งชาติ เมื่อเปรียบเทียบกับทางโลก หลวงตาก็เป็นเสมือนแม่ทัพใหญ่ที่มีความสามารถมีชื่อเสียงโด่งดัง ซึ่งตามประวัติศาสตร์สงคราม แม่ทัพใหญ่จะต้องมีบุคลิกมีความเป็นผู้นำที่กล้าหาญเด็ดเดี่ยว เด็ดขาด กล้าตัดสินใจทำงานในสิ่งที่บุคคลธรรมดาทำไม่ได้หรือทำแล้วไม่สำเร็จ แต่ด้วยความมีคุณสมบัติพิเศษขององค์หลวงตามหาบัวนี้เอง จึงสามารถนำกองทัพธรรมต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคทั้งปวงอย่างสมภาคภูมิ **มรดกทั้งหลายทั้งปวงนั้นจึงเกิดจากธรรมล้วน ๆ มีความบริสุทธิ์บริบูรณ์ปราศจากมลทิน** ถือเป็นบุญกุศลโดยแท้ เป็นสมบัติทิพย์ที่ท่านมอบไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลานไทยให้รักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและประเทศชาติไทยต่อไปตราบนานเท่านาน

ความเป็นไทย ความเป็นชาติไทย มีศักดิ์ศรีอย่างภาคภูมิในประชาคมโลกที่สมบูรณ์ด้วย

1) **สถาบันชาติไทย** ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ พร้อมผนึกกำลังค้ำจุนชาติไทยต่อไปโดยบริบูรณ์ เพราะฝ่ายบริหารไม่ตกหลุมพรางของคนต่างชาติ และคนไทยมีคุณธรรมไม่ทำลายชาติของตนเอง เพราะความไม่รู้ที่มีกิเลสอวิชชาปกคลุมหนาทึบ จนเบาบางลงเกิดแสงสว่างแห่งปัญญาขึ้นด้วยการชี้ทางสว่างด้วยธรรมที่องค์หลวงตามหาบัวออกเทศนาทั่วประเทศ

2) **สถาบันพุทธศาสนา** อันเป็นศาสนาคู่ชาติไทย เป็นมรดกตกทอดมาให้คงเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าแก่คนไทย ยามที่บ้านเมืองวิกฤติ ผู้ที่บำเพ็ญบุญวาสนาบารมีก็เกิดขึ้น มาแก้ไขวิกฤติการณ์ให้ผ่านพ้นไปได้อย่างอัศจรรย์

3) **สถาบันพระมหากษัตริย์** เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ที่พร้อมด้วยทศพิธราชธรรม นำความสงบสุขร่มเย็นให้แก่ปวงชน แก่ประเทศชาติบ้านเมือง

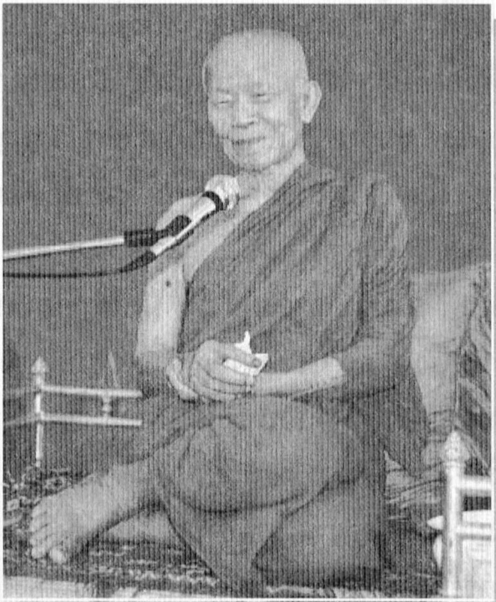
ทั้งสามสถาบันจึงค้ำจุนเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างผสมกลมกลืนในความเป็นคนไทย ด้วยเอกลักษณ์ไทยและวิถีไทย บรรดาลูกหลานไทย คนไทยผู้รักชาติบ้านเมือง คนไทยผู้มีความจงรักภักดีต่อแผ่นดินไทยแผ่นดินมาตุภูมิ คนไทยผู้มีความกตัญญูกตเวที คนไทยผู้มีจิตใจสูงจิตใจประเสริฐ ในเมื่อมองเห็นเข้าใจในผลแห่งการกระทำคุณงามความดีขององค์หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงใคร่ขอเสนอในสิ่งที่ควรทำดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 ตั้งจิตใจให้มั่นคง แล้วน้อมอนุโมทนาบุญกุศลคุณงามความดีที่องค์หลวงตา มอบมรดกทั้ง 10 มรดกนั้น เพื่อให้จิตใจเป็นบุญกุศล ชุ่มชื่น ซึ่งนับว่าเป็นการรับเอาบุญกุศลที่ทำได้ง่ายที่สุดขั้นต้น ด้วยการพลอยอนุโมทนา หรืออาศัยผู้อื่นทำแล้วพลอยยินดีไปด้วย

ประการที่ 2 น้อมเอามรดก 10 มรดก ที่องค์หลวงตามอบให้นั้นมาพินิจพิจารณา แล้วระลึกในคุณงามความดีขององค์หลวงตาทำความนอบน้อมเคารพ จดจำมาเป็นแบบอย่างและนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างจริงจังตามขีดความสามารถ อันจะยังประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านผู้อื่น ต่อประเทศชาติบ้านเมือง ให้ถึงพร้อมทุกประการ

ประการที่ 3 ความประมาทพลาดพลั้งที่ตนเองได้กระทำแล้วระลึกได้แล้ว ก็กราบขอขมาขออโหสิกรรมต่อองค์หลวงตามหาบัวขออย่าให้มีเวรมีกรรมติดไปสู่ภพใด ๆ ขอให้มีแต่สิริมงคล ความสวัสดีมีชัย ให้จิตใจมุ่งต่ออรรถต่อธรรม จนกว่าจะพ้นทุกข์เถิด

ตามแบบฉบับที่องค์หลวงตามหาบัว ได้บำเพ็ญพากเพียรขัดเกลากิเลส ต่อสู้กับอวิชชาจนหมดสิ้นออกไปจากใจ เป็นความบริสุทธิ์ล้วน เป็นธรรมธาตุแท้ และเมตตาช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ธำรงรักษาพระพุทธศาสนา กอบกู้ศักดิ์ศรีของความเป็นไทยทำให้ประเทศชาติไทยมีความมั่นคงขึ้นโดยลำดับ **องค์ท่านมีความพร้อมบริบูรณ์ด้วยคุณธรรมและคุณงามความดี ได้ทำประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านผู้อื่นได้ถึงพร้อมแล้ว** เปรียบเสมือน **บัวเหนือน้ำพ้นโลกสงสาร ค้ำจุนหนุนยกชาติไทยให้พ้นภัย พ้นความสิ้นศักดิ์ศรียังดำรงความเป็นไทย** องค์ท่านผู้มอบมรดกอันเป็น **สายธารพุทธธรรม**

ล้ำเลิศ ให้แก่ลูกหลานปวงชนชาวไทยโดยบริบูรณ์แล้ว เพื่อที่จะจากลูกหลานไทยไปอย่างเป็นอนันตกาล

พวกเราลูกหลานไทยตื่นขึ้นหรือยัง ? รู้สึกตัวมีสติสัมปชัญญะหรือยัง ? เตรียมตัวพร้อมหรือยังที่จะดำเนินตามรอยแนวทางที่หลวงตามหาบัวพาดำเนิน ประพฤติปฏิบัติมา เพื่อให้เป็นบัวเหนือน้ำ และน้อมเอามรดกที่ท่านเมตตามอบให้นั้นด้วยความเต็มใจ กระทำตนเป็นผู้สืบทอดสืบสานมรดกอันทรงคุณค่าเหล่านั้น ให้เป็นสายธารพุทธธรรมที่ล้ำเลิศต่อ ๆ ไป ย่อมประเสริฐแท้ด้วยประการฉะนี้.

ปัจฉิมพจน์

หนังสือ **บัวเหนือน้ำ : สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้** ที่ท่านได้อ่านอยู่นี้ คงจะได้เสริมสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นทั้งฝ่ายอาณาจักรและศาสนจักร ที่จะร่วมมือร่วมใจกันค้ำจุนชาติไทยให้ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป

ขอขอบพระคุณท่านพระอาจารย์มหามังกร ปัญญาวโร พระอาจารย์พรชัย ชยปาโล พระสมบูรณ์ ปุณณารักโข พระรัตนะ เขมรตโน พระประสิทธิ์ ฐิตญาโณ พระวันชัย ปุญญชโย พระฉลาด มุนิวังโส พระปิ่น สุจิตโต และพระ ดร.สนธยา อิฏฐวัณโณ ผู้มีส่วนช่วยในการรวบรวมรูปภาพ ข้อมูล ตลอดถึงตรวจแก้ไขคำศัพท์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รศ.สุเชาว์ พลอยชุม ที่ได้ช่วยให้คำแนะนำเป็นอย่างดี และขอขอบคุณ พระศักดิ์เสนีย์ ธนวังโส และพระจตุรงค์ อารยธัมโม ผู้ช่วยพิมพ์ต้นฉบับจนเสร็จเรียบร้อย นอกจากนี้ ยังมีผู้ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนด้านต่าง ๆ รวมทั้งประสานงานการจัดพิมพ์ อาทิ คุณเดโช บูรณบรรพต ดร.วรพัฒน์ อรรถยุกติ พ.อ.หญิง นิสา งามประเสริฐ ร.อ.สำเริง แก้วสุวรรณ์ คุณพจนารถ สุพรรณกูล และ จ.ส.อ.เทพทัย ปาณฑผลิน

จึงขออัญเชิญคาถาบางตอนของรัตนัตตยัปปภาวาภิยาจนคาถา ซึ่งเป็นบทพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 4 เพื่อความเป็นศิริสวัสดิ-

พิพัฒนมงคลแก่ชาติไทย ตลอดทั้งท่านผู้เกี่ยวข้องและท่านผู้อ่านทุกท่าน ด้วยอานุภาพของพระรัตนตรัยอันประเสริฐ ดังนี้ :

"ระตะนัตตะยานุภาเวนะ	**ด้วยอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย**
ระตะนัตตะยะเตชะสา	**ด้วยเดชแห่งพระรัตนตรัย**
อุปัททะวันตะรายา จะ	**อุปัทวะและอันตรายทั้งหลายด้วย**
อุปะสัคคา จะ สัพพะโส	**ความขัดข้องทั้งหลายด้วย**
มา กะทาจิ สัมผุสิงสุ	**อย่าได้พ้องพาน**
รัฏฐัง สะยามานะเมวิทัง	**สยามรัฐนี้ในกาลไหน ๆ เลย."**

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการจัดงานสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี. ประวัติศาสตร์กรุงรัตนโกรินทร์ เล่ม 3 พ.ศ.2475–ปัจจุบัน. อมรินทร์การพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2525.
- คณะกรรมการจัดงานศพฯ. อนุสรณ์งานศพพระอาจารย์ฝั้น อาจารเถระ. ชวนการพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2521.
- คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, สำนักงาน. ใต้ร่มพระบารมี 20 ปี กปร. ศรีเมืองการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- คณะชมรมพระนิพนธ์สมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ไทย ; สารคดีประวัติศาสตร์, ภาพพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2539.
- คณะทำงานจัดทำหนังสือในคณะอนุกรรมการเผยแพร่พระเกียรติคุณฯ (ผู้รวบรวม). พระประวัติ พระกรณียกิจ พระเกียรติคุณ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช, อักษรไทย, กรุงเทพฯ, 2540.
- คณะผู้จัดทำ. เมตตาธรรมค้ำจุนหนุนชาติ. (รวมเทศนาธรรม พระราชญาณ–วิสุทธิโสภณ ท่านพระอาจารย์มหาบัว ญาณสัมปันโน 23 กัณฑ์) งานฉลองเจดีย์จิตธัมโม หลวงปู่คำตัน, ไม่ปรากฎสำนักพิมพ์, 2542.
- คณะผู้จัดทำหนังสืออนุสรณ์ (ผู้รวบรวม). เขมปัตตเจติยานุสรณ์ กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ส่องศยาม, 2542.
- คณะศิษย์. หยดน้ำบนใบบัว : คติธรรมและชีวประวัติของพระธรรม–วิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด (ครั้งที่ 11), กรุงเทพฯ, 2545.
- คณะศิษยานุศิษย์ (พระมหาธีรนาถ อัคคธีโร). พระโพธิธรรมาจารย์เถร (สุวัจน์ สุวโจ). เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ, พ. เพรส จำกัด, กรุงเทพฯ, 2545.

- คณะสงฆ์ธรรมยุตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ดอกบัว ฉบับเทิดพระเกียรติ. ขอนแก่นการเพิมพ์ จังหวัดขอนแก่น, 2540.
- เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์, 23 ปีจิตรกรรมไทย เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์. อมรินทร์ บุ๊ค เซ็นเตอร์ จำกัด. กรุงเทพฯ 2542.
- ธัมมสัตติโก, พระ. สุขสันติ : กองทัพธรรมนำสุข (หลวงปู่เทสก์ เทสรังสี). สำนักพิมพ์ร่มธรรมจำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. ธรรมอัตโนมัติ. เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่านาคำน้อย อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี, 19 กันยายน 2543.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. เปิดโลก. เทศนาอบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี, 26 ตุลาคม 2539.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. ฝากเป็นฝากตายกับธรรม. เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่านาคำน้อย อำเภอนายูง จังหวัดอุดรธานี, 1 กันยายน 2545.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. เปิดโลก ต่อ. เทศนาอบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี, 27 ตุลาคม 2539.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. เพื่อใจที่ได้ทุกข์. ป.สัมพันธ์พาณิชย์, กรุงเทพฯ, 2540.
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. มหาวิทยาลัยสงฆ์ของคนมีกิเลส. เทศน์อบรมคณะครูบาอาจารย์สายกรรมฐาน ณ วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี, 27 กรกฎาคม 2545 (บ่าย).
- บัว ญาณสัมปันโน, ท่านอาจารย์พระมหา. ศาสนาอยู่ที่ไหน. ชวนการพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2529.
- ปรีดา ฉันทกโร, ท่านพระอาจารย์. พระป่าสมัยกรุงรัตนโกสินทร์. ในปฐมรัตนบูรพาจาริยานุสรณ์วัดป่าภูก้อน, ส่องศยามจำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). พระพุทธศาสนากับป่าไม้. ในปฐมรัตนบูรพาจาริยานุสรณ์วัดป่าภูก้อน, ส่องศยามจำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.

- พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ). พระสงฆ์กับป่าไม้. ในปฐมรัตนบูรพาจาริยานุสรณ์วัดป่าภูก้อน, ส่องศยามจำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). พระกับป่า. ในนิตยสารเพื่อสาระทางพุทธศาสนา สมาธิ ปีที่ 6 ฉบับที่ 63 สำนักพิมพ์ปัญญา, กรุงเทพฯ ไม่ระบุปี.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). ภัยแห่งพระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สื่อตะวันจำกัด (พิมพ์ครั้งที่ 2), 2545.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. งานบูชาแผ่นดินไทย. รวมเทศนาธรรม, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. น้ำตาร่วงจากธรรมอัศจรรย์. รวมกัณฑ์เทศน์, เรือนแก้วการพิมพ์, กรุงเทพฯ, 2545.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. ธรรมค้ำแผ่นดิน. รวมกัณฑ์เทศน์, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. ธรรมรักษาคลังหลวง. รวมกัณฑ์เทศน์, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2543.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. ธรรมรักษาพระพุทธศาสนา. รวมย่อกัณฑ์เทศน์เหตุผลคัดค้านร่าง พ.ร.บ.สงฆ์, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2545.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. สังฆรัตนะ. รวมกัณฑ์เทศน์, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2545.
- พระธรรมวิสุทธิมงคล. ปลุกใจให้ต่อสู้. ไม่ปรากฏแห่งพิมพ์, 2541.

  พระราชญาณวิสุทธิโสภณ. หลักธรรม – หลักความจริง (รวมเทศน์อบรมฆราวาส). ชวนพิมพ์, กรุงเทพฯ 2541.
- พระสังฆาธิการธรรมยุต ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารดอกบัว. ปีที่ 5 ฉบับ 3 พฤศจิกายน – ธันวาคม 2538 – มกราคม 2539, ขอนแก่นการพิมพ์, ขอนแก่น, 2539.

- พระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต, มูลนิธิ. บูรพาจารย์. ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- มหาสารคาม, มหาวิทยาลัย. เกษมราษฎร์กษัตริย์ผดุงศาสน์รุ่งเรืองอิสาน. เนื่องในวโรกาสเฉลิมปีกาญจนาภิเษก, มหาสารคาม, 2539.
- วัดป่าศรัทธาถวาย. ทางพักใจ. รวมธรรมะของหลวงตาพระมหาบัว, ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช. ต้นฉบับลายพระหัตถ์ ร่างพระธรรมเทศนา สุขกถา, 2535.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. 45 พรรษาของพระพุทธเจ้า. มหามกุฏราชวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 3), กรุงเทพฯ, 2539.
- สุขวิช รังสิตพล. ครบรอบสถาปนา สมเด็จพระญาณสังวร (สุวัฒนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. 21 เมษายน 2533. ไม่ปรากฏแห่งพิมพ์, 2533.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชน. มหามกุฏราชวิทยาลัย (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ, 2539.
- หล้า เขมปัตโต, พระ. ชีวประวัติ พระหล้า เขมปัตโต. ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์จำกัด (พิมพ์ครั้งที่ 15), กรุงเทพฯ, 2539.

อวย เกตุสิงห์, ศจ.นพ. ชีวิตพระป่า. ในปฐมรัตนบูรพาจาริยานุสรณ์ วัดป่าภูก้อน, ส่องศยามจำกัด, กรุงเทพฯ, 2544.

ฝ่ายศิลป์และประสานงาน

พระรัตนะ เขมรตโน

จัดรูปเล่ม

รัชนี รอดทอง

ผู้สนับสนุนการพิมพ์

คุณปิยพล – คุณนงเยาว์ คูหากาญจน์

ดร.วรพัฒน์ – คุณเฉลิมพร อรรถยุกติ

คุณรติรมย์ โมชดารา

คุณอมิตา ซูจิ

คุณภีญทรรศน์ ทับมณี

เรือโท ทันตแพทย์หญิง จุฑาทิพย์ ศัลยกำธร

คณะศิษย์วัดภูหินดัง

คุณทนันชัย ตรังคานุกูลกิจ

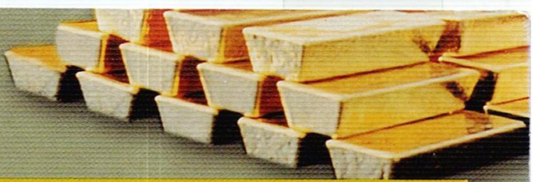
คุณรัชนีนันท์ ตรังคานุกูลกิจ

คุณปรัชญา – คุณสมลักษณ์ ตรังคานุกูลกิจ

คุณโอฬาร ตรังคานุกูลกิจ

คุณนันทพล – คุณสุทธิดา ตรังคานุกูลกิจ

บริษัท ศิลป์สยามบรรจุภัณฑ์และการพิมพ์ จำกัด

เป็นรูปท่านผู้ชี้ที่แร่ทองให้แก่ประชุมชน มีประชุมชนกำลังขุดแร่ทอง
ที่นี้มีความว่า พระพุทธเจ้าเปรียบดังท่านผู้ชี้ที่แร่ทอง
พระธรรมเปรียบดังที่แร่ทอง พระสงฆ์ผู้บรรลุโลกุตตรทรัพย์แล้ว
เปรียบดังประชุมชนอันบรรลุแร่ทองแล้ว

บัวเหนือน้ำ : สายธารพุทธธรรมล้ำเลิศประเสริฐแท้